

**Denk er wel aan, of Overwegingen over de groote waarheden
van het christelijk geloof, voor iederen dag van de maand**

<https://hdl.handle.net/1874/237166>

MM 140 66

185-55-54

DENK ER WEL AAN;

OF

OVERWEGINGEN OVER DE GROOTE WAARHEDEN
VAN HET CHRISTELIJK GELOOF,
VOOR IEDEREN DAG VAN DE MAAND.

NAAR HET ENGELSCHE

VAN DEN ZEEREERWAARDEN

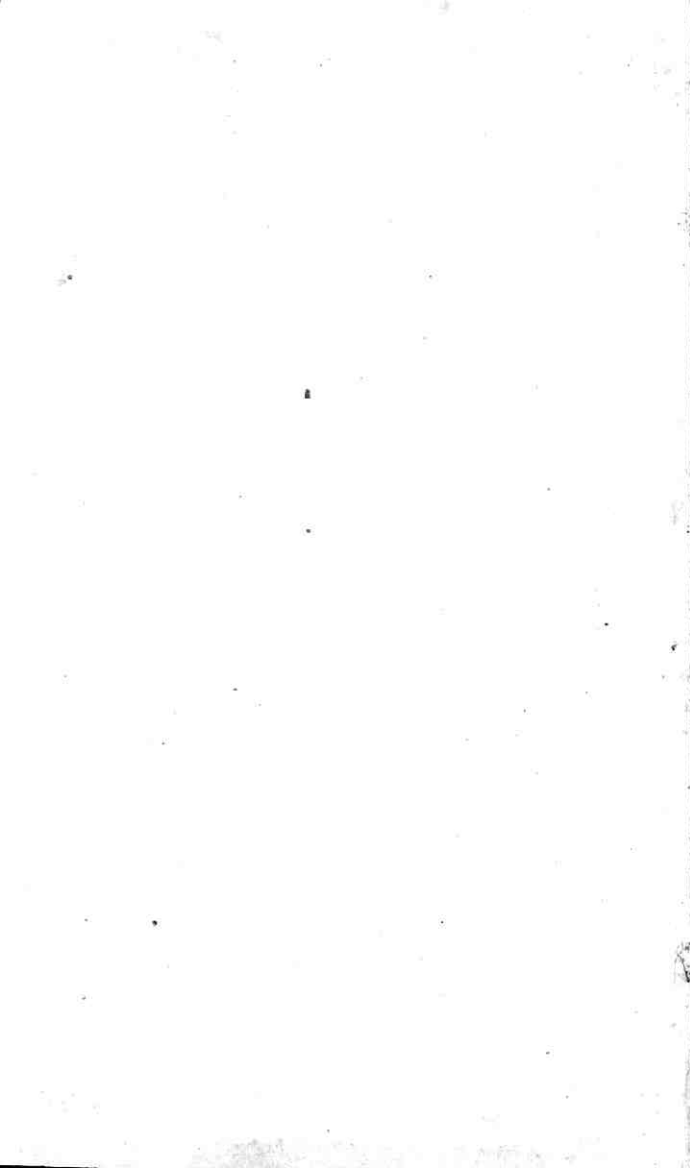
R. CHALLONER,
Doctor in de Godgeleerdheid,

DOOR

H. RAESKIN.

LEIDEN,
J. W. VAN LEEUWEN.
1873

VAK 55 No. 84
DENK ER WEL AAN;

OF

**OVERWEGINGEN OVER DE GROOTE WAARHEDEN
VAN HET CHRISTELIJK GELOOF.**

VOOR IEDEREN DAG VAN DE MAAND.

NAAR HET ENGELSCHE

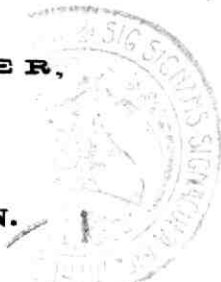
VAN DEN ZEEREERWAARDEN

R. CHALLONER,

Doctor in de Godgeleerdheid,

DOOR

H. RAËSKIN.

Bibliotheek
LANDERBROEDERS
WEERT.

LEIDEN,
J. W. VAN LEEUWEN.
1873.

IMPRIMATUR.

Warmond , Januarij 1873.

P. M. SNICKERS,
Lib. Cens.

I N H O U D.

	Bladz.
Hoe men het meeste nut kan trekken uit de volgende overwegingen	1.
1ste Dag. Denk er wel aan. Over de nood- zakelijkheid der overweging . . .	3.
2de » Over het doel van ons bestaan . . .	7.
3de » Over de weldaden van God . . .	9.
4de » Over de waardigheid en de verplich- tingen van een Christen.	12.
5de » Over de ijdelheid der wereld. . .	16.
6de » Over het geluk van God te dienen.	19.
7de » Over den dood.	22.
8ste » Over de gevoelens die wij zullen heb- ben in ons stervensuur	26.
9de » Over het bijzondere oordeel na den dood.	30.
10de » Over den grooten oordeelsdag . . .	35.
11de » Over het algemeen oordeel . . .	39.
12de » Over het laatste vonnis der goeden en slechten	43.

INHOUD.

	Bladz.
13de Dag. Over de hel.	47.
14de » Over de uitwendige pijnen in de hel.	51.
15de » Over de inwendige pijnen in de hel.	56.
16de » Over eene ongelukkige eeuwigheid .	60.
17de » Over den hemel	63.
18de » Over het kleine getal der uitver- korenen.	68.
19de » Over de doodzonde	73.
20ste » Over het hervallen in de zonde . .	78.
21ste » Over het doen van boete voor onze zonden	82.
22ste » Tegen het uitstellen van het berouw.	87.
23ste » Over den tijd en de eeuwigheid. .	92.
24ste » Over de tegenwoordigheid van God.	95.
25ste » Over het lijden van Christus onzen Zaligmaker in den hof van Geth- semane	99.
26ste » Onze Zaligmaker voor het hof van Caïphas.	103.
27ste » Onze Zaligmaker wordt voor Pilatus en Herodes gebracht	108.
28ste » Onze Zaligmaker wordt gegeeseld en met doornen gekroond	113.
29ste » Onze Zaligmaker draagt het kruis en wordt er aan vastgenageld.	116.
30ste » Onze Zaligmaker aan het kruis . .	120.
31ste » Over den dood van onzen Zaligmaker.	126.

RAADGEVINGEN,

HOE MEN HET MEESTE NUT KAN TREKKEN UIT DE
VOLGENDE OVERWEGINGEN.

1. Kies een tijd en plaats, voor de overdenking geschikt, en sluit uw hart zooveel mogelijk voor de wereld en voor die zorgen en gevoelens, welke uwe aandacht zouden kunnen aftrekken.

2. Verplaats u in de tegenwoordigheid van God, en stel Hem u door een levendig geloof voor, hoe Hij hemel en aarde met zijne onbegrijpelijke majesteit vervult, en als het ware met al zijne groote hoedanigheden midden in uwe ziel woont. Werp u daarna in den geest voor Hem neder om Hem te aanbidden, draag u geheel aan Hem op, en smeeke nederig vergiffenis voor al de misslagen, die gij jegens Hem begaan hebt.

3. Bid vurig, maar ook nederig om Zijn licht en genade, opdat de groote waarheden van het Evangelie den gewenschten indruk op uwe ziel mogen maken, en gij daardoor zult leeren Hem te vreezen en te beminnen.

4. Lees langzaam en met groote aandacht het hoofdstuk van den dag. Laat aan uw geest tijd om na te denken over hetgeen gij leest, en sta vooral stil bij die punten, welke u het meest treffen.

5. Opdat uwe lezing des te meer moge overeen-

komen met een geestelijk gebed, moet gij trachten uit de overweging die gevoelens te trekken, welke voor het onderwerp geschikt zijn; door, bij voorbeeld, in uwe ziel vrees en liefde voor God, vertrouwen op Zijne goedheid, dankbaarheid voor Zijne weldaden, afschuw voor de zonde, en dergelijke gevoelens op te wekken. Stel uw hart zooveel mogelijk open voor die indrukken, opdat zodoende die groote en noodzakelijke deugden er des te dieper wortel kunnen schieten.

6. Besluit uwe overdenking met het vaste voornemen om uw leven te beteren, en vooral op die gebreken te letten, waaraan gij het meest onderhevig zijt. Maak het bepaalde besluit die plannen in uitvoering te brengen bij de eerste gelegenheid, welke zich op dienzelfden dag nog zal voordoen.

7. Denk in den loop van den dag dikwijls na over de hoofdpunten uwer meditatie, opdat de vijand uwe ziel niet van dat goddelijk zaad beroove, door u spoedig te doen vergeten, wat gij gelezen en overwogen hebt. —

DENK ER WEL AAN.

E E R S T E D A G.

OVER DE NOODZAKELIJKHEID DER OVERWEGING.

»Het geheele land is woest en ledig, omdat er niemand is, die in zijn hart nadenkt" (Jer. XII : 11). Zoo spreekt de profeet Jeremias, en het is maar al te waar, dat gebrek aan overdenking over de groote waarheden van het christendom de voorname oorzaak is van al onze ongelukken. Helaas, de meeste menschen denken zelden of ooit hetzij aan hun begin hetzij aan hun einde. Nooit komt bij hen de gedachte op door wien of waarom zij geschapen werden; geen enkel oogenblik is hun geest bezig met die eeuwigheid, waarin wij weldra zullen overgaan. Daarom is dan ook al hun streven op het aardsche en vergankelijke gericht, alsof zij alleen voor dit leven bestemd waren en nooit deze aarde zouden verlaten. Dood, Oordeel, Hemel, en Hel maken slechts weinig indruk op hen, omdat zij zich geen tijd gunnen om door ernstige overweging goed te begrijpen, wat die woorden eigenlijk beteekenen. Met gesloten oogen haasten zij zich naar den afgrond van eene ellendige eeuwigheid, en eerst dan beginnen zij na te denken, wanneer zij in die plaats zijn,

»waar de worm nimmer sterft, en het vuur nooit zal worden uitgebluscht.» Ach, arme ziel, zorg toch dat dit niet uw lot zal wezen!

Indien wij God niet kennen, en Hem niet boven alles beminnen, kunnen wij onmogelijk zalig worden. Nu zullen wij Hem nooit kennen en beminnen zooals wij dat behooren te doen, zonder de overdenking. Want juist daardoor begrijpen wij eenigszins de oneindige volmaaktheden van dat verheven Wezen: Zijne hemelsche schoonheid, Zijne eeuwige liefde voor ons, en al de weldaden waarmede Hij ons, Zijne onwaardigste en ondankbaarste schepselen, overladen heeft; en dit alles zal geen diepen indruk op ons maken zonder ernstige overweging. De hemel, de aarde en ieder schepsel, kortom alles, wat wij rondom ons zien, houdt niet op ons over God te spreken en ons uit te noodigen om Hem te beminnen. Maar zonder ernstig nadenken blijven wij doof voor de stem van de geheele schepping; wij zijn dan als zij, die oogen hebben en niet zien, die ooren hebben en niet hooren. O, welke groote en vreeselijke ongelukken zijn niet de gevolgen van het gebrek aan ware kennis omtrent God, welke alleen de vrucht is van veelvuldige overweging! Is het niet juist daarom, dat de wereld vol boosheid is en de hel hare kaken wijd opengesperd houdt om zonder ophouden en zonder tal de ongelukkige kinderen van Adam te verslinden, — omdat God vergeten wordt? »Omdat er geen kennis van God in het land is» (Hosea IV, 1).

Doch om onze ziel te redden is het niet voldoende dat wij God kennen, wij moeten ook ons zelven ken-

nen. Wij moeten weten hoe ongelukkig en bedorven wij zijn, opdat wij nederig worden en niet op eigen krachten vertrouwen; wij moeten onze slechte neigingen en hartstochten kennen, opdat wij ze kunnen bestrijden en overwinnen; wij moeten ons eigen hart bestudeeren en er over waken, opdat wij niet door de zonde verrast worden en zoo de eeuwigheid binnengaan. En hoe kan die zoo noodzakelijke kennis van ons zelve, die wetenschap der heiligen verkregen worden zonder de hulp der dagelijksche overdenking? Ach, hoe ongelukkig zijn zij, die alle andere zaken weten, en vreemdelingen omtrent zichzelf zijn! Laat ons daarom dagelijks met den H. Augustinus bidden: »Heer, geef mij de genade, dat ik U ken, geef mij de genade, dat ik mij zelf ken,» en laten wij door herhaalde overwegingen trachten die tweevoudige kennis te verkrijgen.

Om nu in onze ziel die heilzame vreeze Gods, welke het beginsel der ware wijsheid is, aan te kweeken en ons vooruit te doen gaan op het pad der deugd, moeten wij ook ernstig nadenken over de afschuwelijkheid der zonde en den haat, dien God der zonde toedraagt; over de vreeselijke gevolgen van de zonde voor de ziel en over de menigte van onze eigene zonden in het bijzonder; over de ijdelheid, ellende en bedriegelijkheid der wereld; over het geluk, hetwelk onafscheidbaar is van een deugdzaam leven; over de korthed van dezen tijd, en den langen duur der eeuwigheid; over de zekerheid van den dood en de onzekerheid wanneer hij tot ons zal komen; over het kleine getal der uitverkorenen, enz.

Ach, christenen, laten wij dat groote middel ter zaligheid niet verwaarloozen. Het was juist de overdenking van deze waarheden, welke zoo velen tot heiligen maakte, het was juist door de overdenking van deze groote waarheden dat de grootste zondaars zich bekeerden. O, in welk een diep verval moet die ziel zich niet bevinden, welke niet meer kan worden opgewekt door den donder van die vreeselijke waarheden: D o o d, O o r d e e l, H e l, E e u w i g h e i d!

Hoe bitter en tevens vruchteloos moet het be rouw zijn van de verdoemden, wanneer zij hunne dwaasheid veroordeelen, dat zij zoo weinig of in het geheel niet hebben nagedacht over die zaken, waaraan zij nu in alle eeuwigheid zullen denken. »Ongelukkige dwazen, die wij waren,» zoo zullen zij uitroepen, »eens was het nog onze tijd, toen wij, door aan deze ongelukkige eeuwigheid te denken, er aan hadden kunnen ontsnappen. Die eindelooze genoegens van den hemel werden ons tot een geringen prijs aangeboden, toen wij, door ze een weinig te overwegen, ons van hun eeuwigdurend bezit hadden kunnen verzekeren. Maar, helaas, wij wilden er niet aan denken, en nu is het te laat!» O, mijne ziel, leer gij wijsheid uit hun droevig ongeluk; overdenk op dezen uwen dag de zaken, die tot uwe eeuwige vreugde behooren; denk wel aan uw einde; overweeg de groote waarheden van het Evangelie. Gij moet òf hier op deze aarde er over nadenken, òf hier namaals, wanneer de gedachten er aan alleen zullen strekken om uwe ellende voor alle eeuwigheid te vergrooten.

T W E E D E D A G.

OVER HET DOEL VAN ONS BESTAAN.

Eenige jaren geleden, o christen, waart gij nog niet in deze wereld, gij waart een louter niet. Reeds bijna zesduizend jaar heeft deze aarde bestaan, ieder volk heeft reeds tallooze groote veranderingen ondergaan, en waar waart gij al dien tijd? Gij waart bedolven in den diepen afgrond van het niet, oneindig verre beneden den toestand van het geringste schepsel op deze aarde. Welke voordeelen hetzij lichamelijke of geestelijke gij daarom nu ook moogt bezitten, alleen de gedachte, dat gij van u zelf niets zijt, en dat al wat gij meer dan niets hebt, u gegeven of geleend is door uwen Schepper, is reeds meer dan voldoende om u diep te vernederen. Waarop kunt gij dan trotsch zijn? wat toch kunt gij uw eigen noemen dan alleen het niet en de zonde, hetwelk nog erger is dan niets?

De almacht Gods daalde dan neder in dien afgrond van het niet, en riep u tot het leven. Hij gaf u dat lichaam en die ziel, die gij nu bezit, het schoonste en volmaaktste in deze zichtbare wereld, geschikt om Hem in dit leven te kennen en te beminnen, en bestemd om in het volgende met Hem voor eeuwig gelukkig te zijn. Hoe bewonderenswaardig en aanbiddelijk is die goedheid van uw God, die reeds van alle eeuwigheid dat bestaan voor u bestemd had. Zie daarom voorwaarts naar die eindelooze eeuwigheid, voor welke gij geschapen zijt, en erken met

een dankbaar hart, dat de liefde, die God u toedraagt noch begin noch einde heeft, maar zich uitstrekt van eeuwigheid tot eeuwigheid.

Omdat gij dus door den almachtigen God zijt geschapen en van Hem alles ontvangen hebt wat gij bezit, is het niet meer dan rechtvaardig, dat gij ook aan Hem toebehoort en al uwe krachten en vermogens aan Zijnen dienst toewijdt. Zoo dikwijls gij òf uw lichaam òf uw geest gebruikt om de ijdelheid of de zonde na te jagen, zoo dikwijls maakt gij u ook schuldig aan de grootste onrechtvaardigheid. Ach, mijn ziel, hoe weinig hebt gij daarover tot nu toe nagedacht, hoe zelden waren uwe gedachten, woorden en werken op Hem gericht, die de oorzaak van uw bestaan is en daarom het doel van uw streven behoort te wezen! Schaam u over zulk een groot onrecht, heb er berouw over en verbeter uw leven!

God schonk u het leven en schiep al het overige op deze zichtbare wereld om u te dienen. U alleen schiep Hij voor zich zelf, opdat Hij u in dit leven zijne genade en in het volgende de eindelooze vreugde van Zijn koningrijk zou kunnen schenken. Zijt gij niet verbaasd, christen, over de goedheid van uwen Schepper, dat Hij u voor zulk een hoog doel bestemde, en zoudt gij, daar gij voor God geschapen werdt, u met iets anders dan alleen met God tevreden kunnen stellen? Leer daarom al wat aardsch en tijdelijk is te versmaden als zaken, die uwe betere gevoelens onwaardig zijn; betreur de dwaasheid van hen, die hunne dagen in ijdele genietingen, in rustelooze zorgen over kleinigheden en beuzelarijen door-

brengen , en zelden of ooit denken aan het groote doel waarvoor zij alleen geschapen werden.

Om dat groote doel te bereiken gaf de Schepper u vele middelen. Al de krachten en vermogens uwer ziel , uw wil , uw geheugen , uw verstand , uwe zinnen , al de deelen van uw lichaam werden u door Hem gegeven , opdat gij ze gedurende dit vergankelijke leven in den dienst van uwen God zoudt gebruiken en gij daardoor er toe gebracht zoudt worden om Hem in alle eeuwigheid te genieten in de zoete rust van zijn gezegend rijk. Maar helaas ! Christen , hebt gij ze niet alle gebruikt om ze tegen uwen Schepper te keeren ? Ontferm U onzer , o Heer , ontferm U onzer ; vergeef ons onze schulden , en schenk ons uwe genade om nu te beginnen wijs te zijn voor onze eeuwigheid.

DERDE DAG.

OVER DE WELDADEN VAN GOD.

Hoe groot en menigvuldig , mijn ziel , zijn uwe verplichtingen wegens de goedheid van God. Al die gunsten en zegeningen , welke Hij in dezen tijd aan u heeft geschonken , had Hij reeds in alle eeuwigheid voor u bestemd ; zij zijn alle de gevolgen van Zijne eeuwige liefde voor u. Is het mogelijk , dat zulk een groote God , het hoogste en heiligste Wezen , dat van alle eeuwigheid bestaat , Zijne genegenheid zou vestigen op zulk een worm dezer aarde ? en dat

God reeds in alle eeuwigheid aan u gedacht zou hebben? Helaas, hoe vergeldt gij Hem Zijne groote liefde? Hoe weinig hebt gij aan Hem gedacht, die altijd aan u denkt!

Doch God heeft u niet alleen door de schepping uwe ziel en uw lichaam met al de krachten en vermogens, in één woord, al wat gij hebt en al wat gij zijt, gegeven, maar Hij onderhoudt het ook ieder oogenblik. Want daar niets dan Zijne almachtige hand u uw bestaan kon geven, zoo kan ook niemand dan Hij alleen u bewaren van tot dat oorspronkelijke niet terug te zinken, hetwelk ongetwijfeld het geval zoude zijn, indien God slechts voor één oogenblik Zijne onderhoudende hand van u aftrok. Arme zondaar, waarom dacht gij daaraan niet, toen gij door herhaalde misslagen oorlog voerdet tegen uwen God, en Hij met onvergelykelijke liefde nacht en dag over u waakte? Hoe durfde gij het wagen zoo dikwijls en zoo langdurig Hem te beleedigen, die uw levensdraad in Zijne hand hield, en u ieder oogenblik in het niet kon doen wegzinken, of u voor eeuwig in de hel kon storten? O, geloofd zij voor altijd Zijne barmhartigheid, dat Hij zoo lang geduld met u gehad heeft!

Hoe dankbaar moeten wij ook niet zijn voor onze verlossing, waardoor onze liefdevolle God ons bevrijd heeft van de zonde en van de hel, welke de rechtmatige straf voor de zonde is. Ja, arme ziel, wij zouden voor altijd verloren geweest zijn, indien die opperste Heer en Schepper van hemel en aarde ons niet zoozeer bemind had, dat Hij zichzelf overgaf

aan den wreeden en schandelijken kruisdood om ons te verlossen. »Niemand heeft grootere liefde dan deze, dat hij zijn leven voor zijne vrienden geeft» (Johannes XV, 13). Maar, dierbare Heer, Gij hebt Uw liefde nog veel verder uitgestrekt door te sterven voor hen, die door de zonde uwe verklaarde vijanden waren, door te sterven voor die ongelukkigen, die U ter nauwernood ooit zouden danken voor Uwe liefde, en zelden of ooit medelijden zouden hebben met of denken zouden aan Uw lijden. O, christenen, waarover moeten wij het meest verbaasd staan, over dien grooten Koning van hemel en aarde, (bij wien vergeleken de geheele schepping niets of nog minder dan niets is) die voor zulke verachtelijke wormen als wij zijn op een kruishout sterft, of over hen, die deze verbazende waarheid gelooven, en toch zoo weinig denken aan die overgrootte liefde, welke in alle eeuwigheid een rechtmatig voorwerp van verwondering zal zijn voor menschen en engelen?

Bovendien zijn wij ook veel aan God verplicht, dat Hij ons tot het ware geloof heeft geroepen, terwijl zoo vele millioenen nog in de duisternis en in de schaduw des doods rondwalen. Welk een onschatbaar geluk is het, door middel van die genade der roeping God zelf voor onzen Vader en Zijne heilige Kerk voor onze Moeder te hebben! dit voorbijgaande leven door te brengen in het gelukkig gezelschap van de eenige Bruid van God's eenigen Zoon! dagelijks te kunnen deelnemen aan de H. Sacramenten, die hemelsche bronnen van goddelijke genade! te leven en te sterven in de gemeenschap der Heiligen!

»Gelukzalig is het volk , dat den Heer tot God heeft.»
(Psalm CXLIII.)

Overweeg eindelijk nog , o christen , de goedheid , die God jegens u zelf in het bijzonder gehad heeft. Hoevele genaden heeft Hij u sedert uwe vroegste jeugd geschonken ! van hoeveel ongelukken heeft Hij u bewaard ! Heeft Hij niet langen tijd geduld met u gehad , terwijl anderen in het midden van hun zondigen levensbaan werden opgeroepen ? Zijn er geen millioenen , die nu in de hel lijden voor minder zonden dan die , welke gij begaan hebt ? Denk toch vooral na over de gunsten , welke gij boven duizenden ontvangen hebt ; bewonder de onuitsprekelijke goedheid van God jegens u-zelf , wees verbaasd en beschaamd over uwe ondankbaarheid en besluit voortaan niet op te houden met Hem te danken en Zijn heiligen naam te prijzen.

VIERDE DAG.

OVER DE WAARDIGHEID EN DE VERPLICHTINGEN VAN EEN CHRISTEN.

Ieder christen is reeds door zijne natuur in zoverre hij mensch is , het volmaaktste der zichtbare schepselen ; begaafd met verstand en rede , in het bezit van een lichaam , waarvan de bouw bewonderenswaardig is , en van een geestelijke en onsterfelijke ziel , welke geschapen is naar het beeld en de gelijkenis van God , geschikt om Hem in alle eeuwigheid

te bezitten, verrijkt met een vrijen wil en door haren Schepper verheven tot de waardigheid van heer en meester over alle andere schepselen. En toch zijn er zoo velen tot nu toe ongevoelig gebleven voor de waardigheid van hunne natuur: zoo velen zien, gelijk de redelooze dieren niet verder dan deze aarde, namelijk, hare tegenwoordige, stoffelijke en zinnelijke zaken! Hebt gij ook, christen, u niet dikwijls vernederd tot een slaaf van die zaken, welke alleen geschapen werden om u te dienen?

Die waardigheid werd nog grooter, door het Sacrament des Doopsels, waardoor ieder christen verheven wordt om deel te hebben aan de goddelijke natuur, waardoor ieder christen een aangenomen kind van God, erfgenaam van God en medeërfgenaar van Christus wordt. In het II. Doopsel wordt de mensch gemaakt tot een tempel des Allerhoogsten, welke gewijd wordt door het besproeien met het bloed van Christus en door de uitwerkselen zijner genade; en daardoor ontvangt hij een onbetwistbaar recht op een eeuwigdurend koninkrijk. Ach, slechts weinigen hebben misschien ernstig nagedacht over de hooge waardigheid, waartoe zij door het Doopsel verheven geworden zijn. O, kind des hemels, is uw leven altijd in overeenstemming geweest met die hooge waardigheid? hoe lang zult gij nog een slaaf dezer aarde zijn?

Indien nu de waardigheid van een christen zoo bijzonder verheven is, dan zijn ook de verplichtingen, welke met die waardigheid gepaard gaan, grooter dan de meeste christenen zich verbeelden. Die ver-

plichtingen zijn in 't kort vervat in onze doopbeloften. De eerste voorwaarde, op welke wij door het Doopsel kinderen Gods werden, was die van het geloof. De priester van Christus ondervroeg ons bij de doopvont over ieder artikel van ons geloof, en op iedere vraag antwoordden wij door den mond van onze peters en meters: *Credo* — ik geloof. En vraag nu uzelf eens: wat is mijn geloof geweest? Heeft het altijd overeengestemd met die belijdenis? Is het altijd vast geweest zonder ooit te wankelen? Is het edelmoedig geweest, zoodat het zich nooit schaamde over de leer van mijn Hemelschen Meester, of over de grondbeginselen van Zijn Evangelie? Heeft het zich altijd geopenbaard in mijne handelingen, of behoor ik niet tot diegenen, wier leven hun geloof loochent, en van wien de Apostel klaagt (Titus I, 14) „die zeggen, dat zij God kennen, maar Hem door hunne werken verloochenen“?

Verder hebben wij bij het Doopsel plechtig den duivel met al zijne werken en al zijne pracht afgezworen. Hebt gij wel ooit ernstig over die afzwering nagedacht, of begrijpt gij wel, waartoe gij daardoor verplicht wordt? En toch op het oogenblik, dat gij ontrouw wordt aan die verzaking, verliest gij uwe aanspraak op het erfdeel van den Hemelschen Vader. Ach, mijn ziel, indien gij Satan afgezworen hebt, draag dan zorg dat gij u in uwen levenswandel verre van hem houdt; span dan al uwe krachten in om niet langer door de zonde zijn slaaf te wezen. Ontvlucht al zijne werken, de werken der duisternis; laat hem voortaan niets in u vinden, dat hij als het

zijne kan erkennen en waardoor hij nog aanspraak op u kan hebben. Veracht zijne ijdele praal, den valschen schijn der wereldsche grootheid, de verwisting, de ijdelheid en de zinnelijke vermaken, waardoor hij arme wereldlingen in zijn net lokt; en indien gij al eens mocht bekoord worden om deel te nemen aan deze dwaasheden, herhaal dan bij uzelf deze woorden van den H. Augustinus: »Wat hebt gij te maken met de praal van den duivel, dien gij afgezworen hebt?»

Bij het Doopsel werd ieder onzer, volgens de aloude plechtigheid der Katholieke Kerk met een wit kleed gekleed, hetwelk de priester van Christus ons gaf met deze woorden: »Ontvang dit witte kleed, hetwelk gij zonder vlek of smet zult brengen voor den rechterstoel van Christus.» Zalig zij, welke die verplichting volbrengen! welk eene troost zal het voor hen in dit leven, welk eene vreugde en voldoening in den dood zijn, dat zij dat kleed van onschuld onbesmet bewaard hebben! Maar o, onschuld des Doopsels, waar zullen wij u in dezen ongelukkigen tijd vinden? O, blindheid en bedorvenheid van de kinderen van Adam, die zoo gemakkelijk van zulk een onwaardeerbaren schat kunt scheiden! Helaas, mijn ziel, is dat ook niet uw lot geweest? O, haast u dan, door tranen van boete en berouw die vreeselijke vlekken der zonde uit te wisschen, welke anders eeuwige brandstof zullen worden voor de onbarmhartige vlammen van de hel!

VIJFDE DAG.

OVER DE IJDELHEID DER WERELD.

De wijste der menschen zegt: »Ijdelheid der ijdelheden, alles is ijdelheid'' (Eccles. 1). En inderdaad, hoe wezenlijk ijdel zijn al die zaken, welke door de bedrogen wereldlingen met zooveel ijver gezocht worden. Eer, rijkdom en wereldsche vermaken zijn slechts waterbellen, welke in de verte zeer schoon schijnen, maar niets wezenlijks bevatten, en in plaats van echte tevredenheid en genoegen niets opleveren dan eene geringe voldoening voor een oogenblik, welke gevolgd wordt door zorgen, onaangenaamheid, vrees en berouw. Ja, het zijn niets dan waterbellen, welke niet zoodra door hunne bewonderaars aangegrepen worden of zij veranderen in lucht, en laten hunne handen ledig. O, hoe juist worden alle wereldsche genietingen door den Koninklijken Profeet bij een droom vergeleken! (Ps. LXXV). Zij hebben hun korten slaap uitgeslapen, en toen zij ontwaakten vonden zij in hunne handen niets van al die zaken, welke zij in hun droom schenen te bezitten. »O, gij menschenkinderen, hoe lang zult gij nog de ijdelheid beminnen en den leugen zoeken?'' (Ps. IV).

De H. Augustinus zegt: »Gij hebt ons voor U zelf geschapen, o Heer, en onze harten kunnen niet rusten voor dat zij rusten in U.'' Bedenk het wel, christen, dat onze groote Schepper u eene edele ziel gegeven heeft, welke naar zijn beeld geschapen is, en even als Hij, geestelijk en onsterfelijk is; die

daarom nooit haar geluk kan vinden in aardse en vergankelijke zaken. Gij hebt een wil en een verstand, waardoor gij in staat zijt om de hoogste schoonheid en de hoogste waarheid te bewonderen en geschikt om den éénen, verheven, oneindigen God te genieten; en al wat minder is dan Hij is uwer onwaardig. Besluit daarom u zelf niet langer te vermoeien en uwen tijd te verspillen met gelijk een kind vlinders na te jagen; maar kunt gij niet nalaten geluk te zoeken, zoek het dan in Godsnaam, waar het te vinden is, namelijk op den weg der deugd en godsvrucht en niet op de bijwegen, welke tot eene eindelooze ellende voeren.

Want ach! alle wereldsche vermaken zijn van zulk een korten duur. De dagen van den mensch zijn zeer kort; het langste leven is nog minder dan een oogenblik, wanneer het bij de eeuwigheid vergeleken wordt. »Want duizend jaren zijn in het oog van God, als de dag van gisteren, die voorbijgegaan is.» (Ps. LXXXIX) Helaas! worden wij er niet iederen dag van overtuigd, dat wij heden nog hier, en morgen reeds heengegaan zijn, en dat wij niet zoodra uit het gezicht verdwijnen, of wij worden ook reeds vergeten? Want zoodra wij in het graf zijn, denken de achtergeblevenen niet meer aan ons. »Alle vleesch en gras,» zegt de Profeet Isaias, hoofdst. X, »en alle roem er van is gelijk aan de bloem des velds, die des morgens bloeit, en des avonds verwelkt.» O, hoe schoon wordt ons leven door den H. Jakobus (hoofdst. IV.) vergeleken bij een damp of dunne rook, die door het eerste windje verstrooid

wordt, en die men dan niet meer ziet! Hoe juist vergelijkt Salomon (Wijsheid V.) het bij eene schaduw, of bij de vlucht van een vliegenden vogel, of een afgeschoten pijl, die geen spoor van zijn weg achterlaat! Hoe ijdel is het onze harten te stellen op die zaken, welke wij zoo spoedig moeten achterlaten!

Wat is er nu geworden van al de grooten dezer wereld, die machtige vorsten, dappere veldheeren, wijze staatslieden, enz. welke honderd jaar geleden zulk een grooten naam hadden? Helaas, zij zijn allen reeds lang heengegaan en nu denken weinigen of niemand ooit aan hen, of weten nauwelijks dat er ooit zulke personen bestaan hebben; juist zoo zal het ook eenige jaren later met ons gaan. Ach, wereldlingen! luistert voor een oogenblik naar hen, die u voorgegaan zijn, en die uit hunne stille graven, waar het overschot van hun stof vermengd is met de gewone aarde, tot u spreken met de woorden van den wijzen man (Eccles. XXXVIII.): »Bedenkt waartoe wij gekomen zijn; spoedig zal het met u ook zoo wezen; gisteren was het onze beurt, heden zal het de uwe zijn. Eens hadden wij onze rol op het tooneel der wereld, eens waren wij jong, sterk en gezond zooals gij nu zijt, en dachten even weinig als gij aan datgene, waartoe wij nu zijn gekomen; gelijk gij, joegen wij beuzelingen en kleinigheden na, die wij slechts een oogenblik konden genieten, en daarvoor verwaarloosden wij de eeuwigheid. Dwazen, die wij waren, wij wilden liever slaven zijn van eene bedriegelijke wereld, van

onstandvastige , vergankelijke schepselen , die ons zoo spoedig verlieten , dan den Heer en Meester dienen , voor wien niets sterft , en die noch in het leven noch in den dood hen verlaat , die Hem niet verlaten .” O , christenen , laten wij die waarschuwing ter harte nemen ; laat de ongelukken van zoovele anderen ons wijsheid leeren ; laten wij ons hart niet stellen op deze ellendige wereld , noch iets als waarlijk groot beschouwen , dat niet eeuwig is . --

Z E S D E D A G .

OVER HET GELUK VAN GOD TE DIENEN .

»Zeg tot den rechtvaardige , dat het wel is ,” zoo spreekt de profeet Isaïas (Hoofdst. 3). Hoeveel beteekent niet dat woordje wel ! hoeveel wordt daardoor niet aan den rechtvaardige beloofd , zowel voor den tijd als voor de eeuwigheid ! Eer , rijkdom en genoegens zijn de zaken , waaraan de wereld de meeste waarde hecht ; zij kunnen echter niet daar gevonden worden , waar de wereld ze zoekt , maar alleen in den dienst van God . Kan ooit eene eer op aarde , hoe groot ook , vergeleken worden bij die van een dienaar , een vriend , een aangenomen kind te zijn van den grooten Koning des Hemels ? Zulk eene ziel is in de oogen van God en van Zijne engelen veel waardiger dan de grootste keizer op deze aarde . Zij

is een kind van den eeuwigen Vader, eene echtgenoot van den eeuwigen Zoon, een tempel van den eeuwigen Geest, erfgenaam van het koninkrijk des Hemels, zuster en metgezel van de engelen. O, mijn ziel, laat zulke eene eer het doel van al uw streven wezen.

De wezenlijke rijkdom is alleen te vinden in den dienst van God. Wel niet altijd aardsche bezittingen, welke zoovele zorgen en vrees met zich slepen, dagelijks aan zoovele ongelukken blootgesteld, en niet in staat zijn om het hart te voldoen, maar die onwaardeerbare schatten van de genade Gods, welke het zaad is van eeuwigdurend geluk, de gave van den H. Geest, de liefde van God, in één woord: God zelf, dien de wereld aan de ziel niet ontnemen kan, tenzij deze ongelukkiglijk blind genoeg is om Hem door doodzonde van zich te verwijderen. Daarbij komt nog, dat de oogen van Gods vaderlijke voorzienigheid onophoudelijk gevestigd zijn op de rechtvaardigen, om voor hun welzijn te zorgen; dat Zijne engelen altijd rondom hen zweven om bij dag en bij nacht over hen te waken (Ps. XXXIII : 8.); dat, zooals Hij vroeger tot Abraham zeide, »Hij zelf hun beschermer is, en hunne belooning buitengewoon groot zal wezen.» (Gen. XV). Hij is hun vriend, hun beste vriend, de herder hunner zielen, die hen geleidt naar Zijne bewonderenswaardige weiden, naar den fontein van het levende water (Ps. XXII). Zijne zorg voor hen is grooter dan die van een vader, ja, grooter dan die der teederste moeder (Isa. XLIX : 15. 16). Kortom, God is alles voor hen, die Hem

vreezen. O! mijn ziel, zoek daarom geen anderen schat dan Hem. Vrees niets, dan alleen Hem te verliezen; want met Hem kan niets u ongelukkig maar zonder Hem kan niets u gelukkig maken.

Een deugdzaam leven is op zich zelf reeds een genoeg; gij smaakt dan de voldoening, en vreugde van een gerust geweten, hetwelk door den wijzen man vergeleken wordt bij een aanhoudend feestmaal; de troost van den H. Geest; de aangename hoop op een gelukkige eeuwigheid, nadat gij dit dal van tranen zult hebben verlaten; een heilig vertrouwen op de bescherming en voorzienigheid van God, en in alle zaken eene volkome overeenstemming met Zijn heiligen wil. Uit deze bronnen vloeien een geluk, hetwelk door de wereldlingen, die het nooit gesmaakt hebben, onmogelijk kan worden begrepen, en zuivere en geestelijke genoegens, welke den geheelen levensbaan aangenaam maken, eene onuitsprekelijke troost zijn in het doodsuur, en een zekeren voormaak geven van de eindelooze genoegens des Hemels. De wereldsche genoegens zijn daarentegen, evenals de wereld zelf, alle valsch en bedriegelijk, altijd besprenkeld met bitterheid, vergezeld van onaangenaamheid, gevolgd door berouw, en eindigen ten laatste in eeuwig verdriet.

»Slechts ééne zaak is noodzakelijk», zeide onze Zaligmaker (Luc. X. 42). En welke is die zaak, o christenen, welke alleen ons zoowel hier als hier namaals gelukkig kan maken? Zij is God te dienen, en met allen ernst voor de eeuwigheid te zorgen. Evenals de tijd, bij de eeuwigheid vergeleken, nog

minder dan niets is, zoo ook zijn alle aardsche zorgen van geen belang wanneer ze naast de zorgen voor de eeuwigheid gesteld worden. Dit is, inderdaad, de eenige zaak; zorgt gij goed daarvoor, dan is alles wel; maar indien gij ze verwaarloost, dan is alles verloren, voor altijd verloren. Wat al de andere dingen betreft, die gij in dit leven mocht noodig hebben, luistert weder naar den goddelijken Zaligmaker: »Zoek eerst daarom het rijk Gods en Zijne gerechtigheid, en al deze dingen zullen u toegeworpen worden» (Matth. VI. 33). Laat dus, christenen, voortaan uwe eerste zorg zijn God te dienen, want daarvan hangt uw eeuwig en tijdelijk welzijn af. Dan alleen zult gij hier wezenlijk genoeg vinden, dan alleen kunt gij tot eindelooze gelukzaligheid geraken.

Z E V E N D E D A G.

OVER DEN DOOD.

Niets is zekerder dan de dood. »Het is vastgesteld, dat alle menschen eens moeten sterven, en daarna ten oordeel verschijnen.» Dit vonnis is algemeen, het is uitgesproken over alle kinderen van Adam; noch rijkdom, noch kracht, noch wijsheid, noch alle macht ter wereld kan iemand van dit algemeene vonnis vrijmaken. Van het eerste oogenblik onzer geboorte haasten wij

ons tot den dood, ieder oogenblik brengt er ons nader bij. De dag zal komen, hij zal zeker komen, en God weet hoe spoedig, waarvan wij nooit den avond zullen zien; of de nacht zal komen van welken wij nooit den volgenden dag zullen aanschouwen. Ja, het is onveranderlijk vast, dat eens de dag zal aanbreken, waarop wij vaarwel zullen zeggen aan deze bedriegelijke wereld, en al wat wij daarin bewonderd hebben, zelfs ons eigen lichaam, de bijzondere metgezel van ons geheele leven, en waarop wij naar een ander rijk zullen gaan, waar alles, wat wij hier gewaardeerd hebben, als rook zal verdwijnen. Leeren wij daarom deze ellendige wereld te verachten met al hare genietingen, waarvan wij zoo spoedig, hetzij wij willen of niet, moeten scheiden.

Terwijl niets zoo zeker is als de dood, is niets zoo onzeker als de tijd, de plaats, de wijze, en al de andere omstandigheden van ons afsterven. »O ziel,» zegt de H. Franciscus van Sales, »eens moet gij van uw lichaam scheiden,» maar wanneer zal die dag aanbreken? Zal het in den zomer of in den winter zijn? in de stad of op het land? bij dag of bij nacht? zult gij plotseling sterven, of zult gij lang te voren gewaarschuwd worden? Zult gij tijd hebben om uwe biecht te spreken? Zult gij bijgestaan worden door uw geestelijken vader? Van dit alles weet gij niets, alleen dat is zeker, dat gij moet sterven, en dat, zooals bijna altijd gebeurt, gij veel eerder moet sterven dan gij het u voorstelt.

Daar de dood zoo zeker en daarentegen de tijd en

de wijze zoo geheel onzeker zijn, zoude het geen geringe troost zijn indien een mensch meer dan eens kon sterven, zoodat, indien hij eens het ongeluk gehad had slecht te sterven, hij de fout zou kunnen herstellen door voor een tweede maal zorgvuldiger te wezen. Maar, helaas! wij kunnen slechts eenmaal sterven; want hebben wij eens onzen voet binnen de poort der eeuwigheid gezet, dan is terugkeeren onmogelijk. Indien wij eenmaal goed sterven, zal het voor altijd goed zijn; maar indien wij eenmaal slecht sterven, zijn wij voor altijd ongelukkig. O verschrikkelijk oogenblik, waarvan eene eindelooze eeuwigheid afhangt! O Hemelsche Vader, bereid ons voor op dat oogenblik.

Hoe dom en dwaas zijn de meeste menschen, die, hoewel zij dagelijks den een of ander van hunne vrienden, kennissen of bloedverwanten en zeer dikwijls zelfs plotseling en in de kracht hunner jaren door den dood zien weggesleept, zich toch nog altijd verbeelden, dat de dood nog verre van hen is; alsof die pijlen des doods, die aan alle zijden van hen nedervallen, ook niet hen op hunne beurt zouden treffen, of alsof zij meer waarborg zouden hebben dan zoovele anderen, die dagelijks weggemaaid worden.

Dwaze wereldlingen, waarom wilt gij uwe oogen niet openen? Waarom verbeeldt gij u vrij te zijn van den slag des doods, terwijl gij toch u niet een enkelen dag van uw leven kunt verzekeren? Hoevelen zullen nog sterven voor het einde van deze maand, terwijl zij toch even jong, even sterk, even gezond zijn als gij? en wie weet of gij niet tot hun

getal zult behooren? O christenen, draagt toch zorg dat gij niet verrast wordt, brengt al uwe zaken in orde, en vermijdt in het vervolg de zonde, het eenige kwaad, dat den dood verschrikkelijk maakt. Leef altijd in zulk eene gemoedsgesteldheid, waarin gij gaarne in uw doodsuur zoudt willen bevinden. Indien gij anders handelt verloochent gij tegelijk uwen oodsdienst en uw verstand.

Het bederfelijk lichaam, hetwelk wij bezitten, verandert van gesteldheid zoodra wij dood zijn. Onmiddellijk wordt het bleek, stijf, walgelijk en afschuwelijk, zelfs in zulk een hoogen graad dat onze liebaarste vrienden het nauwelijks kunnen verdragen een geheelen nacht in dezelfde kamer bij ons te blijven, veel minder in hetzelfde bed bij ons te liggen; want zoo spoedig gaat het tot verrotting over, dat onze naaste bloedverwanten de eersten zijn om te wenschen, dat het uit het huis verwijderd, en diep in den grond gelegd wordt, om de lucht niet te besmetten. Maar welke makkers, welk geselschap zal het daar ontmoeten? Wormen. Voor deze, o mensch, streelt gij uw lichaam, deze zullen uw erfenis zijn, of liever, zij zullen u erven. Wat gij heden ook wezen moogt, morgen zult gij tot voedsel voor de wormen dienen. Wij lezen dat de H. Franciscus Borgia zoo getroffen was alleen door het gezicht van het bleeke gelaat van Keizerin Isabella na haar dood, die hij een weinig te voren al hare grootheid en bekoorlijkheden gezien had, dat hij een eeuwigen afkeer van deze wereld kreeg, en het gelukkig besluit nam zich geheel toe te

wijden aan den dienst van dien Koning, die nooit sterft. Laat deze overweging ons tot een dergelijk besluit aansporen.

A C H T S T E D A G .

OVER DE GEVOELENS , DIE WIJ ZULLEN HEBBEN
IN ONS STERVENSUUR.

Hebt gij, o christen, er wel ooit aan gedacht wat uwe denkbeelden zullen zijn over deze wereld en al hare vergankelijke goederen, ijdel roem, valschen rijkdom en bedriegelijke genoegens, wanneer gij op uw sterfbed zult liggen? Helaas, dan zult gij geene achting meer hebben voor de wereld, alles zal dan in uwe oogen veranderen, en gij zult beginnen in te zien hoe nietig al die zaken zijn waaraan uw hart zich gehecht had. Ja, dan zult gij alle wereldsche eer en waardigheid versmaden, wanneer gij ziet, dat gij aan den rand van uw graf staat, waar de wormen geen onderscheid zullen maken tusschen den koning en den bedelaar! Hoe weinig zult gij u dan bekommeren om de achting der menschen, die dan niet meer aan u zullen denken! Hoe gering zult gij dan al die rijkdommen schatten, die gij achter moet laten, wanneer zes voergronds, eene kist en een lijkkleed uwe geheele bezitting zullen wezen! Hoe verachtelijk zullen u dan al die wereldsche genoegens toeschijnen, welke op zijn best genomen u nooit eenig wezenlijk genoegen

konden verschaffen, en welke gij nu van u ziet vluchten en tot rook overgaan! Ach, christen, tracht nu reeds die gevoelens te koesteren, welke gij zonder twijfel in uw stervensuur zult hebben, want zoo, en zoo alleen zult gij het gevaar vermijden van door deze bedriegelijke wereld bedrogen te worden.

Op uw sterfbed zult gij evenwel niet alleen geheel andere denkbeelden over deze wereld en al hare vergankelijke genoegens krijgen, ook uwe zonden zult gij in een geheel ander licht beschouwen, wanneer de sluier, waarmede uwe gediensstige eigenliefde de grootheid uwer misdaden zoo zorgvuldig verborg en verbloemde, zal zijn weggenomen en al uwe zonden in hare ware gestalte zich aan uw oog zullen vertoonen. Zoovele zaken, welke gij, door u zelf misleid, als slechts kleine of volstrekt géene fouten beschouwdet, zullen dan eene andere vorm aannemen, en zich als groote en afschuwelijke misdaden vertoonen. Dat valsche geweten, hetwelk gij naar uw eigen wil hadt gevormd, en onder welks mantel gij over zoovele zaken in de biecht heengeloopen waart, als gering en niet der moeite waard, omdat gij u schaamdte ze te belijden, of ze niet gaarne wildet nalaten, — dat valsche geweten zal vluchten op het gezicht van den naderenden dood. Ach, welk een angst, welk een ontsteltenis, welke vreeselijke bekoring tot wanhoop moet zulk een aanblik den stervenden zondaar veroorzaken! O christen, leer daarom bijtijds nog betere maatregelen te nemen en zoodoende zulk een ellende te voorkomen.

Diep beklagenswaardig is de toestand van een zondaar in zijn doodsuur, als alles tegen hem schijnt samen te spannen en hij nergens troost en verlichting kan vinden, waarheen hij zijne oogen ook wendt. Hij wordt niets gewaar dan een geheel leger van zonden, gelijk een addergebroedsel, dat zich vast aan hem hecht, hem met vereenigde kracht aanvalt en nu reeds eenigermate de knaging doet gevoelen van den worm des gewetens, die nooit sterft, maar de eeuwige kwelling der verdoemden zijn zal. O, hoe gaarne zou hij dat lastige gezelschap willen verwijderen; maar al zijne pogingen zijn vruchteloos, zij hebben besloten hem niet te verlaten. Indien hij een blik werpt op zijn vervlogen leven om eenige goede werken te zoeken, welke hij tegenover dit leger van zonden zou kunnen plaatsen, bevindt hij, dat het goede, hetwelk hij gedaan heeft, van zóó weinig betekenis, zóó onbelangrijk is, dat het niet den minsten invloed uitoefent op de balans, wanneer het tegenover zijne menigvuldige misdaden gesteld wordt. Zelfs de gebeden, biechten en communiën treden tegen hem op en beschuldigen hem van zijne ongelukkige achteloosheid en zijn heiligschendend misbruik van die groote middelen ter zaligheid. Het gezicht van alles rondom hem, — zijne vrouw, zijne kinderen, zijne vrienden, zijne wereldsche goederen, welke hij meer bemind heeft dan God, — dient tot niets anders dan om zijne wroeging nog te vergrooten. En wat hem nog de grootste ellende veroorzaakt, is dat de hevigheid zijner ziekte hem weinig of geen gelegenheid of geschiktheid laat om nu

nog met ernst aan de grootste en moeielijkste zijner zaken te denken, aan eene volmaakte bekeering tot God na eene lange gewoonte van zondigen. O, met hoeveel recht kan de zondaar dan die woorden van den Psalmist herhalen, »de droefheid van den dood heeft mij omringd, en de verschrikkingen der hel hebben mij gevonden!» (Ps. CXIV). Welk eene onuitsprekelijke angst moet het voor hem zijn zich aldus toegerust te zien voor de eeuwigheid, op dien onmetelijken oceaan, waarvan de arme zeeman nooit de andere kust kan bereiken, en zoovele reden te hebben om te vreezen, dat het voor hem eene eeuwigheid van ellende zal wezen!

Dan — in uwe laatste oogenblikken — zult gij niet meer onverschillig zijn omtrent den dienst van God; omtrent deugd en godsvrucht. Hoe beminnelijk zal u dan de weg der deugd toeschijnen! Hoe vurig zult gij dan wenschen, dat gij toch dat bekoorlijke pad bewandeld haddet! O, welk eene voldoening is het voor den stervenden mensch *wel* geleefd te hebben! Welk een troost nu hij zich aan het einde ziet van al zijn arbeid en alle gevaren; nu hij zich voor de poorten van eeuwige rust en altijddurende vrede bevindt, na een langen, twijfelachten oorlog. Hij kan nu veilig van zijn wachttorens afstijgen en uitrusten in het rijk zijns Vaders. Welk een genoegen, welk een vreugde eene gezegende eeuwigheid voor zich te zien! »O, hoe kostbaar is in het oog van God de dood van Zijne heiligen!» (Ps. CXV). »Ach, laat mij den dood der rechtvaardigen sterven; en laat mijn uiteinde gelijk

het hunne zijn" (Num. XXIII). Christen, indien gij den dood der rechtvaardigen wilt sterven, moet gij ook het leven der rechtvaardigen leiden; de eenige waarborg voor een goeden dood is een goed leven.

NEG ENDE DAG.

OVER HET BIJZONDERE OORDEEL NA DEN DOOD.

Niet zoodra is de ziel van het lichaam gescheiden of zij wordt voor den Rechter gebracht, om rekenschap te geven van haar leven: van al wat zij gedacht, gezegd en gedaan heeft gedurende haar verblijf in het lichaam, en om dienovereenkomstig geoordeeld te worden. Want dat het eeuwige vonnis van iedere ziel onmiddellijk na den dood in een bijzonder oordeel uitgesproken wordt, leeren wij uit het Evangelie in het voorbeeld van den rijken Vrek en Lazarus; en het vonnis, hetwelk dan wordt uitgesproken, zal op den laatsten dag in het algemeen oordeel bekrachtigd worden. Christen, hoe staat het met uwe rekening bij God? Wat zoudt gij ter uwer verdediging kunnen aanvoeren, indien gij nog dezen dag voor Zijn rechterstoel gedaagd werdt? En toch kon dat wel het geval wezen. Bedenk wel, dat de Heer zal komen wanneer gij Hem het minst verwacht; zorg daarom, altijd gereed te zijn.

Die rekenschap zal nauwkeurig en gestreng zijn,

want zelfs het geringste ijdele woord zal niet aan het onderzoek van den Rechter ontsnappen. O, welk een menigte van ongerechtigheid zal er dan aan het licht komen, wanneer de sluier wordt weggenomen, die nu het grootste deel der zonden voor de oogen der wereld, en zelfs voor uw eigen oogen verbergt, — wanneer de geheele geschiedenis van uw leven zich in eens aan uw oog zal vertoonen!

Goede God! wie zal dat vreeselijk gezicht kunnen verdragen? Dan zal de arme ziel nauwkeurig rekening moeten geven van al wat zij gedaan heeft en wat zij niet gedaan heeft, gedurende den geheelen pelgrimstocht in dit sterfelijke lichaam; hoe zij altijd gehoor heeft gegeven aan de Goddelijke inspraken; welk gebruik zij gemaakt heeft van Gods genaden; welk voordeel zij getrokken heeft uit het H. Sacrament, hetwelk zij heeft ontvangen, en uit het woord Gods, hetwelk zij gehoord of gelezen heeft, welk gebruik zij heeft gemaakt van de gunstige gelegenheden waarin de Goddelijke Almacht haar geplaatst heeft, hoe zij de talenten heeft gebruikt, welke Hij haar heeft toevertrouwd. Zelfs hare beste werken zullen scherp onderzocht worden, hare gebeden, haar vasten, hare aalmoezen, de intentie, waarmede zij dat alles verricht, de wijze waarop zij dat alles volbracht heeft, — alles zal worden gewogen niet in de bedriegelijke balans van het oordeel der menschen, maar in de balans van het heiligdom. Ach, hoevele onzer handelingen zullen dan te licht bevonden worden, zooals Daniël zegt, hoofdstuk V: »Gij zijt gewogen, en te licht

bevonden." »Kom niet in 't gericht met uwen dienst-knecht, o Heer! want niemand, die leeft, zal voor U gerechtvaardigd worden" (Ps. CXLIII).

En welke zijn de hoedanigheden van den Rechter, voor wien wij moeten verschijnen? Hij is oneindig wijs, en kan daarom niet bedrogen worden; Hij is oneindig machtig en daarom kan men Hem niet wederstaan; Hij is oneindig rechtvaardig, en zal daarom, »aan ieder geven volgens zijne werken." Op dien dag is er geene gunst meer te verwachten, de tijd van verdienste en van berouw, dat aan God welgevallig is, is dan voorbij. Ach, christen, bedenk het wel, terwijl het nog uw tijd is; nog kunt gij uwe zonden uitwischen door tranen van berouw, en ze zodoende verbergen voor de oogen van uwen aanstaanden Rechter; nog kunt gij Zijne handen binden door een nederig gebed; nog kunt gij een beroep doen op Zijne barmhartigheid, opdat Hij daardoor het vonnis vernietige, hetwelk Zijne rechtvaardigheid tegen u uitgesproken heeft; — maar op dien dag zult gij Hem onverbiddelijk vinden, uwe gebeden en tranen zullen dan te laat komen.

Welk een onuitsprekelijke troost zullen de zielen der rechtvaardigen op dien dag vinden in het gezelschap hunner goede werken, welke als het ware haar van alle zijden als een onoverkomelijke muur omringen, en hare helsche vijanden op grooten afstand houden! O christen, laat ons zorgen, dat wij in dat uur, waarin ons eeuwig lot zal beslist worden, van zulke verdedigingsmiddelen voorzien zijn. Want dat zijn onze wezenlijke vrienden, die ons

zelfs in den dood niet zullen verlaten , maar onze zaak bepleiten voor die rechtbank , waar geene andere welsprekendheid van eenige waarde zal zijn.

In welk een ongelukkigen toestand zal de zondaar, die geen zorg gedragen heeft om zich van die goede werken te voorzien , dan voor zijn Rechter staan. Ach, hoe duidelijk spreken al die zaken, die hij aanschouwt , tot hem over het droevige vonnis , hetwelk weldra over hem zal worden uitgesproken. Waarheen hij zich ook wendt , hij ziet niets dat hem eenigen troost kan schenken ; integendeel , alles dient om zijn angst en schrik te vergrooten. Beneden zich ziet hij de hel open en gereed om hem te verblinden ; boven zich een vertoornden Rechter, die op het punt is om het onherroepelijk vonnis van eeuwigdurende verdoeming over hem uit te spreken ; aan zijn rechterzijde ziet hij zijn beschermengel hem verlaten ; aan zijn linkerzijde ziet hij de duivelen , zijne meedoogenlooze vijanden , gereed staan om hem te grijpen , terwijl zij slechts wachten op een wenk van den Rechter ; ziet hij achter zich , hij aanschouwt niets dan een bedriegelijke wereld , welke hem verlaat ; voor zich ontwaart hij niets dan een akelige eeuwigheid. Van binnen gevoelt hij de onverdragelijke wroeging van een schuldig geweten , en aan alle zijden bemerkt hij een leger van afschuwelijke monsters , zijne eigene zonden , die nu nog verschrikkelijker voor hem zijn dan de furiën der hel. Groote God, bewaar mij van ooit in zulk een ongelukkig lot te moeten deelen !

Om te voorkomen dat het oordeel van God na

onzen dood zwaar op ons zal nedervallen, moeten wij zorg dragen, dat wij ons zelve oordeelen en kastijden door ernstig boete te doen in dit leven; want alleen daardoor kunnen wij de rechtvaardigheid van God, die verbolgen is door onze zonden, ontwapenen. Laten wij den raad volgen van Hem, die onze Rechter wezen zal; die ons aanspoort altijd te waken en te bidden, opdat wij waardig bevonden mogen worden die verschrikkelijke gevaren te ontgaan, en opdat wij met vertrouwen voor den Zoon des Menschen kunnen staan (Lucas XXI. 36.) Laat ons dat oordeel altijd voor onze oogen hebben, en dikwijls nadenken ver de rekenschap, die wij eens zullen moeten afleggen. Ja, christen, vergeet nooit dat er een oog is, dat alles ziet; dat er een oor is, dat alles hoort; dat er eene hand is, die al onze gedachten, woorden en handelingen in het Boek des Levens opteekent; dat al onze daden uit onze handen in die van God overgaan, en dat wat er in den tijd gebeurt, niet met den tijd verdwijnt, maar zal voortbestaan als er geen tijd meer zijn zal. »O, dat de menschen toch wijs wilden wezen, deze waarheden wilden verstaan, en hun einde wilden erkennen!» (Deut. XXXII 29.)

TIENDE DAG.

OVER DEN GROOTEN OORDEELSDAG.

Geen voorstelling kan verschrikkelijker wezen dan die, welke de H. Schrift geeft van den laatsten oordeelsdag met al de wonderen, welke daaraan zullen voorafgaan. De zon zal verduisterd en de maan rood worden als bloed; de sterren zullen haar licht verliezen en van het uitspansel schijnen te vallen; de aarde zal door hevige aardbevingen geschokt, de zee door buitengewone stormen gezweept, de elementen zelfs zullen beroerd worden en de geheele natuur zal in wanorde zijn. »De oordeelsdag,» zegt de profeet (Joel II), »is een dag van donkerheid en duisternis, een dag van wolken en onweder. Vóór denzelfden verslindend vuur en na denzelfden brandende vlammen. De aarde zal beven bij zijn verschijnen, en de hemelen zullen op het gezicht bewogen worden. De zon en maan zijn verduisterd, en de sterren hebben al haar licht verloren.» En de profeet Sophonias roept uit, »die dag, een dag van verbolgenheid, is een dag van angst en benauwdheid; een dag van jammer en ellende; een dag van donkerheid en duisternis; een dag van wolken en onweder.» Kan er wel iets vreeselijkers zijn dan deze beschrijvingen? O, welke zullen dan de gedachten zijn van den zondigen mensch, die zich bedreigd ziet door al deze teekenen! Helaas, hij zal alle kracht verliezen door de vrees, in afwachting van dat treurige too-

neel, hetwelk deze ontzettende voorboden moet volgen.

Wanneer die laatste dag gekomen is, zal een vuur, gelijk een ontembare stroom, op Gods bevel de geheele oppervlakte der aarde en al wat daarop is verteeren; niets zal er aan ontsnappen. Waar, o wereldlingen, zullen dan uwe prachtige paleizen, aangename buitenplaatsen, tuinen, fonteinen en grotten zijn? waar uw goud, zilver, edelgesteenten, enz.? Helaas, alles waaraan gij in deze wereld uw hart gehecht hebt, zal in een oogenblik tot asch vergaan, om u de ijdelheid te toonen van die zaken, welke gij bemind hebt, en u te bewijzen hoe dwaas gij handeldet, door u te hechten aan zulke blinkende nietigheden, aan zulke zeepbellen. Leer daarom, ziel! deze wereld met al hare goederen te verachten; daar toch alles moet overgaan tot rook en asch, en verzamel schatten in den hemel, welke alleen buiten het bereik zullen blijven van dat alles verslindende vuur.

Bij het einde der wereld zal de aartsengel de laatste bazuin doen hooren, zijn stem verheffen en zeggen: »Staat op, gij dooden, en komt ten oordeel"; een stem, die dadelijk door het geheele heelal gehoord zal worden, die tot in de hoogste hemelen zal klinken en tot in den diepsten afgrond der hel zal doordringen. Op die stem zullen in één oogenblik door de almacht van God, al de kinderen van Adam van den eersten tot den laatsten uit het stof verrijzen en iedere ziel zal met haar lichaam vereenigd worden om er in alle eeuwigheid niet meer

van te scheiden. O ziel, laat dat laatste bazuingschal altijd in uwe ooren klinken. Zorg toch, dat het voor u niet verschrikkelijk zal zijn, door nu reeds te hooren naar de groote bazuin van den H. Geest, die tot u roept door den mond van den Apostel: »Ontwaakt, gij die slaapt, en staat op uit den dood" (dat is, van den dood der zonde), »en Christus zal u verlichten." (Eph. V.) Door aldus deel te nemen aan de eerste verrijzenis zult gij in tijds kunnen zorgen voor dat verschrikkelijk uur wanneer er geen tijd meer zijn zal." (Apoc. X.) Zoo zult gij aan den tweeden dood ontsnappen.

Op dien dag der algemeene verrijzenis zal er een groot verschil bestaan tusschen de lichamen der rechtvaardigen en die der boozen. De rechtvaardigen zullen verrijzen in onsterfelijke lichamen, die niet geschikt zijn om te lijden, zuiverder en schooner dan de sterren, schitterender dan de zon; maar de boozen zullen opstaan met lichamen, die geheel geschikt zijn voor hunne bestemming, vuil, zwart, akelig, en in ieder opzicht afzichtelijk en onverdragelijk; wel is waar onsterfelijk, maar voor geen ander doel dan om eindelooze pijnigingen te ondergaan. Ach, welk een onuitsprekelijke kwelling zal het voor die ongelukkige zielen zijn met zulke lichamen verbonden te worden om tot eeuwige opsluiting in die afschuwelijke en walgelijke plaatsen veroordeeld te wezen! O ziel! draag zorg uw lichaam nu zuiver te houden van alle besmetting der vleeschelijke zonden; want anders zal het hiernamaals dienen om uwe eeuwige ellende nog te vergrooten.

Hoe groot zal de vreugde en voldoening wezen van de zielen der rechtvaardigen wanneer zij weder vereenigd worden met hare lichamen, eene vereeniging waarnaar zij zoozeer verlangd hebben; met hoeveel liefde zullen zij hen ontvangen, die deel hadden in haar arbeid, lijden en vernederingen, en nu bestemd zijn om haar eeuwig geluk te vergrooten door deel te hebben aan de heerlijkheid in het Hemelsche Sion. Maar ach, welke verschrikkelijke verwenschingen zullen er gehoord worden bij de treurige ontmoeting van de zielen en de lichamen der veroordeelden! »Vervloekt lichaam, zal die ziel zeggen, was het om uwe beestachtige neigingen te voldoen en te streelen, dat ik de eeuwigte vreugde des Hemels heb verbeurd? Ach, ellendeling, om u voor een oogenblik in vuile genoegens te baden, heb ik mij zelf en u voor alle eeuwigheid doen verloren gaan. O driewert vervloekt lichaam! het is niet meer dan billijk, dat gij, die de oorzaak mijner verdoeming zijt, ook mijn deelgenoot zult wezen in de eeuwigte pijnen!» Maar moest gij, ongelukkige ziel, niet duizendmaal meer vervloekt zijn dan uw lichaam, omdat het uwe plicht en het ook in uwe macht was om zijne hartstochten en lusten te onderwerpen aan het bestuur van de rede en van den godsdienst? Doch voor eene oogenblikkelijke voldoening wildet gij liever eene slavin worden van die zinnelijke begeerten, en zoo voor uw lichaam en voor u zelf de hel koopen. Ach christenen, laten wij toch wijs worden door de overweging van het ongeluk van anderen.

E L F D E D A G.

OVER HET ALGEMEENE OORDEEL.

Onmiddellijk na de verrijzenis van den dood zal het geheele menschdom vereenigd worden in de plaats, die bestemd is voor het laatste oordeel; algemeen wordt geloofd, dat het zal zijn in het dal van Josaphat bij Jeruzalem, in het gezicht van den Olijf- en den Calvarieberg, waar onze Heer voor onze verlossing Zijn bloed heeft vergoten. Welk een gezicht zal het wezen alle kinderen van Adam daar vereenigd te zien, die tallooze menigte van alle volkeren, eeuwen en standen, daar geplaatst zonder eenig onderscheid tusschen rijken en armen, grooten en kleinen, heer en bediende, vorst of onderdaan, behalve alleen het onderscheid tusschen goeden en slechten! Die machtige vorsten, die eens over de wereld konden gebieden, staan dan gelijk met de geringste hunner slaven, en zouden wel wenschen nooit den sceppter gezwaaid of het diadeem gedragen te hebben.

Wanneer dan al de dooden verzameld zijn, zal de groote Rechter uit den hemel nederdalen met groote macht en heerlijkheid, omringd door zijne hemelsche hovelingen en geheele legioenen van engelen. Hoezeer zal die tweede komst van Zijne eerste verschillen! Bij Zijne eerste komst verscheen Hij in groote nederigheid en zachtmoedigheid, omdat dat *onze dag was*, waarop Hij kwam om ons door

Zijne barmhartigheid te verlossen; maar bij Zijne tweede komst zal het *Zijn* dag wezen, dan zal Hij Zich wapenen met al de verschrikkelijkheden Zijner rechtvaardigheid, om eindelijk door een onherroepelijk wraakbesluit Zijne beleedigde barmhartigheid te wreken. Ongelukkige zondaars, hoe zult gij in staat zijn voor Zijn aangezicht te staan, of Zijn vertoornden aanblik te verdragen? Ach, dan zult gij tot de bergen en rotsen roepen op u te vallen, om u te verbergen voor de wraak van het Lam, voor het gelaat van Hem, die op den troon gezeten is. Ja, zulk een schrik en ontsteltenis zal alleen het gezicht van den vertoornden Rechter te weeg brengen, dat gij duizendmaal liever uw schuldig hoofd in den diepsten afgrond der hel zult willen verbergen, dan dien vreeselijken aanblik te verduren; maar alles is vergeefs — gij moet het verdragen!

De koninklijke standaard van het Kruis zal voor den Rechter uit gedragen worden, en helderder schijnen dan de zon, tot grooten troost van de goeden, en onuitsprekelijke ontsteltenis en kwelling der boozen. Dan zullen zij duidelijk zien hoeveel hun God voor hun heil geleden heeft; hoe groot de liefde was, die Hij hun toedroeg, die eindeloze en onvergelykelijke liefde, welke Hem van Zijn Hemelschen troon deed nederdalen om aan het kruishout genageld te worden. O, hoezeer zullen zij dan hunne verstoktheid in de zonde, hunne blindheid en ondankbaarheid veroordeelen! Ja, dan zal dat roemvolle teeken des kruises voor het geheele heelal het gedrag van God en de eeuwigheid der helsche straffen recht-

vaardigen! Want wat anders dan eene ongelukkige eeuwigheid kan eene voldoende straf zijn voor zoo veel hardnekkigheid in de zonde na zooveel liefde?

Op bevel van den oppersten Rechter, die onmiddellijk zal gehoorzaamd worden, zullen daarop de dienaren Gods uit die groote menigte gezocht, en met eer aan Zijne rechterhand geplaatst worden; terwijl de kwaden, met die booze geesten, wier partij zij gekozen hebben, met schande naar de linkerhand gedreven zullen worden. O, vreeselijke en eeuwige scheiding, waarna die twee massas elkander nooit weder zullen ontmoeten! En gij, christen, waar denkt gij op dien dag te zullen staan? Bij welke der twee partijen zult gij geplaatst worden? Nog, hebt gij het in uwe macht: kies nu dat beste deel hetwelk u nooit ontnomen zal worden. »Vlucht uit het midden van Babylon,» laat die valsche grondstellingen, bedorven gewoonten en zondige vermakens der wereldlingen varen, scheid u nog bijtijds van de kwaden, opdat gij niet in alle eeuwigheid met hen verloren moogt gaan.

Welke zullen dan de gedachten van de grooten dezer wereld zijn! welke woede, nijd, bittere teleurstelling en ontsteltenis zullen dan hunne zielen vervullen, wanneer zij zien, dat de armen van geest, de zachtmoedigen en nederigen, die in hunne oogen zoo verachtelijk waren gedurende dit sterfelijk leven, nu voor het aanschijn der geheele wereld verheven en geëerd worden, terwijl zij zelve met zooveel verachting worden behandeld! Hoor naar hunne klachten, volgens de voorspelling van den wijzen man

(Eccles. V.) »Dat zijn zij, over wie wij vroeger lachten, en die wij tot het voorwerp onzer bespottung maakten. Ongelukkigen, die wij waren! Wij noemden hun leven een dwaasheid, en hun einde zonder eer. Zie, hoe zij nu geteld worden onder de kinderen van God, en hun eeuwige bestemming bij de heiligen is. Helaas, en wij waren juist diegenen, die zich bedrogen; wij waren het, die ongelukkiglijk den verkeerden weg bewandelden. Zij waren waarlijk wijs door eene betere keuze te doen, welke hun troost verschafte in het leven, en hun nu recht geeft op eindeloos geluk.

Die angst en wroeging der boozen zal nog vermeerderen wanneer het Boek des Levens geopend wordt; wanneer de misdaden van geheel hun leven geopenbaard worden aan het geheele menschelijk geslacht. Ach, arme zondaar! welke zullen uwe gedachten zijn wanneer die misdaden, welke gij in de grootste geheimhouding verricht hebt, en welke gij voor de geheele wereld niet bekend gemaakt wildet hebben; — wanneer die verfoeielijkheden, welke gij dacht, dat door de duisternis der nacht bedekt waren, en welke gij u verbeeldet, dat zelfs uwe vrienden en kennissen nooit zouden kennen; — die zondige werken, waarvoor gij in uw hart den moed niet kondt vinden, om ze te belijden aan een persoon, die door alle wetten tot eene eeuwigdurende geheimhouding verplicht was; — wanneer dat alles in zijne ware kleuren zal worden vertoond aan de oogen van de geheele wereld, van engelen en menschen, van goeden en kwaden, tot uwe eeu-

wige schande? O christen, nog is het tijd om door een oprecht berouw en eene openhartige beschuldiging die vernedering te voorkomen, welke gij anders eens zult moeten ondergaan.

T W A A L F D E D A G.

OVER HET LAATSTE VONNIS DER GOEDEN EN SLECHTEN.

Dat laatste oordeel zal besloten worden met een eindvonnis ten gunste der goeden en ter veroordeeling der goddeloozen. Eerst zal de opperste Rechter zich met een vriendelijk en beminnelijk gelaat tot Zijne uitverkorenen wenden en hen uitnoodigen binnen te gaan in die gelukkige verblijfplaats van eeuwigdurende vreugde: »Komt, gij gezegenden Mijns Vaders, en neemt bezit van het koninkrijk, hetwelk van den beginne af voor u bereid is" (Matth XXV). O gelukkige uitnoodiging! gelukkig, drierf gelukkig zij, die waardig bevonden zullen worden die troostrijke uitspraak te hooren. Welk een onuitsprekelijke voldoening, welke overmaat van vreugde en genoegen zullen die woorden aan die zalige schepselen geven! »Ik ben vervuld van vreugde," zegt de Koninklijke Profet, »bij het gelukkige bericht, hetwelk ik gehoord heb; wij zullen binnengaan in het huis des Heeren" (Psalm CXXI.) Maar

o, welk een nijd, woede en boosaardigheid zullen de veroordeelden gevoelen bij het hooren van die uitnoodiging, wanneer zij verscheidene van hunne kennissen geroepen zullen zien om in het bezit gesteld te worden van dat eeuwige rijk, dat zij ook zoo gemakkelijk hadden kunnen koopen, indien hunne dwaasheid en domheid het niet zoo blindelings verruild hadden voor de vlammen der hel!

O christen, denk eens een oogenblik na over al hetgeen in die woorden opgesloten ligt. »Komt,» zegt de Rechter, »gij gezegenden mijns Vaders.» Komt uit het tranendal, waar gij gedurende een korten tijd door het besluit Mijner voorzienigheid beproefd en gekweld zijt geworden, naar het rijk van eindelooze vreugde, waar verdriet en smart niet zullen bestaan. Komt uit de plaats uwer ballingschap, waar gij, van uw hemelsch vaderland verwijderd, voor een tijd getreurd en gezucht hebt, naar uwe eeuwige verblijfplaats, waar gij alles zult vinden, wat uw hart kan begeeren om uw geluk te volmaken, waar gij voor altijd verzadigd zult worden uit den overvloed van Mijn huis, en voor altijd zult drinken uit den bron des levens. »Staat op, Mijne beminden, de winter is nu voorbij; de vlooden en stormen zijn nu uitgewoed; staat op en komt.» O eeuwig, algemeen geluk; hoezeer veracht mijn arme ziel al het andere geluk, in de hoop van eens deel te hebben aan dat gezegende oordeel!

Na aldus de rechtvaardigen naar Zijn gelukzalig koninkrijk uitgenoodigd te hebben, zal Hij zich met

vuur in Zijne oogen en ontzetting op Zijn gelaat tot de slechten aan Zijne linkerzijde wenden en het vreeselijke vonnis van hun eeuwige verdoeming met een stem als die van den donder tegen hen uitspreken in deze woorden: »Gaaf van Mij, gij vervloekten, met het eeuwige vuur, hetwelk voor den duivel en zijne engelen bereid was." Ach Christen, wat drukt dat verschrikkelijke vonnis niet uit! Gaaf voor altijd van Mij, en van de vreugde van Mijn rijk. O vreeselijke uitsluiting! wreede scheiding! eeuwige verbanning! Wie kan uitdrukken, wie kan begrijpen, wat het wil zeggen voor altijd gescheiden te zijn van God, — ons eerste begin en laatste einde — onzen grooten en oppersten God? Ach, gij ongelukkigen, die er u nu zoo weinig over bekommert door doodzonde uwen God te verliezen: wat zult gij dan denken wanneer gij veroordeeld zult zijn voor eeuwig van Hem verbannen te wezen; veroordeeld om Hem in alle eeuwigheid te zoeken en toch Hem nooit te vinden in een enkele van Zijne verhevene hoedanigheden, behalve in Zijne wrekende rechtvaardigheid, waarvan gij voor altijd het gewicht moet gevoelen? Maar waar gaat gij heen, wanneer gij God verlaat? Helaas, in het eeuwige vuur, om daar een nooit-eindigend leven te leiden; om daar een nooit-ophoudenden dood te ondergaan in het gezelschap van den duivel en zijne engelen, tot wiens slaaf gij u gemaakt hebt, en die nu zonder eenige hindernis den vrijen teugel zal geven aan het gezag, hetwelk hij over u verkregen heeft.

Welk een vreeselijke vervloeking spreekt de op-

perste Rechter uit, als Hij zegt: »Gaaf van Mij, gij vervloekten." Als of Hij wilde zeggen: »Gaaf, ver- trekt van Mij, maar neemt Mijn vloek mede. Ik had U mijn zegen willen geven, maar gij hebt dien niet gewild: gij hebt de vervloeking verkozen, en die vervloeking zal uw eeuwig erfdeel zijn. Zij zal ge- lijk een kleed u eeuwig omzweven; zij zal doordrin- gen tot in uwe ingewanden; ja tot in het merg uwer beenderen. Vervloekt zijn uwe oogen, opdat gij nooit een straaltje van troostend licht zult zien; ver- vloekt zijn uwe ooren om voor alle eeuwigheid ge- troffen te worden door de akelige kreten en zuchten der verdoemden; vervloekt zij uw smaak om voor altijd bitter gemaakt te worden door den gal der draken; vervloekt zij uw reuk om voor altijd ge- kweld te worden door den afschuwelijken stank van den afgrond der hel; vervloekt zij uw gevoel en al de deelen van uw lichaam, om te branden en nooit te vergaan in dat vuur, hetwelk nimmer zal wor- den uitgedoofd; vervloekt zij uw verstand om niet verlicht te worden door een straal der waarheid; vervloekt zij uw geheugen om altijd met bitterheid na te denken over een laat maar vruchteloos berouw, en over de korthed en ijdelheid der vervlogen ver- maken; vervloekt zij uwe verbeelding om u al- tijd tegenwoordige en toekomstige ellende voor te stellen; vervloekt zij uw wil om verhard te zijn in het booze, door duizende hevige en altijd tegen- strijdige begeerten verscheurd te worden en niet in staat te zijn er ééne van te vervullen; vervloekt zij eindelijk uw geheele ziel om voor zich zelf voor

alle eeuwigheid een hel te wezen. Groote God, laat ons nooit zoo ongelukkig zijn, dat wij ons die ontzettende vervloeking op den hals halen.

Nadat dan het vonnis uitgesproken is zullen de uitverkorenen zonder uitstel in het bezit gesteld worden van dat eeuwigdurend koninkrijk, hetwelk God bereid heeft voor hen, die Hem dienen; waar verdriet niet kan wonen en de vreugde geen einde neemt. Maar wat de goddeloozen betreft, de aarde zal zich onmiddellijk openen en hen in één oogenblik met de duivelen, die hen verleidden, verslinden in die bodemlooze diepte, waarop de poort gesloten zal worden om nooit — nooit weder te worden geopend. Dat is dan het einde van allen wereldschen hoogmoed, van alle vleeschelijke genoegens. »Ach, hoe vreeselijk is het te vallen in de handen van den levenden God!» (Hebr. X)

D E R T I E N D E D A G.

OVER DE HEL.

Evenals in de H. Schrift geschreven staat dat »nog nooit een oog heeft gezien, noch oor heeft gehoord, noch dat het ooit in het hart van den mensch is opgekomen, wat God bereid heeft voor hen, die Hem dienen» (1 Cor. II. 9), zoo kunnen wij met evenveel recht zeggen met betrekking tot de kwel-

lingen in de hel, dat geen menschelijke tong in staat is ze te beschrijven, en geen menschelijk hart ze kan begrijpen. De gelukzaligheid is volgens de godgeleerden een volmaakte, nooit eindigende toestand, welke alles bevat wat goed is zonder vermenging met het een of ander kwaad. Indien nu de verdoemenis het tegenovergestelde is van de gelukzaligheid, dan moet zij noodzakelijk een vereeniging, een eeuwigdurende overstelping zijn van al wat slecht is, zonder de geringste inmenging van iets goeds, zonder het minste gemak, zonder eenige schemering van troost; in één woord, een totaal gebrek aan alle geluk en een opeenhooping van alle ellende.

Wat is dan toch wel eigenlijk de hel, en hoe menigvuldig en hoe groot zijn de ellenden, die daaraan verbonden zijn? Een stervend leven, of liever een levend sterven, eene duistere gevangenis, een akelige kerker; eeuwige ketenen, waardoor handen en voeten gebonden zijn; een land van afgrijzen en ellende, een zee van vuur en zwavel; een bodemlooze diepte; verslindende vlammen; een altijd knagende slang; een nooit stervende worm; een lichaam, dat altijd brandt en nooit verteert; een dorst, die nooit gelescht wordt; een bewustzijn, dat men altijd op nieuw moet lijden; eeuwigdurend weenen, weeklagen en tandengeknars. Geen ander gezelschap dan duivelen en verdoemde ongelukkigen, die elkander niet alleen haten en vervloeken, maar zelfs God haten en vervloeken: geesten, die altijd ziek en in doodangst

zijn en nooit dien dood vinden, waarnaar zij zoozeer verlangen; van het aanschijn van God verbannen in het land der vergetelheid, waar zij nooit iemand zullen hebben, die hen troost of hen beklaagt; diep in het hart gewond door het besef van verloren geluk, en benauwd door het gevoel van tegenwoordige ellende: en al dat lijden is eeuwigdurend, zonder de geringste hoop op een einde, op verzachting of tijdelijke verpoozing. Dit is eene korte beschrijving (voor het grootste deel genomen uit het onfeilbare Woord van God) van die ellende, welke de eeuwige verdoemenis met zich sleept; dit is die bittere kelk, dien alle zondaars der aarde moeten drinken (Psalm LXXIV).

Evenals God in al Zijne hoedanigheden oneindig is, zooals in Zijn macht, wijsheid, goedheid enz. is Hij het ook in Zijn wrekende rechtvaardigheid, Hij is even goed een God in de Hel als in den Hemel, zoodat wij naar de grootheid van Zijn liefde, barmhartigheid en geduld hier op aarde voor de onboetvaardige zondaars, de grootheid van Zijn toekomstigen toorn en wraak hiernamaals kunnen afmeten. Door Zijn oneindige goedheid heeft Hij hen uit niets voortgebracht; Hij heeft hen gedurende langen tijd bewaard en onderhouden. Hij is zelfs van Zijn hemelschen troon nedergedaald om Zich voor hun eeuwige zaligheid aan een schandelijk kruishout te laten nagelen; Hij heeft hen dikwijls gered uit de gevaren, waaraan zij dagelijks waren blootgesteld; met geduld heeft Hij hun onbeschaamdheid en hunne herhaalde goddeloosheden verdragen, en hen

nog altijd tot berouw aangespoord. Ach, met hoeveel recht zal dan eindelijk Zijn geduld, dat zoo lang misbruikt is, in toorn veranderen! Eindelijk moet de barmhartigheid plaats maken voor de rechtvaardigheid, en duizendmaal wee over die ongelukkigen, die voor altijd het vreeselijk gewicht der wrekende hand van den levenden God zullen gevoelen!

Om u nog eenigszins beter te doen begrijpen wat de hel is, o christen, wil ik u een man voorstellen, die op het ziekbed ligt uitgestrekt en aan hevige koortsën lijdt, welke gepaard gaan met een algemeene pijn over zijn geheele lichaam; zijn hoofd wordt als het ware van elkander gescheurd; zijne oogen hangen bijna uit zijn hoofd; zijne zijden worden gekweld door vreeselijke pijnen; zijn hart barst van den doodsangst en ieder oogenblik roept hij om een druppel water om zijn tong te verkoelen. Kan men zich iets akeligers voorstellen? En toch is dat nog slechts een zeer onvolmaakt beeld van hetgeen de verdoemden voor de geheele eeuwigheid in de hel zullen verduren, waar die slachtoffers van Gods rechtvaardigheid zullen overdekt worden met vuur en in al hunne zinnen en deelen van hun lichaam en in al de vermogens hunner zielen de hevigste kwellingen te verduren zullen hebben.

Want hoe beklagenswaardig de toestand ook moge wezen van den zieke, over wien wij zooeven spraken, toch kan die ongelukkige nog troost of verlichting vinden; een gemakkelijk bed om op te liggen; een godvreezende vriend om hem te troosten of hem moed in te spreken; een goed ge-

weten om hem te steunen; een wil, die overgegeven is aan dien van God, en eindelijk het zekere bewustzijn, dat zijne pijnen eenmaal zullen verminderen of een einde aan zijn leven zullen maken. Maar de verdoemden hebben niets van dat alles. Hun bed in de hel is een brandend meer of poel van vuur en zwavel, waaraan zij met eeuwige ketenen vastgeklonken zijn; hunne gezellen zijn onbarmhartige duivels of wat nog erger voor hen zijn zal, de ongelukkige deelgenooten in hunne zonden; hun geweten wordt altijd geknaagd door den worm, die nooit sterft; hun wil is afkeerig van God, en onophoudelijk te vergeefs in strijd met Zijn goddelijken wil. En wat hunne verdoeming volkomen maakt is de wanhoop dat zij ooit het einde of ten minste eene verzachting van hunne kwellingen zullen vinden. Groote God, wat zoude een voorzichtig mensch niet doen om te voorkomen, dat hij ook slechts één nacht in dit leven in kwellingen zou moeten doorbrengen? en waar is dan ons geloof en onze rede, wanneer wij zoo weinig doen om aan den vreeselijken nacht der pijnigende vlammen van de hel te ontkomen?

VEERTIENDE DAG.

OVER DE UITWENDIGE PIJNEN IN DE HEL.

In de beschrijving, welke de H. Job ons van de hel geeft (Job X.), noemt hij haar »een donker land,

bedekt met de duisternis des doods; een land van ellende en duisternis, waar geen orde, maar eeuwigdurend afgrijzen is." In dat donkere gewest schijnen noch zon, noch maan, noch sterren; geen vertroostende lichtstraal, zelfs niet de geringste schemering wordt daar waargenomen. Het vuur, dat daar brandt, is tegen zijn natuurlijke eigenschap zwart en duister en verschaft aan de ongelukkigen, welke er door gepijnigd worden, geen ander licht, dan hetwelk noodig is om hen die voorwerpen te doen opmerken, welke hun ongeluk nog vermeederen. Christen, wat zoudt gij wel denken indien gij veroordeeld werdt om het overige van uw leven door te brengen in de een of andere akelige gevangenis of een diep hol onder den grond, waar gij nooit het daglicht zoudt aanschouwen? Zou de dood niet verkieselijk zijn boven zulk een straf? En wat is dat dan nog, wanneer het vergeleken wordt bij dien eeuwigen nacht tot welken de gedoemden veroordeeld zijn?

De afgrijselijkheid van dien altijddurenden nacht zal nog bovenmate vermeederd worden door de akelige muziek, welke die arme ongelukkigen in dat droevig verblijf zullen hooren, en die in niets anders zal bestaan dan in de verschrikkelijke verwenschingen, godslasteringen en honende stemmen der kwelgeesten en het kermen, het weklagen en de kreten der gekwelden. En opdat de andere zinnen ook hun deel hebben in de ellende, zal de reuk voor altijd onthaald worden op de walgelijke uitwasemingen dier helsche verblijven, de smaak voor altijd gekweld worden door een onverzadelijken

honger en dorst en het gevoel door een onuitstaanbare hitte.

Van al de lichamelijke pijnen, die wij op deze aarde ondergaan kunnen, is er zeker niet een zoo hevig als die van levend verbrand te worden; maar helaas het branden op deze wereld kan niet vergeleken worden bij dat in de hel. Het vuur op deze aarde is slechts eene kleinigheid, vergeleken bij het helsche vuur. Het eerste werd geschapen voor onzen dienst en ons gemak, maar het laatste werd gemaakt om een werktuig te zijn van Gods wraak op de zondaars. Het eerste kan niet bestaan zonder onderhouden te worden door brandbare stoffen, die spoedig verteerd en vervlogen zijn; maar het laatste, ontstoken door den adem van een vertoornden God, behoeft geen anderen brandstof dan de zonde, welke het onderhoudt zonder dat ze ooit vermindert of vergaat. O vreeselijke smet der zonde, die voldoende is om een eeuwigdurend vuur te onderhouden. Het vuur van deze wereld kan alleen het lichaam schaden; maar dat van de hel dringt zelfs tot in de ziel, welke door de grootste pijnen gefolterd wordt. Ach, zondaars, wie van u allen kan in dat alles verslindende vuur wonen? wie die eeuwige brand verdragen.

Laten wij, om ons dit nog duidelijker te maken, eens luisteren naar een zeer geloofwaardig visioen, dat de H. Theresia in het twaalfde hoofdstuk van haar Leven verhaalt. »Toen ik eens,» zegt die heilige, »in het gebed verzonken was, bevond ik mij plotseling in de hel. Hoe ik daarheen verplaatst

werd, weet ik niet, maar ik begreep, dat het den Heer behaagde mij de plaats te laten zien, die de duivelen daar voor mij bereid hadden, en welke ik door mijne zonden verdiende. Wat met mij gebeurde duurde slechts eenige oogenblikken, maar al zoude ik ook nog zoolang leven, ik geloof niet, dat ik het ooit zoude vergeten. De ingang scheen veel op dien van een oven te gelijken; zeer laag en zeer duister. De grond had veel van slijk; was buitengewoon vuil, stinkend, onuitstaanbaar en vol van eene menigte afzichtelijk ongedierte. Aan het einde was een holle plaats, alsof het een soort van kast in eene muur geweest was, waarin ik gevoelde, dat ik geplaatst en nauw opgesloten werd. Hoewel alles, wat ik hier gezegd heb, veel verschrikkelijker was, dan ik het heb beschreven, kon het toch nog als iets aangenaams beschouwd worden in vergelijking bij hetgeen ik in die kast gevoelde. Die kwelling was zoo vreeselijk, dat geen woorden in staat zijn het geringste daarvan uit te drukken. Ik gevoelde dat mijne ziel in zulk een akelig vuur brandde, dat ik het onmogelijk kan beschrijven. Ik heb, volgens het oordeel van geneeskundigen, de hevigste lichamelijke pijnen doorgestaan, welke men hier op aarde ondergaan kan; zoowel door het ineentrekken van al mijne zenuwen als door vele andere pijnen van verschillenden aard; maar dat alles was nog niets in vergelijking bij wat ik daar leed, gevoegd bij de onuitstaanbare gedachte, dat het zonder einde of zonder tusschenpoozen zoude wezen. En ook dat is nog weinig vergeleken bij de kwelling waarin

mijn ziel verkeerde. Het is veel te min om te zeggen, dat zij als het ware gekerfd en in stukken gescheurd werd; want dat zou te kennen geven dat eenig geweld van buiten tot hare vernieling medewerkte, terwijl zij daar haar eigen beul is en zich zelf in stukken scheurt. Wat dat inwendige vuur en die onuitsprekelijke wanhoop betreft, welke die zoo menigvuldige, groote kwellingen vermeerderen, ik moet bekennen, dat ik die niet kan beschrijven. Ik zag niet wie mij kwelde; maar ik bemerkte, dat ik brandde en tevens in stukken gehouwen werd. In die akelige plaats was geen reden voor de geringste hoop op verlichting; er was niets om op te zitten of zich op neder te leggen; ik werd in een gat in een muur geworpen. en die vreeselijke muren sluiten zich over de arme gevangenen, en drukken en verstikken hen. Er is niets dan dikke duisternis, zonder eenigen lichtstraal; en toch, ik weet niet hoe het komt, hoewel er geen licht is, ziet men toch alles wat afschuwelijk is voor het gezicht. Ofschoon het ongeveer zes jaar geleden is, dat datgene gebeurde, hetwelk ik hier verhaal, ben ik toch nu nog, terwijl ik het schrijf, zoo ontroerd, dat mijn bloed in mijne aderen verstijft; zoodat al de kwalen of pijnen die ik hier ondergaan kan mij als niets toeschijnen wanneer ik mij slechts voorstel, wat ik toen leed."

Zeker is er geen verstandig mensch op aarde, die zoude wenschen, al was het ook voor het bezit van de geheele wereld, gelijk een Laurentius op een rooster gebraden te worden; of voor een klein half

uurtje op een langzaam vuur te worden geroosterd, al was hij ook zeker, dat hij zijn leven er niet bij zou verliezen; ja, wie zou het willen wagen, voor welke belooning ter wereld ook, gedurende een half kwartier uurs zijn hand in de vlam eener kaars te houden? Waar is dan het oordeel van verreweg de meeste Christenen, die voorgeven te gelooven, dat er eene hel bestaat, en toch met zoo weinig vrees en zorg gedurende geheele jaren voortleven in staat van doodzonde, en ieder oogenblik in gevaar zijn van neder te storten in dien vreeselijken, eeuwigen vuurpoel waaruit hunne ziel nog slechts teruggehouden wordt door den dunnen draad van een onzeker leven? Groote God, bevrijd ons van die ongelukkige verblindheid!

VIJFTIENDE DAG.

OVER DE INWENDIGE PIJNEN IN DE HEL.

Ongetwijfeld zijn het vuur der hel en al de andere uitwendige pijnen, waaraan men daar onderworpen is, hevig; maar toch zijn ze nog volstrekt niet te vergelijken bij de inwendige kwellingen der ziel; het eeuwige verlies van God en al wat goed is; die vreeselijke angst, welke het gevolg is van

dat verlies; die ijsselijke wroeging van een bitter maar vruchteloos berouw, hetwelk vergezeld gaat van eeuwige woede en wanhoop; de vereeniging van al die vreeselijke kwellingen voor de krachten en vermogens der ziel zijn pijnen, welke onvergelykelyk veel grooter zijn dan die, welke ooit door een lichaam geleden kunnen worden.

Volgens het oordeel van godgeleerden is vooral het besef van hetgeen men verloren heeft de grootste van al de kwellingen in de hel; hoewel wereldlingen zeer moeielijk kunnen begrijpen hoe dat mogelijk kan wezen. Helaas, die arme zondaars, zulk een flauw denkbeeld hebben zij van de eeuwige goederen, en zoo zeer zijn zij verslaafd aan de goederen dezer wereld (omdat zij hun vermaak scheppen in de ijdelheid van geschapen voorwerpen, welke al hunne gedachten van Gods opperste goedheid aftrekken), dat zij niet kunnen begrijpen, dat het verlies van God zulk een groote en verschrikkelijke kwelling is, als Zijne heiligen en dienaren, die door beter licht verlicht worden, verklaren dat het wezen zal. Maar wanneer zij zich in de hel bevinden zullen zij wel van gedachten veranderen. Daar zullen zij door een ongelukkige ondervinding overtuigd worden, welk een ellende het is God te hebben verloren; Hem geheel te hebben verloren; Hem onherroepelyk te hebben verloren; Hem in Hemzelf te hebben verloren; Hem in al Zijne schepselen te hebben verloren; en voor altijd verbannen te zijn van Hem, die hun eenig geluk, hun hoogste doel, hun opperste goed, ja de overvloeii-

ende bron van alle goeds was — en door Hem te verliezen, alles te verliezen, wat goed is, en dat nog wel voor eeuwig. Zoolang de zondaars op deze wereld zijn maken zij op verschillende wijzen gebruik van de goedheid van God, die de zon laat schijnen over goeden en slechten, en het laat regenen over rechtvaardigen en onrechtvaardigen. Al wat aangenaam in deze wereld is, al wat verrukkelijk is in de schepselen, en al wat gemakkelijk is in het leven, is alles eenigermate het gevolg van de Goddelijke goedheid. Behoeven wij er ons dan wel over te verwonderen, dat de zondaar, terwijl hij op zoovelerlei wijzen van die goedheid van God gebruikt maakt, in dit leven niet gevoelen kan wat het wil zeggen geheel en voor altijd van Hem beroofd te worden? Maar helaas, in de hel zullen zij bevinden, dat zij door God te verliezen ook al dat geluk en gemak hebben verloren, hetwelk Zijne schepselen hun hier vroeger bezorgd hebben. In plaats daarvan vinden zij dat alles daar tegen hen samenspant; dat er niets overgebleven is om die schrikwekkende gedachte, welke hun altijd voor den geest zweeft, en hen met onuitsprekelijke pijnen vervult, te verdrijven.

Iedere ziel zal dan voor zich zelf een hel wezen, en elke kracht en elk vermogen zal een bijzondere hel hebben. Haar geheugen zal voor altijd gekweld worden door onophoudelijk na te denken over vroegere dwaasheid, domheid en krankzinnigheid; omdat zij de eeuwige genoegens des hemels, dien oceaan van geluk, welken zij zoo gemakkelijk had

kunnen winnen, en waar zich nu zoovele harer kennissen verheugen, versmaad heeft voor een holklindend, beuzelachtig genoeg, dat slechts een oogenblik duurde, en niets achterliet dan de smet der zonde en de wroeging van een schuldig geweten; of voor het een of ander nietswaardig belang, of wel eerbewijs, waarvoor zij toen alles op het spel zette, en nu doodarm en veracht voor altijd vertrappt wordt door beleedigende duivelen. O, wat zal dan haar oordeel zijn over deze vergankelijkke wereld en hare bedriegelijke gemakkelijkheden, wanneer zij, na millioenen van eeuwen in de hel te hebben doorgebracht, uit die onmetelijke eeuwigheid terug ziet, en nauwelijks in staat is in die oneindige reeks van tijden, dat kleine stipje van haar sterfelijk leven terug te vinden. Wanneer zij dan den tijd bij de eeuwigheid, de vervlogen genoegens bij de tegenwoordige pijnen, de deugd met de ondeugd, en den hemel met de hel zal vergelijken?

Ook het verstand der verdoemden zal zijn eigen hel hebben, omdat het, voor altijd beroofd van het licht der waarheid, zich bezighoudt met valsche en godslasterlijke begrippen en oordeelen over God en Zijne rechtvaardigheid, tot groote vermeerdering van zijn eigen ellende. Bovendien denkt het altijd na over de tegenwoordige en toekomstige kwellingen, zonder de kracht te hebben om ook maar één oogenblik aan iets anders te denken; zoodat alle pijnigingen, die de verdoemden ondergaan, en voor alle eeuwigheid moeten lijden, ieder oogenblik voor hun geest staan, en zij zodoende ieder oogenblik

de ondragelijke last van eene ellendige eeuwigheid moeten torschen.

Dierbare Jezus, bevrijd ons van zoo veel ongeluk.

ZESTIENDE DAG.

OVER EENE ONGELUKKIGE EEUWIGHEID.

Hetgeen alle smarten in de hel zoo onverdragelijk maakt is de eeuwige duur, welke de pijnen oneindig vergroot. Daardoor wordt iedere druppel uit dien bitteren beker der Goddelijke wraak, dien de zondaars der aarde moeten drinken, zoo walchelijk gemaakt. Ware er nog eenige hoop, dat de ellende der verdoemden eens een einde zoude nemen, al was het ook na millioenen van jaren, de hel zoude niet langer een hel zijn, omdat er dan eenige troost zou bestaan. Maar dat die onuitsprekelijke martelingen voor altijd zullen bestaan, zoo lang God God zal zijn, zonder de geringste hoop dat men ooit aan het einde zal komen, — o, dat is de grootste foltering der verdoemden! O eeuwigheid, eeuwigheid! hoe slecht wordt gij hier door de wereldlingen begrepen! Maar hoe vreeselijk zult gij eens voor hen zijn, wanneer zij verzwolgen zullen wezen in dien bodemlozen afgrond, om daar voor altijd het doel en mikpunt te zijn van al de pijlen der wrake Gods!

Indien één korte nacht voor een zieke, die door hevige koortsen aangetast is, reeds zoo lang en vervelend schijnt, terwijl hij zich onophoudelijk heen en weder wentelt en nergens rust vindt; indien hij ieder uur telt en met zooveel ongeduld verlangt naar den volgenden morgen, die hem toch slechts weinig troost of verlichting zal brengen, — wat moet dan die verschrikkelijke nacht der eeuwigheid niet zijn, die van al de onbedingde pijnen der hel vergezeld is? Geen mensch, die nog enig verstand bezit, zoude een koninkrijk willen koopen indien daarvoor niets anders gevraagd werd dan dat hij gedurende tien jaren op een donzen bed zoude liggen zoud' er in al dien tijd op te staan. Welk een foltering moet het dan wezen vastgeketend te liggen aan een bed van vuur en zwavel niet voor tien jaar, niet voor tien maal tienduizend jaren, maar voor zoovele honderdduizend millioenen eeuwen als er waterdruppels in den oceaan of atomen in de lucht zijn, kortom voor een geheele eeuwigheid?

Stel u, om nog beter in te zien wat eigenlijk die eeuwigheid is, voor, dat indien een der verdoemden een enkelen traan zou storten na verloop van iedere duizend jaren; welk een onmetelijk tijdsverloop zou er dan noodig wezen totdat hij tranen genoeg gestort had om de zee te vullen! De wereld heeft nog geen zes duizend jaren bestaan, zoodat hij nog niet eens zes tranen gestort zou hebben. En toch, o ontzettende eeuwigheid! eens zal de tijd aanbreken dat één traan op de duizend jaar gerekend hij reeds tranen genoeg gestort zal hebben om de geheele wereld

te overstroomen en zelfs de onmetelijke ruimte tusschen hemel en aarde te vullen; en hoe gelukkig zou hij zich zelf dan rekenen indien Zijne smarten dan een einde namen. Maar, helaas, na die millioenen en millioenen van eeuwen, zal hij nog even ver van het einde zijns ongeluks verwijderd zijn als op den eersten dag toen hij in de hel werd neder-gestort. Voeg hier, zoo gij wilt, nog zoovele honderd duizend millioenen jaren bij als gij u maar kunt voorstellen; ja, vooronderstel dat de geheele oppervlakte der aarde met cijfers bedekt was, tel dat ontelbare aantal jaren op, zoo gij kunt, vermenigvuldig die som met zichzelf, en dan het product weder met zichzelf, en schrijf dan aan den voet van die ongehoorde berekening: *Hier begint de Eeuwigheid!* O vreeselijke eeuwigheid! Is het mogelijk, dat zij die aan u gelooven, u niet vreezen! En is het mogelijk, dat zij, die u vreezen, nog durven zondigen?

Welk een verlichting zou het voor de verdoemden in die eeuwigheid wezen, indien hunne pijnen, gelijk in dit leven, van tijd tot tijd bedaarden en zij een kleine tusschenpoozing konden genieten. Maar helaas, hunne folteringën zullen altijd onveranderlijk dezelfde zijn; hun eeuwige koorts zal nooit verminderen. Want omdat hunne zonden altijd dezelfde zijn en de poort der barmhartigheid en vergiffenis voor eeuwig voor hen is gesloten, zal ook de straf voor hunne zonden altijd in denzelfden graad voortduren, zonder de minste verzachting of rust. De rijkaard in de hel (Lucas XV.) heeft nu nog niet een enkel drup-

peltje water kunnen verkrijgen, waarom hij zoo vurig gebeden heeft, en hij zal het in alle eeuwigheid niet ontvangen. Ook zal de lengte des tijds die ongelukkigen niet gewennen aan die pijnen, welke zij lijden, zoodat zij des te dragelijker zouden worden; ook zal de gewoonte hen er niet tegen verharden; maar na millioenen van eeuwen zullen hunne folteringen even nieuw voor hun gevoel zijn als zij het op den eersten dag waren. O, groote God, wie kan Uw toorn verdragen, of het gewicht van Uwe wrekende hand torschen? O vreeselijk kwaad der doodzonden, hetwelk die eeuwige vlam kan ontsteken!

Z E V E N T I E N D E D A G .

OVER DEN HEMEL.

Indien de rechtvaardigheid van God zoo verschrikkelijk is ten opzichte van Zijne vijanden, hoeveel te meer zal dan Zijne barmhartigheid, goedheid en mildheid zich verklaren ten gunste van Zijne vrienden! Barmhartigheid en goedheid zijn Zijne geliefkoo:de eigenschappen, aan welke Hij Zich het liefst overgeeft: »Zijn ontfeming strekt zich uit over al Zijne werken,» zegt de Koninklijke Profeet (Psalm CXLV.) Wat moet dan wel dat gezegende

rijk zijn, hetwelk Hij in Zijn goedheid voor alle eeuwigheid bereid heeft voor Zijne beminde kinderen, om daar Zijne rijkdommen, heerlijkheid en pracht ten toon te spreiden? Een koninkrijk, hetwelk Gods Zoon zelf voor ons gekocht heeft voor geen geringer prijs dan die van zijn eigen kostbaar bloed. Geen wonder is het daarom, dat de Apostel uitroept (I Cor. II. 9). »dat noch oog heeft gezien, noch oor heeft gehoord, en dat het nog nooit in het hart van een mensch is opgekomen, wat God bereid heeft voor hen, die Hem beminnen.» Geen wonder dat de godgeleerden die gelukzaligheid beschrijven als een volmaakten en altijddurenden toestand, vol van wat goed is, zonder ook de geringste vermenging van kwaad; een algemeen goed, hetwelk onze buitensporigste verlangens en begeerten zal voldoen, en ons voor een geheele eeuwigheid zal beveiligen tegen alle vrees, gevaar, gebrek en verandering. O, hier is het, dat de dienaren van God, zooals de Psalmist verklaart (XXXV.) »zullen dronken worden van den overvloed van Gods huis, en zullen drinken uit den stroom van Zijn genot; zelfs uit den bron des levens, die bij Hem is, en voor altijd uit Hem in hunne gelukkige zielen vloeit.»

Hoewel dat gezegende koninkrijk overvloeit van al wat men zich kan voorstellen, dat goed en verrukkelijk is, toch is er een verheven goed, waarvan de aanblik, de liefde en het genieten de wezenlijke gelukzaligheid der ziel zal uitmaken, en dat is God zelf. Hem zullen de uitverkorenen altijd aanschouwen

van aanschijn tot aanschijn; door het bewonderen van Zijne eindelooze schoonheid zullen zij ontvlammen in de liefde der serafijnen, en door de zuiverste en beminnelijkste vereeniging eenigermate in God zelf veranderen; even als wanneer koper of ijzer in den smeltoven, geheel door het vuur doordrongen, hunne natuur verliezen, en vuur en vlam worden. Gelukkige zielen, wat zoudt gij nog kunnen behoeven, om uw geluk te volmaken, gij, die uwen God volkomen bezit en in en buiten u den geheelen oceaan van eindelooze gelukzaligheid hebt? O, hoe buitengewoon mild is God, die aan Zijne dienaren ter belooning van hunne trouw, zulk een groot goed geeft, hetwelk niets anders is dan Hijzelf, de onmetelijke vreugde der engelen. O, christen, zal dat niet voldoende wezen om u gelukkig te maken?

Om ons bekrompen voorstellingsvermogen te hulp te komen stelt de H. Schrift ons het Hemelsch Jeruzalem voor in een beeld van die zaken, welke wij hier beneden het meest bewonderen. De H. Johannes zegt in zijne Apocalypses, waar hij die heilige stad beschrijft, dat hare muren van kostbare steenen zijn, en hare straten van zuiver en doorschijnend goud; dat die straten besproeid worden door de rivier van het water des levens, hetwelk schitterend als kristal van Gods troon vloeit; en dat op elken oever van dien stroom de boom des levens groeit; dat daar noch nacht, noch zon, noch maan zal wezen; maar dat de Heer God het licht zal zijn voor eeuwig. O, gezegend Jeruzalem! O hoe prachtig zijn de zaken, die van u gezegd worden, o stad van God! Doch

het is geen wonder; want indien onze groote God ons hier beneden in onze ballingplaats zulk een groot en edel paleis heeft gegeven, hetwelk verlicht wordt door zon, maan en sterren; hetwelk voorzien en versierd wordt door zulk eene oneindige verscheidenheid van planten, bloemen, boomen en levende schepselen van zoo velerlei soort en toch alle ondergeschikt aan den mensch; indien, zeg ik, Hij zoo rijkelijk voor ons zorgt in dit tranendal, en dit rijk van de schaduw des doods, wat moet dan niet onze eeuwige woonplaats in het land der levenden zijn? Indien Hij hier reeds zoo mild is jegens Zijne vijanden, door hun zulk eene edele, gemakkelijke woning te verschaffen, wat mogen dan niet Zijne vrienden en dienaren verwachten in Zijn eeuwig rijk, waarin en waardoor Hij gedurende een oneindig aantal eeuwen aan hen Zijne grootheid en heerlijkheid wil openbaren door een eeuwigdurend feestmaal, hetwelk Hij daar voor Zijne uitverkorenen bereid heeft? Gezegend zij voor altijd Zijne goedheid door alle schepselen!

En welk een gezelschap zullen wij in den Hemel vinden! De gezegende inwoners van dat hemelsche rijk, die millioenen van millioenen van engelen, waarvan de profeet Daniël, nadat hij in een visioen God Almachtig gezien had, ons zegt (Dan. VII) »dat duizend maal duizend Hem dienden en tienduizend maal honderdduizend voor Hem stonden;» dat oneindig aantal heiligen en martelaars en andere dienaren Gods van beide geslachten, verzameld uit alle volkeren, stammen en talen; en boven allen de Heilige Maagd, Moeder Gods, Koningin der heiligen

en engelen ! Hun aantal is ontelbaar , maar o , wie kan verwachten het geluk te zullen smaken van in zulk een gezegend gezelschap te leven ? Zij zijn allen bovenmate edel , verheven , wijs en heilig . Zij zijn allen van Koninklijken bloede , allen koningen en koninginnen , allen kinderen en erfgenamen van den allerhoogsten God , altijd schoon en altijd jong , gekroond met kransen van onsterfelijken roem en schitterender dan de zon . Hunne liefde en welwillendheid voor elkander is grooter dan wij kunnen begrijpen ; zij hebben allen slechts één hart , één wil , ééne ziel , zoo dat de vreugde en het geluk van ieder zooveel malen vermeerderd wordt als er heilige zielen en engelen in den Hemel zijn , door de onuitsprekelijke verrukking , welke ieder gevoelt in het geluk van allen en van ieder in het bijzonder . O christenen , laten wij dan hier hunne deugden navolgen , opdat wij hierna hun gezelschap mogen genieten en met hen eeuwig voor onzen God de onsterfelijke zangen van Sion mogen zingen .

Wat de vreugde des Hemels en het geluk van die gezegende bewoners volkomen maakt is de gedachte , dat die zegening zal blijven voortbestaan , en die onfeilbare zekerheid en veiligheid welke zij genieten ; dat hun geluk verbonden is aan de eeuwigheid van God ; dat zoolang God God zal zijn , zij met Hem zullen blijven in Zijn hemelsch rijk . O christen , hoe aangenaam , hoe verrukkelijk is het in het verschiep die groote eeuwigheid te zien , en u daar te verdiepen in dat gelukkige vooruitzicht van eindelooze eeuwen ; zegen uw God , die zulke onsterfelijke ge-

noegens bereid heeft voor de belooning van zulke kleine diensten, en ze voor u voor alle eeuwigheid heeft bestemd! Ook zal die eindelooze eeuwigheid die heerlijkheden niet minder aangenaam of vervelend maken door den langen duur van het genot; maar, daar God een eindelooze oceaan van alle goed is, en Zijn goddelijk wezen een onuitputtelijke, altijddurende schat van genot, zoo zal het geluk van hen, die Hem eeuwig genieten, altijd frisch en altijd nieuw wezen. Maak daarom, o christenziel, het besluit om al wat aardsch en tijdelijk is te verachten, en begin van dit uur uw loop te richten naar dat heerlijke, hemelsche en eeuwige rijk. Daar zult gij vinden al wat uw hart kan begeeren: onsterfelijke eer, onmetelijke rijkdommen, zuiver en eeuwig genoeg, leven, gezondheid, eene schoonheid, welke nooit vergaat, enz. O, dat is uw wezenlijke woonplaats, het land der levenden.

A C H T T I E N D E D A G.

OVER HET KLEINE GETAL DER UITVERKORENEN.

»Velen zijn geroepen, maar weinigen zijn uitverkoren.» Deze woorden van Christus bevatten eene groote en verschrikkelijke waarheid en worden dikwijls door den mond der Waarheid zelve gebruikt om onnadenkende stervelingen op te wekken uit den die-

pen slaap, waarin de vijand hen gewiegd heeft. Het is eene van die lessen, welke Hij tot den grondslag der Christelijke zedeleer gemaakt heeft in Zijnegoddelijke bergrede, (Matth. VII, 13, 14) waar Hij ons vermaant »door de nauwe poort binnen te gaan; want wijd is de poort en breed de weg, die ten verderve voert; en velen zijn er, die daardoor binnengaan.” Maar nauw is de poort, en smal de weg, die tot het leven leidt, en er zijn slechts weinigen, welke dien vinden. Daarom verklaart Hij ook in diezelfde rede: »niet ieder, die tot Mij zegt, Heere, Heere, zal het rijk des Hemels binnengaan, maar hij, die den wil doet van Mijn Vader, die in den Hemel is,” — dat is, die zich getrouw houdt aan de wet van God en het H. Evangelie. Zonder dat, zoo verzekert Hij ons, zal het ons niets baten zelfs in Zijn naam wonderen verricht te hebben. »Velen zullen op dien dag (op den oordeelsdag) tot Mij zeggen, »Heer, hebben wij niet in Uwen naam voorspellingen gedaan, en in Uwen naam duivelen uitgedreven, en in Uwen naam vele wonderen gedaan?” En dan zal Ik tot hen zeggen, dat Ik hen nooit gekend heb: gaat van Mij, gij die werkt in de duisternis.” Goede God, wat zal er dan van ons worden, indien zij, die zelfs in Uwen naam wonderen gedaan hebben, toch uit Uw eeuwig rijk verbannen zullen blijven?

Reeds in het Oude Testament is deze schrikwekkende waarheid op verschillende wijzen verklaard en voorafgebeeld. Van al de bewoners der aarde, werden slechts acht zielen, namelijk Noach en diens huis-

gezin, in de ark gered van de wateren van den zondvloed; van zes honderd duizend van de kinderen Israël's, welke onder aanvoering van Mozes uit het land van Egypte trokken, gingen slechts twee personen, Josua en Caleb, het beloofde land binnen, welke figuur de H. Apostel Paulus in het bijzonder op ons Christenen toepast (1 Cor. X.). Zoo ook vergelijkt de profeet Isaïas (XXIV. 13, 14) hen, die aan de Goddelijke wraak zullen ontsnappen, bij het kleine getal olijven, die aan den boom blijven, nadat men de vrucht heeft afgeplukt, of bij de weinige druiventrossen, die na een zorgvuldigen oogst nog aan den wijngaard hangen. Ach, Christenen, luistert dan wel naar de stem van uwen Zaligmaker en gehoorzaamt Hem, als Hij tot u zegt (Lucas XIII. 23.): »Worstelt" (dat wil zeggen, strijdt met al uwe kracht) »om door de enge poort binnen te gaan; want velen zullen trachten binnen te komen, maar weinigen zullen daartoe in staat zijn." Want de meeste Christenen strijden niet met al hunne kracht, alhoewel zij eenige moeite doen om binnen te gaan; zij zijn niet in vollen ernst terwijl zij zoeken, en daarom zullen zij nooit vinden. Hoort nog met vrees en siddering naar den grooten Apostel, den H. Petrus, als hij u zegt, dat »indien de rechtvaardigen ter nauwernood gered zullen worden, waar zullen de zondaars dan verschijnen?" (1 Petr. IV, 18). O Christen, draag dan zorg om, gelijk diezelfde Apostel u vermaant (2 Petr. 1) »door goede werken uwe belooning te verzekeren;" en indien anderen in menigte naar de hel willen gaan, besluit gij dan niet

om met hen te gaan alleen ter wille van het gezelschap.

Al had ook de H. Schrift niets gezegd van het geringe aantal der uitverkorenen, toch zou ons deze waarheid duidelijk moeten blijken wanneer wij het leven der meeste Christenen vergelijken met het Evangelie van Christus en Zijne heilige geboden. »Indien gij tot het leven wilt binnengaan,» zegt onze Heer, »onderhoud dan de geboden» (Matth. XIX). Er is geen andere weg tot het eeuwige leven, en het eerste en grootste van al de geboden is dit: »Gij zult den Heer uwen God liefhebben met geheel uw hart, met geheel uwe ziel, met al uw verstand, en met al uwe krachten,» (Matt. XXII). Hoe weinigen nu zijn er, die dat gebod houden! Het is gemakkelijk met de meeste Christenen te zeggen, dat wij God beminnen met geheel ons hart; maar wat toonen wij door geheel ons leven? Wordt niet bij elke gelegenheid de plaats van God ingenomen door eigenliefde, ijdel roem, zinnelijkheid, enz.? Zoo ja, dan is het ijdel, dat wij zeggen God boven alles te beminnen, en toch is er zonder die liefde geene zaligheid. Denk er wel aan. Bovendien verklaart de Apostel Jakobus, (IV. 4) dat »al wie een vriend van deze wereld zijn wil, een vijand van God wordt;» en de H. Johannes, »indien iemand de wereld bemint, dan is de liefde voor den Vader niet in hem» (1 Joh. II. 15); en Christus zelf verklaart dat »wij niet twee heeren kunnen dienen» (Matt. VI. 54). Hoe kunnen wij er dan nog aan denken om het gedrag van de meesten dergenen, die zich Christenen

noemen (wier geheele studie het is de wereld te behagen en zich te richten naar hare valsche grondstellingen, verkeerde gewoonten en bedriegelijke ijdelheid) overeen te brengen met hunne verwachting van het rijk des hemels, hetwelk niet anders verkregen kan worden dan door zichzelf geweld aan te doen, door afstand te doen van deze zondige wereld en door een leven van zelfverloochening en vernedering?

Van het grootste deel der geloovige Christenen kan men reeds een oordeel vormen, wanneer men ziet, welk eene groote bedorvenheid gemeenlijk onder hen gevonden wordt. Hoe weinigen zijn bestand tegen het menschelijk opzicht, en de ongelukkige vrees voor wat de menschen zullen zeggen! Helaas! hoe velen offeren hun eeuwig heil aan die lafhartige vrees op, door liever de genade van God te verbeuren dan de valsche eer en de achting dezer wereld! Hoe velen van hen, welke door geboorte en fortuin boven de meesten hunner medeschepselen geplaatst zijn, leven aanhoudend in een staat van veroordeeling, door die beklagenswaardige begeerte om nooit eene belediging te verdragen, en zodoende hunne wereldsche eer boven hun geweten te stellen. Die ongelukkigen, die door zich nu te gedragen naar de valsche stellingen van verleidende wereldlingen, eens in alle eeuwigheid zullen vertreden worden onder de voeten van kwellende duivels. Hoe weinige huisvaders zorgen met ernst voor hen, welke onder hen geplaatst zijn, om te voorkomen, dat het noodige onderwijs verwaarloosd, godsdienstoefeningen verzuimd wor-

den, enz. en dat niets verkeers of zondigs onder de begunstiging van hunne achteloosheid of onbezorgdheid binnensluipe. En toch verzekert de Apostel ons, dat »indien iemand de zorg voor zijn huisgezin verwaarloost, hij nog erger is dan een ongeloovige" (1 Tim. V. 8). Hoe weinige ouders dragen wenzelijke zorg om hunne kinderen van hunne vroegste jeugd af op te voeden in de vreeze des Heeren, en hun reeds vroegtijdig afkeer in te boezemen voor de zonde als het grootste kwaad! Ach, zij halen zich eene dubbele verdoeming op den hals door die teedere zielen aan den duivel en de wereld over te leveren, terwijl zij ze toch zoo gemakkelijk aan den hemel hadden kunnen toewijden! In het kort, om niet alle standen des levens in het bijzonder na te gaan, is het niet klaarlijk, dat onrechtvaardigheid, onzuiverheid, hoogmoed, kwaadspreken, enz., overal onder de Christenen heerschen, en dat het aantal van hen, die naar het Evangelie leven, zeer gering is? Goede God, ontferm U over ons, en schenk ons Uwe genade, opdat wij tot het getalder weinigen, en zodoende tot het kleine getal der uitverkorenen mogen behooren.

NEGENTIENDE DAG.

OVER DE DOODZONDE.

Nergens op aarde en zelfs in de hel is geen mon-

ster afschuwelijker, vuiler en verachtelijker dan de doodzonde, welke de eerstgeborene van den duivel, of liever, welke de vader en van den duivel en van de hel is. In de geheele schepping was geen scheidsel schooner, volmaakter of rijker begaafd met al de geschenken der natuur en der genade dan die schitterende engel Lucifer en zijne makkers; en toch ééne enkele doodzonde, aan welke zij zich slechts in hunne gedachten schuldig maakten, veranderde hen in één oogenblik in leelijke duivels, rechtmatige voorwerpen van afgrijzen en verachting voor God en de menschen. Welk uitwerksel, denkt gij, zal de zonde dan wel op den mensch hebben, die slechts stof en asch is, indien zij de sterren des hemels zoozeer misvormt? Het was juist door dat monster, dat onze eerste ouders uit het Paradijs verdreven, en zij en hunne nakomelingen veroordeeld werden tot eindelooze ellende, tot een tijdelijken en eeuwigen dood. Het was de zonde, welke de aarde deed overstroomden door de wateren van den zondvloed en nog dagelijks de hel bevolkt met millioenen ongelukkige zielen, die de brandstof worden voor eindelooze vlammen. Goede God, bewaar ons van dat ontzettende kwaad.

De zonde is de dood van de ziel. Want daar het de ziel van den mensch is, welke aan zijn lichaam het leven geeft, is dat lichaam dood, wanneer de ziel het verlaat; en daar op dezelfde wijze de genade Gods het leven van de ziel is, zoo is die ziel dood, welke haar God en Zijne genade door de doodzonde heeft verloren. Indien nu een lijk, hetwelk door de

ziel verlaten is , reeds zoo akelig en vreeselijk is , dat slechts weinigen den moed hebben om een enkelen nacht daarmede in hetzelfde bed door te brengen , hoe is het dan mogelijk , ongelukkige zondaar , dat gij het kunt uitstaan het geraamte met u rond te dragen van eene ziel, die dood is door de doodzonde, hetwelk toch nog veel afschuwelijker en verschrikkelijker is? Ach , smeeek God , dat Hij uwe oogen opene , opdat gij uw beklagenswaardigen toestand kunt zien , en het helsche monster , de zonde , hetwelk gij zoolang in uw borst hebt gevoed , en dat , helaas , de wezenlijke oorzaak van al uwe ellende is , met geheel uw hart moogt verachten.

Immers hoeveel verliest de ziel niet door de zonde! Zij verliest de genade Gods, de grootste van alle schatten, en door die genade verliest zij ook God zelf; zij verliest de vaderlijke bescherming en gunst van God; zij verliest de waardigheid een kind van God en eene bruid van Christus te wezen; zij verliest haar recht en aanspraak op een eeuwig rijk; zij wordt beroofd van al de gaven van den H. Geest, beroofd van al de verdiensten van haar geheele leven. En welke schadevergoeding ontvangt de ziel voor dat verlies? Zij wordt een kind van de hel en een slavin van den duivel, zij wordt geestelijkerwijze door hem bezeten en met hem verwezen naar de eeuwige verdoemenis; dat is alles, wat zij door de zonde wint, »want het einde van die zonde is de dood» (Rom. VI.) Hier op aarde de dood van de ziel en hiernamaals een tweede en eeuwige dood. Ach, ongelukkige zondaars, opent toch uwe oogen en be-

weent uwe beklagenswaardige verblindheid door dus God voor den duivel en den hemel voor de hel te verruilen.

Omdat de zonde lijnrecht in strijd is met Gods opperste goedheid, moet zij ook eindeloos hatelijk en afschuwelijk zijn in het oog van God. Hij haat ze met een eeuwigen en noodzakelijken haat, en kan evenmin ophouden ze te haten als Hij kan ophouden God te zijn. Indien daarom de rechtvaardigste man der wereld zoo ongelukkig ware in de kleinste doodzonde te vallen, hij zou op dat zelfde oogenblik een vijand worden van God, en indien hij in dien toestand mocht sterven, zou hij zekerlijk het gewicht van Gods wrekende rechtvaardigheid voor alle eeuwigheid gevoelen. Ach, christenen, laten wij toch nooit zoo dwaas zijn oorlog te willen voeren tegen God. Helaas, hoe vele en vreeselijke vonnissen treffen dagelijks de zonde en de zondaars! Hoe velen worden in den bloei van hun leven tot straf voor de zonde door een plotselingen en onvoorzienen dood weggerukt! Hoe velen sterven in wanhoop! Hoe velen worden, nadat zij Gods genaden misbruikt hebben, overgegeven aan eene hardnekkigheid en hardvochtigheid, welke het ergste en vreeselijkste oordeel Gods is! O, laten wij daarom beven bij de gedachte aan zulk een groot ongeluk; laten wij overtuigd zijn, dat er geene ellende zoo groot kan wezen als die, welke wij ons door de doodzonde op den hals halen; en dat wij meer onze eigen vijanden zijn, en ons zelve meer ongelukken veroorzaken door aan ééne doodzonde toe te geven,

dan alle menschen op aarde en alle duivels in de hel ons kunnen aandoen, al zouden zij ook allen samenspannen om hunne krachten te vereenigen. Immers al wat zij doen kan onze ziel niet schaden, zoolang wij ons niet aan de zonde overgeven, terwijl wij door ons aan eene enkele doodzonde schuldig te maken, aan onze ziel een vreeselijken en eeuwigen dood berokkenen. Ach, goede God, sta toch nooit toe, dat wij zoo verblind zijn om de moordenaars van onze eigen zielen te worden.

O Christen, beef daarom bij het gezicht van die menigte beleedigingen jegens uwen God, door welke gij zoo dikwijls in den loop van uw leven Zijne verontwaardiging opgewekt hebt. Helaas, is het niet al te waar, dat gij niet zoodra tot het gebruik van uwe rede waart gekomen, of gij gingt uwen Koning en uwen God verlaten, onder wiens vaderlijke bescherming gij zoo gelukkig de dagen uwer onschuld hadt doorgebracht? Ach, hoe schielijk gingt gij niet den besten der vaders ontvluchten, om uw erfdeel in een vreemd land te verkwisten en te vergeefs uwe lust te voeden met het draf der zwijnen? Roep in de bitterheid uwer ziel eens voor uw geest terug al die jaren van uw vervlogen leven, en zie eens welk eene massa van zonden, in gedachten, woorden en werken zich aan uwe oogen zal vertoonen; zie eens, hoe lang gij zonder zorg gespeeld hebt aan den rand van een verschrikkelijken afgrond, terwijl uwe ziel niet meer dan eene haarbreedte verwijderd is van de hel, waarin zij zal verloren gaan voor uwe vroegere dwaasheid. Bewonder en aanbid de goedheid

van uwen God, en maak nu ten minste het vaste besluit van Zijne barmhartigheid gebruik te maken.

T W I N T I G S T E D A G .

OVER HET HERVALLEN IN DE ZONDE.

Indien, zooals wij gisteren gezien hebben, ééne doodzonde zulk een groot verraad is jegens de opperste Majesteit van God; indien iedere doodzonde afschuwelijk is voor God, en den dood toebrengt aan de ziel van den ongelukkigen zondaar, welke er zich aan schuldig maakt; wat moeten wij dan niet denken van den beklagenswaardigen toestand van die Christenen, welke altijd op nieuw in dezelfde doodzonde vallen, na ze herhaaldelijk gebiecht en beterschap beloofd te hebben? Helaas, wat moeten wij er anders van denken, dan dat zij den Goddelijken toorn tegen zichzelf openhoopen voor den dag der gerechtigheid, welke vroeger of later naar alle waarschijnlijkheid eene vreeselijke wraak over hunne hoofden zal doen losbarsten; en hun laatste toestand zal erger zijn dan de eerste!

Aan welk eene ondankbaarheid, ontrouw en verachting van God maakt de zondaar, die telkens in zijne zonden hervalt, zich niet schuldig, zoo dikwijls hij na zijne verzoening gelijk een hond tot zijn uitwerpsel terugkeert. Hij begaat de grootste ondank-

baarheid door met zijne voeten die genade der verzoening te vertreden, door welke hij zoo even te voren opgeheven is uit het slijk der zonde en zelfs gered uit de kaken der hel, ja door eene buitengewone barmhartigheid hersteld in de vriendschap van God, tot de waardigheid van een kind van God en erfgenaam van den hemel. Hij pleegt de laagste ontrouw door zijne plechtige belofte, welke hij God in de biecht gedaan heeft, te verbreken. Hij heeft eene diepe verachting voor de Goddelijke Majesteit door God uit zijne ziel te verbannen, nadat hij Hem uitgenoodigd heeft tot hem te komen, en Satan in Zijne plaats te stellen, — en dat nog wel met volle kennis en ondervinding van beide. Groote God, indien men U tegen eene geheele wereld overstelde, zou het eene zeer groote beleediging zijn; omdat de hemel en alle zijne machten, de aarde en de zeeën en al wat zich daarin bevindt, nog minder zijn dan een zandkorrel, wanneer ze bij U worden vergeleken. Maar welk eene onuitsprekelijke oneer wordt U aangedaan door den altijd hervallenden zondaar, wanneer hij, U tegenover den duivel stellende, aan dezen laatste de voorkeur geeft!

Door het telkens hervallen in de zonde stelt de zondaar zich dagelijks bloot aan het vreeselijke gevaar van het zwaard der Goddelijke gerechtigheid, hetwelk boven zijn schuldig hoofd hangt; daar hij zijn Heer en Meester dagelijks door zijne ondankbaarheid en onbeschaamdheid tergt. Helaas, wij zijn allen sterfelijk; wij weten noch den dag noch het uur, hetwelk ons laatste zijn zal. Indien wij door den dood

verrast werden in staat van doodzonde, gelijk het met zoovele millioenen gebeurd is, zouden wij onherroepelijk verloren gaan. Is het reeds eene dwaasheid één keer onze eeuwigheid te wagen door eene enkele doodzonde te begaan, hoeveel te meer is dat het geval, indien wij den Almachtige uitdagen door herhaalde malen te hervallen, en bij iedere gelegenheid Zijne genade en barmhartigheid te misbruiken! Ach, welk eene menigte van zielen zijn aldus nedergeploft in dien akeligen afgrond van eindeloozen jammer, waar de worm nooit sterft, en het vuur nooit uitgeblascht wordt! Die ongelukkigen, evenmin als een van ons hadden zij het plan zichzelf te veroordeelen, maar God laat niet met Zich spotten.

Welke middelen staan ons dan ten dienste om ons te redden van dat verschrikkelijke kwaad, van het hervallen in de doodzonde? Vooreerst, dat wij de gevaarlijke gelegenheden vermijden, welke ons reeds tot dezelfde zonde gebracht hebben of het zouden kunnen doen. Zonder die zorg om de gelegenheden der zonde te ontvluchten, zal het sterkste besluit ter verbetering ons niet helpen, zooals wij dagelijks door eene treurige ondervinding zien, want »wie het gevaar bemint, zal er in omkomen" (Eccles. III.) Bij onze eeuwige belangen moet er van geene wereldsche zaken sprake wezen; het is beter eene hand of een oog te verliezen, dan dat onze ziel verloren gaat.

Een tweede middel om ons van het hervallen te bewaren, is dat wij door vurig bidden en het vlijtig ontvangen der Sacramenten die ongelukkige ge-

moedsgesteldheid trachten te verdrijven, welke ons ongevoelig tot het kwaad brengt; en dat wij met kracht de eerste opwellingen tot het kwaad onderdrukken en met alle mogelijke vlijt er naar streven om die beklagenswaardige genegenheid tot zonde uit te roeien, welke vroegere zonden in onze ziel achtergelaten hebben. Want o, het is zoo moeielijk een kasteel te verdedigen, wanneer de vijand reeds alle toegangen bezet heeft en eene sterke partij zich binnen de wallen bevindt om de poorten voor hem te openen!

Het derde en voornaamste middel is, dat de bekeerde met veel zorg altijd zijn hart in eene boetvaardige gesteltenis houdt; dagelijks het berouw over zijne zonden hernieuwt, en voor het oog van God al zijne zonden overdenkt; dagelijks die barmhartigheid bewondert en aanbidt, welke zoolang geduld met hem gehad heeft, en boven alle schatten die genade der verzoening waardeert, door welke hij uit zooveel ellende gered is. Daarom moet hij dagelijks met al het vuur zijner ziel tot God bidden, dat Hij hem liever uit deze wereld wegneme dan toe te laten, dat hij door eene doodzonde weder voor God zou sterven. Goede God, geef dat wij ons altijd in zulk eene goedsgesteldheid mogen bevinden. Amen.

EEN EN TWINTIGSTE DAG.

OVER HET DOEN VAN BOETE VOOR ONZE ZONDEN.

»Indien gij niet boete doet, zult gij allen op gelijke wijze omkomen,» (Lucas XIII. 35) zoo spreekt onze Goddelijke Zaligmaker. Deze woorden vormen een algemeenen regel; want de Heer maakt geene enkele uitzondering. Boetvaardigheid is dus noodzakelijk, ten eerste voor al diegenen, wier geweten hen beschuldigt van doodzonde. Helaas, dezulken moeten òf boete doen voor hunne zonden, òf in alle eeuwigheid er voor branden. Zij spelen op den rand van den afgrond, en ieder oogenblik valt de eene of andere neder in die bodemlooze diepte; en is het dan nog mogelijk, dat zij onbezorgd zouden kunnen wezen in zulk een groot, dreigend gevaar? Waarom maken zij dan geen gebruik van de genade der boetvaardigheid, de eenige plank, waarmede zij zich na den schipbreuk nog kunnen redden, het eenige middel waardoor zij nog hunne zielen kunnen behouden? In de tweede plaats is de boetvaardigheid noodzakelijk voor hen, die, hoewel hun geweten hen voor dit oogenblik niet beschuldigt, zich toch in vroegere dagen aan doodzonden hebben schuldig gemaakt. Ja, Christenen, ééne groote zonde is voldoende om ons geheele leven daarvoor boete te doen. Want hoe kunnen wij minder doen, wanneer wij eens goed bedenken wat eene doodzonde is; wat het wil zeggen vijanden van God te zijn; wat het beteekent tot de eeuwige verdoemenis veroordeeld te wezen; en nooit zeker te zijn

of dat vonnis wel herroepen is? Is dat niet voldoende om ons tot eene levenslange boetvaardigheid aan te sporen? Kunnen wij anders eenige reden hebben om gerust te wezen? Zelfs diegenen (en God weet hoe klein het getal is) welke zich niet bewust zijn ooit in hun geheele leven zulk eene zonde te hebben bedreven, moeten daarom niet denken, dat zij vrij zijn van de verplichting om boetvaardigheid te doen, zoowel wegens hunne onbekende zonden als wegens die van anderen, tot welke zij aanleiding gegeven hebben; want »niemand weet of hij liefde of haat waardig is" (Eccles. VIII. 9). Eindelijk nog is de boetvaardigheid noodzakelijk, omdat zulk een leven de beste waarborg is tegen de zonde, welke ons ongetwijfeld zal overwinnen indien wij niet versterkt worden door zelfverloochening, kastijding en boete.

Men moet hierbij evenwel niet vergeten dat voor verschillende personen ook verschillende regels voor de boetvaardigheid moeten worden voorgeschreven; diegenen, die het ongeluk hebben in staat van doodzonde te verkeerren of wat nog erger is, die de gewoonte hebben van altijd weder in eene of meer doodzonden te hervallen, moeten, zoodra hunne oogen geopend worden om het helsche monster, hetwelk zij met zich omdragen, te ontdekken, even als de verloren zoon zonder uitstel opstaan om tot hun vader terug te keeren. Van hen vraagt God voor alles een nederig en rouwmoedig hart. Dat moet de grondslag van hunne boetvaardigheid zijn: zonder dat zullen alle lichamelijke kastijdingen hun niets baten. Zulke zondaars moeten zich zelve

geene rust gunnen; totdat zij weder met God verzoend zijn, moeten die zonden hun altijd voor den geest staan. Hunne eerste morgengedachte moet zijn, dat zij zoo ongelukkig zijn zoo ver van God verwijderd, aan den duivel verslaafd en veroordeeld te wezen, om diens makker te zijn in de eeuwige ellende. Daaraan moeten zij ook des avonds hunne laatste gedachten wijden, wanneer zij, gelijk de boetvaardige David, hun bed moeten besproeien met hunne tranen. Zoo dikwijls zij in het gebed hun hart tot God verheffen, moeten zij in den geest gelijk zijn aan den rouwmoedigen tollenaar, zich onwaardig beschouwen om hunne oogen naar den hemel of naar Gods altaar op te heffen, en met hem op hunne borst kloppen en zeggen: »Heer, wees mij, armen zondaar, genadig!» Zodoende zullen zij zeker genade vinden bij Hem, die de Vader der barmhartigheid is.

Nadat nu de zondaar alles heeft aangewend om door een oprecht berouw en eene goede biecht zijn beleedigen God weder met zich te verzoenen, moet hij echter niet denken, dat alle verdere boetedoening overbodig is, alsof hij geene schuld meer met de Goddelijke rechtvaardigheid te vereffenen heeft, of niet meer verplicht is door werken van boetvaardigheid voor zijne zonden voldoening te geven of geene waardige vruchten van boetvaardigheid meer behoeft voort te brengen. Helaas, indien de zondaars wezenlijk overtuigd waren van de groote beleediging, die God door de doodzonde aangedaan wordt, zoo als ware boetvaardigen het behooren te

zijn, zouden zij gewis boete doen op eene andere wijze, dan maar al te veel gedaan wordt; zij zouden met meer ernst hun zondig vleesch door boetewerken kastijden en daardoor beter voldoening verschaffen voor hunne begane misslagen.

De beste wijze om boete te doen voor onze zonden kunnen wij beter leeren kennen uit de heilige Kerkvaders en Kerkleeraars dan uit de losse grondregels der wereldlingen of de oefeningen van een groot aantal boetelingen in dezen ontaarden tijd. Laten wij daarom luisteren naar die lichten der H. Kerk, en hunne raadgevingen over dit belangrijke ontwerp volgen: »God zelf heeft ons geleerd,» zegt de H. Cyprianus, »hoe wij Hem om barmhartigheid moeten smeeken. Hij zelf zegt: »Komt tot Mij met geheel uw hart, met vasten en weenen en klagen» (Joel II). Laat ons daarom tot den Heer gaan met geheel ons hart; laten wij Zijn toorn verzoenen door vasten, weenen en klagen zoo als Hij ons vermaant. Laat de groote mate van ons verdriet evenredig zijn aan de afschuwelijkheid onzer zonden. Wij moeten ernstig bidden, wij moeten den dag in klagen doorbrengen, en den nacht in waken en weenen, terwijl wij al den tijd tranen van boetvaardigheid moeten storten. Onze legerstede moeten wij bereiden op den grond en met asch bestrooien; wij moeten ons met een haren kleed bedekken, enz. Nadat wij het kleed van Christus afgeworpen hebben, moeten wij nu niet een ander (wereldsch) kleed zoeken. Wij moeten ons nu bezig houden met goede werken om onze zonden uit te wisschen. Dik-

wijls moeten wij aalmoezen geven, waardoor onze zielen van den dood bevrijd worden." Zooverre de H. Cyprianus, met wien de H. Pacianus volkomen overeenstemt in zijne vermaning tot boetedoening: »Indien iemand u uitnoodigt tot een feestmaal, moet gij zeggen, dat zulke uitnoodigingen voor hen zijn, die niet het ongeluk gehad hebben hun God te verliezen. Ik heb gezondigd tegen den Heer en ben in gevaar van altijd verloren te gaan. Wat heb ik, die mijn God beleedigd heb, met feesten te doen? Gij moet de armen bezoeken en helpen; gij moet de gebeden der weduwen vragen; gij moet u aan de voeten der priesters werpen; gij moet de tusschenkomst der H. Kerk afsmeeken; gij moet alle middelen te baat nemen om te voorkomen, dat gij voor eeuwig ongelukkig wordt." En de H. Ambrosius zegt: »Kan iemand zich verbeelden, dat hij boete doet, terwijl hij zijne eerzucht den vrijen tengel geeft tot het najagen van eerbewijzingen, terwijl hij den wijn zoekt, enz.? De ware boeteling moet vaarwel zeggen aan de wereld; moet zelfs den tijd, dien hij voor zijn slaap noodig heeft, verkorten, hij moet dien onderbreken door zijne zuchten en afbreken door zijne gebeden." En de H. Caesarius van Arles: »Zoo dikwijls wij de zieken bezoeken, of hen, die in de gevangenis zijn; of diegenen met elkander verzoenen, welke in oneenigheid leven; zoo dikwijls wij vasten op dagen, die door de H. Kerk voorgeschreven zijn, aalmoezen geven aan de armen, die om een penning komen vragen, enz. — even zoo dikwijls verrichten wij werken waardoor onze

kleine zonden dagelijks hersteld worden. Maar dit alleen is niet genoeg voor groote zonden; wij moeten daarbij voegen tranen, klagen en lang vasten, en aalmoezen geven zooveel het in onze macht is." Zoo zal, gelijk dezelfde heilige ons zegt, »door vernederingen op deze wereld het vonnis van onzen eeuwigen dood voorkomen worden; zoo zal door het vernederen van den schuldige de schuld uitgewischt en door deze vrijwillige gestrengheid de toorn van een vreeselijken rechter verzoend worden. Deze korte werken van boete zullen die groote schulden afbetalen, welke anders zelfs door een eeuwig branden niet kunnen worden uitgewischt. Christenen, laten wij die uitmuntende gidsen in onze werken navolgen.

TWEE EN TWINTIGSTE DAG.

TEGEN HET UITSTELLEN VAN HET BEROUW.

Van al de middelen, welke Satan gebruikt om de zondaars tot hun eeuwig ongeluk te verleiden is er geen grooter of gevaarlijker dan die verkeerde voorstelling, waardoor hij hen overhaalt om hun berouw en hunne bekeering uit te stellen van den eenen dag tot den anderen, totdat er geen tijd meer voor hen over blijft. Helaas, duizenden en millioenen arme zielen zijn op die wijze aan de eeuwige vlammen overgeleverd, hoewel zij toch nooit, evenmin als

wij op dit oogenblik, het plan hadden zich zelven te veroordeelen om in zonde te sterven. Door zonder reden hunne bekeering uit te stellen zijn zij, ten gevolge van een rechtvaardig vonnis van God, door den dood verrast in het oogenblik, dat zij hem het minst verwachtten; en door te sterven zoo als zij geleefd hebben, zijn zij billijkerwijze veroordeeld tot den tweeden, eeuwigdurenden dood. Die ongelukkigen! zij willen hunnen rechtvaardigen Rechter niet gelooven, die zoo dikwijls in het Evangelie hen waarschuwt om te waken, en hun verklaart, dat Hij anders zal komen op een tijd, waarin zij Hem het minst verwachten. Ach, hoe vreeselijk en hoe menigvuldig zijn zulke ongelukkige sterfgevallen!

De zondaars, welke hunne verzoening met een beleedigden God uitstellen tot een anderen tijd, maken zich schuldig aan vermetel vertrouwen; omdat zij hunne ooren sluiten voor Zijne stem, waar Hij hen in deze wereld tot Zich roept, en omdat zij Hem toegang weigeren tot hunne harten, voor welke Hij staat en aanklopt. Ach, indien Hij Zijne hand terugtrekt, zijn zij voor altijd verloren; hoe durven zij Hem dan met zooveel verachting behandelen? Is het niet eene oneindige goedheid en onbegrijpelijke barmhartigheid in dien verheven God hen tot zich te roepen, terwijl zij van Hem vluchten, en zonder eenig belang van Zijne zijde hen met zooveel ernst aan te sporen tot Hem terug te keeren, die hun eenig goed en eenig geluk is? Wat moeten zij dan niet vreezen van Zijne rechtvaardigheid, indien zij onbeschaamd en halsstarrig weigeren zijne barmhar-

tigheid aan te nemen? Hoe durven zij beweren, dat zij kunnen beschikken over de toekomst, of zichzelf in later tijd grooter genaden beloven dan die, welke zij nu versmaden? Weten zij dan niet, dat God alleen meester is over den tijd en Zijne genade, en dat volgens Zijn rechtmatig vonnis diegene, welke zich verstouten Hem op die wijze te verzoeken, over het algemeen genomen, in hunne zonden sterven? O, het is maar al te waar, dat Hij, die vergiffenis beloofd heeft aan den zondaar, welke zich waarachtig bekeert, noch tijd, noch voldoende genade beloofd heeft aan hen, welke hunne bekeering uitstellen.

Hoe onverstandig zijn die zondaars, die hunne verzoening met God tot een volgenden keer uitstellen onder voorwendsel dat zij het dan gemakkelijker zullen doen; terwijl toch zoowel de rede als de ondervinding het overtuigend bewijzen, dat hoe langer zij dit werk uitstellen; het des te moeilijker te verrichten zal wezen. En hoe kan het ook anders? Door dat uitstellen toch en door het dagelijks ophoopen van zonde op zonde, worden hunne zondige gewoonten dagelijks sterker; de macht van den duivel over hen wordt hoe langer hoe grooter; en God, die al meer en meer beleedigd wordt, is langzamerhand minder mild met Zijne genaden; zoodat deze minder menigvuldig en minder krachtig worden, totdat ten laatste die arme zondaars, door er zich aan te gewennen om Gods genade te weêrstaan, in dien ongelukkigen toestand van verblindheid en verhardheid des harten vervallen, welke de groote weg tot geheele onboetvaardigheid is.

Diegenen, welke hunne bekeering uitstellen met het vaste vertrouwen op berouw in hun sterfuur, begaan eene onbegrijpelijke dwaasheid; omdat zij zich voorstellen de rechtvaardigheid Gods te kunnen bedriegen, daar zij hun geheele leven aan de zonde overgeven en dan eerst vrede met God willensluiten wanneer zij niet meer kunnen zondigen. Zij bedenken niet, die ongelukkigen, dat God niet met zich laat spotten en dat »een mensch zal maaien, hetgeen hij gezaaid heeft". (Gal. VI. 6.) De algemeene regel is, dat een mensch sterft zooals hij geleefd heeft; en die regel is zoo algemeen, dat wij in de geheele H. Schrift slechts één voorbeeld hebben van een persoon, die wel stierf na een slecht leven, namelijk dat van den goeden moordenaar; een voorbeeld zoo zeldzaam in al zijne omstandigheden, dat het niet de minste aanmoediging kan schenken aan zondaars, welke het wel overdacht plan hebben opgevat om de rechtvaardigheid van God door eene bekeering op hun sterfbed te verschalken. En hoe vreeselijk moeielijk moet het zijn voor een stervenden zondaar, in wien de gewoonte van te zondigen eene tweede natuur geworden is, om die volmaakte verandering des harten te verkrijgen, dat oprechte berouw en die verfoeijing van de zonde boven alle andere kwaad, die liefde tot God boven alles, waaraan hij in geheel zijn leven nooit gedacht heeft, en welke nu ten minste bepaald noodzakelijk is! Ach, hoe bedriegelijk zijn maar al te dikwijls die tranen, welke door stervende zondaars gestort worden, (zoo als wij zien bij koning Antiochius) welke, omdat zij

door de vrees voor den dood afgeperst worden , van geen invloed zijn op den rechtvaardigen Rechter. En indien er zooveel gevaar is zelfs wanneer tranen overvloedig gestort worden, wat moet het dan zijn wanneer (zoo als gewoonlijk gebeurt) òf de dofheid of ongevoeligheid, door de ziekte veroorzaakt, òf de pijn of benauwdheid van lichaam en geest zoo groot zijn, dat zij elke ernstige gedachte aan de belangrijkste van al onze zaken onmogelijk maken! Want indien een weinig hoofdpijn voldoende is om ons te beletten met godsvrucht te bilden, welk eene verhindering voor het gebed moet dan de doodstrijd niet zijn! Geen wonder daarom, dat de heiligen en de dienaren Gods zoo weinig vertrouwen stellen in de bekeeringen van het laatste oogenblik; vooral omdat, zooals wij dagelijks ondervinden, diegenen, welke het meeste berouw hebben betoond toen zij in gevaar waren van te sterven, niet zoodra aan dat gevaar zijn ontsnapt, of zij zijn weer dezelfde menschen van vroeger. O Christenen, laten wij daarom niet bedrogen worden door de valsche en vleiende gesprekken der menschen, welke zoo lichtvaardig een gunstig oordeel uitspreken over hen, die na een in zonde doorgebracht leven, eenige vertooning van berouw maken in hun stervensuur. Laten wij liever beven over den beklagenswaardigen toestand van zulke zielen en bedenken, dat de oordeelen Gods zeer veel verschillen van die der menschen.

DRIE EN TWINTIGSTE DAG.

OVER DEN TIJD EN DE EEUWIGHEID.

Wanneer ieder Christen goed begreep hoe kostbaar de tijd is, zou menigeen dien niet zoo verspillen alsof hij volstrekt geen waarde had. De tijd immers is de maat van ons leven, en zooveel wij van dien tijd laten verloren gaan even zooveel is er ook van ons leven onherstelbaar verloren. Al onze tijd is ons gegeven om de eeuwigheid te verdienen; er is niet één oogenblik van onzen tijd waarin wij niet kunnen werken voor de eeuwigheid en waarin wij geen onmetelijke schatten kunnen verzamelen voor eene gelukkige eeuwigheid; hoe meer wij daarom die kostbare oogenblikken ongebruikt laten voorbijgaan, des te meer verliezen wij ook het vooruitzicht op eene gelukkige eeuwigheid. De tegenwoordige tijd is de eenige tijd van handelen; de eenige tijd, dien wij onzen eigen kunnen noemen; en God alleen weet hoe lang die nog zal duren. Hij is kort, hij vliegt in een oogenblik voorbij, en wanneer hij eens voorbij is kan men hem niet terugroepen; dit oogenblik zelfs, waarin wij deze regels lezen gaat voorbij zonder ooit weder te keeren. Ieder uur snelt voort, zonder één oogenblik stil te houden, totdat het opgenomen is in dien afgrond der eeuwigheid; en zoovele van die uren of oogenblikken verspild worden, zijn voor altijd verloren; het verlies is onherstelbaar. Leer daarom, christen, den tegenwoordigen tijd wel te waardeeren, en hem goed te besteden

door het verrichten van goede werken. Want wanneer het uur des doods nadert, zult gij geheel andere gedachten hebben van dien tijd, dien gij nu zoo weinig in waarde houdt. Wat zoudt gij dan niet willen geven om eenige van die uren terug te roepen, welke in ijdelheid en zonde voorbij gegaan zijn! Door welk eene wroeging zal de ziel van den stervenden zondaar gefolterd worden, wanneer hij, aan den rand van eene ongelukkige eeuwigheid geplaatst, duizende malen, doch altijd te vergeefs, zal wenschen, dat hij een dag of zelfs een uur van het verledene kon terugroepen, en dezelfde gezondheid en kracht van vroeger had, om het te besteden in de liefde Gods en een oprecht berouw over zijne zonden. Ach, wereldlingen! waarom wilt gij dan zoo verblind zijn om niet te zien, dat elk van die uren, welke gij dagelijks verspilt, inderdaad meer waard is dan tien duizend werelden!

En welke zullen de gevoelens zijn van de veroordeelden in de hel over de waarde van den tijd, als die tijd niet meer zal zijn? Bitter zullen zij in alle eeuwigheid al die uren, dagen, maanden en jaren beweenen, welke hun door de goedheid van hunnen Schepper gedurende hun sterfelijk leven werden toegestaan. Hadden zij ze slechts goed gebruikt, zij hadden zich kunnen redden van die ellende, tot welke zij nu onherroepelijk veroordeeld zijn, en zich voor eeuwig oneindig gelukkig kunnen maken! maar, helaas, zij wilden niet werken terwijl het nog tijd was, terwijl zij den dag voor zich hadden, nu is de nacht, de eeuwige en akelige nacht gekomen,

waarin het te laat is om te werken en gedurende welken zij eeuwig de groote dwaasheid zullen veroordeelen, dat zij hun kostbaren tijd verwaarloosden en misbruikten. Ach, Christenen, laten wij door hun lot afgeschrikt wijs zijn. Maar welke denkt gij, dat de gevoelens zullen wezen van de gelukzaligen in den hemel over dien kostbaren tijd? Zeker, indien het mogelijk ware, en indien hun gelukkige toestand zoo iets als verdriet toeliet, kon er niets zijn hetwelk zij meer zouden betreuren, dan het verlies van die oogenblikken, welke in hun leven niet wel besteed zijn; omdat zij nu in het licht van God duidelijk inzien, welk eene onmetelijke verhooging van genade en geluk zij konden verkregen hebben door het goede gebruik van die kostbare oogenblikken.

Evenals nu alle tijd kort is en spoedig voorbijgaat, zoo zijn ook alle tijdelijke genoegens, eerbewijzingen, rijkdommen en vermaken dezer wereld voorbijgaande, onzeker en onstandvastig; alleen de eeuwigheid met het goede en kwade, dat zij bevat, is wezenlijk groot; want zij is zonder einde, zonder verandering, zonder vergelijking; zij laat geene vermenging van kwaad toe met het goede, of geeft geen greintje troost bij al haar kwaad. O, hoe ijdel is daarom alle tijdelijke grootheid, welke spoedig in de lijkist begraven wordt! Hoe spoedig is alle roem van deze wereld voorbij! Eenige weinige korte jaren is nog meer dan wat gij u zelf kunt beloven; en arme zondaar, wat zal er dan van u worden? Helaas, de wormen zullen uw lichaam ver-

teren en onbarmhartige duivels uwe onboetvaardige ziel kwellen. Uwe vrienden van deze wereld zullen u vergeten, en zelfs de steenen waarop uw naam gegraveerd is zullen u niet lang overleven. O, hoe waar is het woord: IJdelheid der ijdelheden, alles is ijdelheid, behalve God te beminnen en Hem alleen te dienen!" Zóó kunnen wij alleen wijs zijn voor de eeuwigheid, alle andere wijsheid is slechts dwaasheid.

VIER EN TWINTIGSTE DAG.

OVER DE TEGENWOORDIGHEID VAN GOD.

»Indien ik naar den hemel opstijg,» zegt de Psalmist (Ps. LXXXVIII) »zijt Gij er; indien ik in de aarde nederdaal, zijt Gij er.» God is overal tegenwoordig. Hij vervult den hemel en de aarde, en er is geen enkel schepsel, waarin Hij niet wezenlijk en op volmaakte wijze tegenwoordig is. In Hem rusten wij, in Hem bewegen wij ons; ons geheele bestaan is in Hem. Evenals de vogels, waar zij ook vliegen, de lucht ontmoeten, welke hen aan alle zijden omringt; evenals de visschen, die zich in den oceaan bewegen, overal water ontmoeten, — zoo ook, waar wij ook zijn en waarheen wij ook gaan, overal ontmoeten wij God; wij hebben Hem altijd bij ons; Hij is inniger met onze zielen vereenigd, dan onze zielen met onze lichamen. Helaas, arme zondaars, hoe weinig hebben wij hieraan nog

gedacht! en toch is het een artikel van ons geloof, waarin wij van onze wieg af onderwezen zijn. Laten wij daarom in het vervolg met ernst over deze waarheid nadenken; laten wij zorgen altijd met Hem te zijn, die altijd met ons is.

Daar God nu overal tegenwoordig is, ziet Hij ons waar wij ons ook bevinden; al onze handelingen worden voor Zijne oogen verricht, ja onze gedachten, de geheimste genegenheden en gesteldheden van ons hart kunnen niet voor Zijn alziend oog verborgen blijven. Te vergeefs vleit zich daarom de zondaar bij zijne zonden, evenals de wellusteling, gelijk de wijze man zegt (Eccl. XXIII): »dat duisternis hem omringt en muren hem bedekken, en niemand hem ziet, dien hij behoeft te vreezen.» Helaas, de oogen des Heeren zijn oneindig veel helderder dan de stralen der zon; en geen duisternis, wolken, muren of gordijnen kunnen ons voor Zijn doordringend gezicht verbergen, hetwelk duidelijk tot binnen in onze ziel ziet. Geen wonder, dat Hij duidelijk ziet wat daar gebeurt, waar Hij altijd tegenwoordig is.

Terwijl God op alle plaatsen en in al het geschapene is, is Hij overal geheel en al, omdat Hij ondeelbaar is; Hij is overal met Zijne geheele majesteit, met al Zijne eigenschappen, en met al Zijne volmaaktheden. Wij hebben dus, christenen, in ons den eeuwigen, onmetelijken, almachtigen God, den God, die uit zichzelf bestaat, den oneindigen Heer en Schepper van alle dingen: waar wij ook gaan, wij hebben Hem altijd bij ons. Hij is alomtegen-

woordig met Zijne almacht, waaraan alles onderworpen is; wat hebben dus Zijne vrienden te vreezen? Hij is alomtegenwoordig met Zijne eindelooze rechtvaardigheid; hoe kunnen dus Zijne vijandengerust zijn? Hij is overal oneindig goed jegens Zijne kinderen; Zijne goedheid en liefde voor hen overtreft zelfs die van de teederste moeder; Hij waakt over hen door Zijne voorzienigheid; Zijne wijsheid beschikt op eene wondervolle wijze alle zaken voor hun welzijn; hoeveel troost moet dus die gedachte aan de tegenwoordigheid van God niet schenken aan Zijne dienaren en aan hen, die Hem wezenlijk vreezen en beminnen!

God eischt daarom ook van ons, dat wij overal en immer aan Zijne alomtegenwoordigheid denken. En kan er wel iets meer onze aandacht waardig zijn? Kunnen wij dan wel zoo ongelukkiglijk verblind zijn, dat wij ons vermaken met iedere beuzeling, welke ons in den weg komt, en onzen God, de opperste schoonheid en het verhevenste goed, geheel onbemerkt laten voorbijgaan? O, laat het ons daarom nooit verdrieten alleen te zijn, omdat wij altijd in gezelschap zijn van dat oneindige Wezen, dat het eeuwige heil der engelen uitmaakt. Al zien wij Hem niet met onze lichamelijke oogen, is Hij des te minder tegenwoordig? En hebben wij niet in ons edeler oogen, namelijk de oogen van het verstand, welke, geholpen door het goddelijk geloof, hunnen God, die altijd in ons midden is, mogen en moeten bewonderen? O, de zoetste rust wordt in Hem gevonden; alle andere genoegens zijn ijdel, wanneer zij daarmede vergeleken worden

Wij moeten ons, waar wij ook zijn en wanneer ook, zoowel inwendig als uitwendig op zulk eene wijze gedragen als dengene past, die voor Zijn aanschijn staan. De tegenwoordigheid van een persoon, voor wien wij achting gevoelen, is voldoende om ons van elke kinderachtige of onbetamelijke handelwijze terug te houden, en zal dan niet de oneindige majesteit van God, waarbij de grootste vorsten der aarde minder dan niets zijn, ons niet door Zijne tegenwoordigheid in die uitwendige zedigheid en inwendigen eerbied houden, welke aan Zijne oogen behagen? Doch, o goede God, hoe verre zijn wij van die gezindheid verwijderd, zoo dikwijls wij in Uwe almachtige tegenwoordigheid durven zondigen en Uwe verhevene majesteit in het aangezicht durven slaan! Helaas, hoe beschaamd zouden wij wezen indien onze zonden bekend werden aan die en die personen, wier achting wij wenschen! Wij zouden van beschaming wel willen sterven, indien ze aan de geheele wereld openbaar gemaakt werden! Wij zouden zelfs niet gaarne onze ijdele en belachelijke vermakelikheden, al waren ze ook nog zoo onschuldig, aan onze bureu willen blootleggen; en waarom denken wij er dan niet aan, dat het alziende oog van onzen grooten God altijd op ons gericht is en duidelijk alles waarneemt, hetgeen in de geheimste schuilhoeken van ons hart verborgen is? Waarom bedenken wij niet, dat het eene grootere schande, een grooter verlies voor onze ware eer is, wanneer onze slechte gedachten aan God bekend zijn, dan wanneer zij door bazuingschal aan de geheele wereld bekend gemaakt werden?

VIJF EN TWINTIGSTE DAG.

OVER HET LIJDEN VAN CHRISTUS ONZEN ZALIGMAKER IN
DEN HOF VAN GETHSEMANE.

Om ons te verlossen van de slavernij des duivels daalde de Zoon van God uit den hemel neder, en nam Hij de menschelijke natuur aan om onze Priester en onze Offerande te worden en Zich zelf als een bloedig slachtoffer voor onze zonden aan Zijn eeuwigen Vader op te dragen. Het behaagde den Zaligmaker, op den avond voor Zijn dood Zijn lijden te beginnen met een bloedig zweet en een doodstrijd in den hof van Gethsemane. Nadat hij Zijne overige discipelen op eenigen afstand achtergelaten had, nam Hij alleen Petrus, Jakobus en Johannes, die vroeger ook getuige geweest waren van Zijne heerlijke gedaanteverandering op den berg Thabor, met zich en begon hun den doodsangst, de vrees en droefheid mede te deelen welke zijn hart vervulde. »Mijne ziel, zoo zeide Hij, is bedroefd tot den dood" (Matth. XXVI); dat wil zeggen: Mijne ziel is door zulk eene droefheid bevangen, dat Ik reeds nu er onder zoude bezwijken, indien Ik Mijzelf niet staande hield om nog meer voor U te lijden. Dierbare Jezus, wat kan dat toch beteekenen? Hebt gij nog niet onlangs uitgeroepen, toen Gij over Uw lijden spraakt en den wensch te kennen gaaft om voor ons te lijden: »Ik hoop met eenen doop gedoopt te worden?" (Luk XII). Van waar dan nu deze droefheid? Waart Gij het niet, die aan Uwe martelaren zooveel kracht

en moed gaaft, dat zij zelfs onder de wreedste pijnigingen niet bezweken? En zijt gij nu zelf bevreesd? Doch neen, dierbare Zaligmaker, ik begrijp zeer goed dat het Uw eigen keuze was in zulk eene hooge mate door dien doodsangst aangegrepen te worden. Het was voor mijne onderrichting, en opdat Gij des te meer voor mij zoudt kunnen lijden. Ik aanbid U onder die zwakheid (indien ik mij zoo mag uitdrukken) niet minder dan op Uw troon van heerlijkheid; omdat ik hierin des te meer Uwe eindelooze liefde voor mij ontdek.

In dien doodsangst en die onbegrijpelijke droefheid begaf onze Zaligmaker zich in het gebed; de eenige toevlucht in de verdrukking, het eenige schild in het oogenblik van den strijd. Maar let wel op, o christen, met welken eerbied Hij tot Zijn hemelschen Vader bad, op den grond uitgestrekt, en met welk een ijver: »met luide kreeten en tranen,» zegt de Apostel (Hebr. V. 7). Tracht Hem daarin na te volgen. In Zijne gebeden liet Hij Zijn zwakker deel zoo ver gaan, dat Hij smeekte dat de beker van Zijn bitter lijden van Hem mocht weggenomen worden; maar Hij voegde er onmiddellijk bij: »doch niet Mijn wil, maar de Uwe geschiede,» om ons te leeren, dat wij in alle beproevingen en wederwaardigheden ons geheel aan den Goddelijken wil moeten onderwerpen.

Tot tweemaal toe brak onze Zaligmaker Zijn gebed af om Zijne leerlingen te bezoeken; maar beide keeren vond Hij hen slapende. Ach, christen, is het ook niet het geval met u, dat gij slaapt, dat wil

zeggen u overgeeft aan eene gemakkelijke , zinnelijke levenswijze , terwijl het leven van Uwen Heiland werd gebruikt om te werken voor uwe zaligheid , en Hij , al wat Hij nu leed , voor u leed ? Ach , heb dan nu ten minste medelijden met Zijn troosteloozen toestand , terwijl van den eenen kant Zijn Vader doof schijnt voor Zijne gebeden , en van den anderen kant Zijne leerlingen te slaperig zijn om Hem de minste oplettendheid te bewijzen. In dien verlaten toestand verscheen er een engel van den hemel om Hem te troosten , die de vreugde der engelen is. Welke vernedering ! Doch welke troost denkt gij , dat die engel bracht ? Geen andere , dan dat hij Hem bekend maakte met den wil van Zijn eeuwigen Vader , en Hem nederig smeekte in den naam des hemels en der aarde toch niet Zijn voornemen te laten varen om door Zijne oneindige liefde aan arme zondaars die overvloedige verlossing te brengen , voor welke Hij in de wereld kwam ; en de schande en kwellingen , welke een korten dag duren , te ondergaan met het vooruitzicht op de redding van het menschedom en de eeuwige verheerlijking en eer , welke de Godheid door al Zijn lijden zou ontvangen. Laat ook diezelfde overweging van den wil van God , Zijne grootere eer en verheerlijking , en het geluk van onze eigene zielen ons ook bij al onze smarten en ongelukken troosten. Er kan geen beter troost wezen.

Gedurende Zijn gebed in dien nacht leed onze Zaligmaker aan een vreeselijken doodsangst. Over de benauwdheid en den angst , waarin Zijne ziel verkeerde , kunnen wij oordeelen door het wondervolle

uitwruksel , dat zij op Zijn lichaam hadden , door het zooveel bloed te doen zweeten , dat de grond week werd waarop Hij lag uitgestrekt. Lieve Jezus , wie hoorde van een doodstrijd zooals deze ?

Maar welke , denkt gij wel christen , waren de oorzaken van al dien angst en die verschrikkelijke benauwdheid van uwen Verlosser ? Voornamelijk deze : ten eerste een duidelijk inzicht en een levendige voorstelling van al wat Hij ondergaan moest gedurende den geheelen loop van Zijn lijden , zoodat al de schande en al de kwellingen , aan welke hij achtereenvolgens onderworpen zou worden nu allen te gelijk met hunne verzwarende omstandigheden Hem voor den geest stonden , waardoor Hij Zijn bitter lijden tweemaal leed : eerst door zijn heldere en levendige voorstelling van al , wat Hij lijden moest , en daarna door de handen Zijner vijanden. Maar waarom , dierbare Jezus , die dubbele smarten ? Alleen Zijne liefde kan daarop een antwoord geven. De tweede oorzaak van de vergrooting van den doodsangst onzes Verlossers was een duidelijk overzicht van alle zonden der wereld van de eerste tot de laatste ; van al de afschuwelijke misdaden en verfoeilijkheden van het menschelijk geslacht , die nu alle ten zijnen laste gelegd werden om ze uit te wisschen met den laatsten druppel van Zijn bloed. O , hoe schrikwekkend waren al die helsche monsters in de oogen van onzen Zaligmaker , die alleen een goed denkbeeld had van hunne grootheid , omdat Hij een duidelijk begrip had van de oneindige Majesteit , die daardoor beledigd wordt ! Ach , mijn God , en welk een groot

deel hebben mijne zonden gehad in dat treurige tooneel! Hoezeer, helaas! werkten zij mede tot uwe smarten en pijnen! Eene derde oorzaak van den doodsangst van onzen Zaligmaker was de voorkennis, welke Hij had van het weinig gebruik, dat de Christenen zouden maken van al Zijn lijden, en het voor eeuwig verloren gaan van zoovele millioenen zielen, voor welke Hij zou gaan sterven. Ach, christenen hebt toch medelijden met dien angst van uwen Verlosser, en neemt u vast voor nooit meer Zijne dierbare ziel door de zonde te bedroeven.

ZES EN TWINTIGSTE DAG.

ONZE ZALIGMAKER VOOR HET HOF VAN CAIPHAS.

Nadat onze Zaligmaker uit het gebed was opgestaan, ging Hij tot Zijne leerlingen en zeide hun, dat zij nu konden slapen en rust nemen; want dat Zijn uur gekomen en de verrader nabij was. Maar Gij, dierbare Verlosser, wanneer zult Gij slapen of rusten? Niet voordat Uw doodslaap aan het harde kruishout begint. O christenen, beschouwt hier met de oogen uwer ziel den moed en de bereidwilligheid welke Christus toont om voor U te lijden, door zelfs den verrader en diens bende te gemoet te gaan. Ziet met welk eene zachtmoedigheid Hij den verraderlijken vredekus ontvangt! En toch, om te doen zien dat geene macht der aarde Hem zonder Zijn eigen vrijen wil kon gevangen nemen, trof Hij door

de kracht van deze drie woorden : »Die ben ik,» de geheele menigte, die gekomen was om Hem te grijpen , door hen allen achterover op den grond te doen vallen. Daarop gaf hij zich over in hunne handen en nadat zij Hem gebonden hadden , sleepten zij Hem in de stad , terwijl Zijne leerlingen vluchtten en Hem verlieten. Zijne vijanden brachten Hem nu eerst voor Annas , den schoonvader van den hooge priester waar Hij door een lagen bediende werd beledigd, die Hem in Zijn aangezicht sloeg. Van daar voerden zij Hem naar het hof van Caïphas, waar de opperpriesters en oudsten verzameld waren , verlangend om dezen nieuwen gevangene voor zich te zien , en vast besloten , rechtvaardig of onrechtvaardig , zich van Hem te ontdoen. Volg nu uwen Zaligmaker, o christen , die door al Zijne vrienden verlaten is ; aanschouw dat zachtmoedige Lam , beladen met hunne bespottingen en beledigingen te midden van vraatzuchtige wolven ; maar dring met de oogen van uw verstand nog verder door en zie eens welk een genoeg , welk eene voldoening Hij er in smaakt den wil van Zijnen eeuwigen Vader te volbrengen en voor u te lijden ; en leer daaruit in al uw lijden dezelfde goedsgesteldheid te bezitten.

Niet zoodra was onze Zaligmaker voor het hof van Caïphas , den hooge priester , waar de groote raad van het Sanhedrin verzameld was , gebracht, of onmiddellijk ging men na een verachtelijken welkoms-groet tot Zijn verhoor over en riep men de valsche getuigen binnen , die tegen Hem moesten spreken. Maar let wel op de voorzienigheid van God , zie de

kracht der waarheid en de wondervolle onschuld van dit Lam Gods; niettegenstaande al de boosaardigheid van dit goddelooze gerechtshof en zijne getuigen — mannen zonder eer of geweten — was al wat zij tegen Hem konden inbrengen onbeduidend, of zij konden in hunne verklaring niet overeenstemmen, hetwelk dus hunne getuigenis krachteloos maakte. Doch, terwijl gij deze voorzienigheid aanbidt, moet gij tevens de zachtmoedigheid en het geduld van uwen Zaligmaker bewonderen, die bij al de beledigingen van die valsche getuigen bleef zwijgen, waardoor Hij ons een overtuigend bewijs gaf, dat Hij meer dan mensch was, die zoo kalm kon blijven, terwijl Zijn goede naam en Zijn leven door ongehoorde lasteringen aangevallen werden.

Toen aldus de boosaardigheid van de vijanden des Verlossers schadeloos gemaakt was, stond de hogepriester op en bezwoer Hem bij den levenden God, te zeggen of Hij de Christus, de Zoon Gods was. Uit eerbied voor dien aanbiddelijken naam legde onze Heer eene plechtige verklaring en getuigenis van de waarheid af, om al Zijne volgelingen door Zijn voorbeeld te leeren, zich nooit over Hem of Zijn geloof te schamen, wanneer zij tot eene dergelijke verklaring mochten worden geroepen. Hierop verscheurde Caïphas zijne kleederen en riep uit: »Hij heeft God gelasterd.» En zij spraken allen den doodstraf over Hem uit. Laten wij daarentegen met de engelen en de uitverkorenen Gods uitroepen (Apocal. V. 12): »Het Lam, dat geslacht werd, is waardig

te ontvangen, macht en goddelijkheid en wijsheid en kracht en eer en glorie en zegen van alle schepselen voor altijd!"

Nadat dit onrechtvaardige vonnis tegen onzen Zaligmaker door den grooten raad was uitgesproken, vielen zij allen met ongehoorde barbaarsheid, meer als duivelen dan als menschen, op Hem aan en overlaadden Hem met allerlei soort van beledigingen, slagen, kwellingen en godslasteringen. Ach, christen, zie eens, hoe die ellendelingen onzen Verlosser in het gelaat spuwen; zie hoe zij Hem met onbarmhartige woede stooten, schoppen en slaan, terwijl Hij, met de handen op den rug gebonden, niet in staat is een enkelen slag af te weeren: zelfs is geen vriend aan Zijne zijde om Zijn gelaat af te vegen of Hem eenigen anderen dienst te bewijzen. Zie, hoe zij Hem met een vuil stuk doek blinddoeken, en dan om Hem te bespotten (alsof Hij een valsche profeet of bedrieger ware) Hem bij iederen slag zeggen te verklaren wie Hem geslagen heeft, behalve nog vele andere beledigingen, welke Hij met een onoverwinnelijk geduld en kracht verduurde.

Maar van al het lijden in den hof van Caïphas trof niets den Zoon Gods zoozeer als de val van Petrus, het hoofd van al zijne Apostelen, die de grootste gunsten van Hem ontvangen had. Ach! nadat hij nog dien zelfden avond er zich op beroemd had, dat, al mochten alle andere leerlingen den Meester verlaten, hij dat nimmer zou doen, en dat hij liever wilde sterven dan Hem verloochenen, verraadt zich de zwakheid en onstandvastigheid

der menschelijke natuur: want op de stem van eene dienstmaagd alleen verloochent hij dadelijk zijn Meester, herhaalt die verloochening voor de tweede en derde maal, en verzekert zelfs met eeden en vervloekingen, dat hij den man nooit gekend heeft. Dierbare Jezus, ach, wat is toch de mensch? O Heer, zie op mij neder, en sta mij bij met Uwe genade, want anders zal ook ik U verloochenen. Hoe was het mogelijk, dat Petrus zoo diep kon vallen? — ten eerste, door een geheimen trots en een vermetel vertrouwen op zijn eigen kracht, ten tweede, omdat hij de waarschuwing van den Zaligmaker verwaarloosde door te slapen toen hij moest waken en bidden, en ten derde door zich aan het gevaar bloot te stellen, toen hij zich in slecht gezelschap begaf. Laten wij er voor waken, dat diezelfde oorzaken niet zulken invloed op ons uitoefenen, en er ons toe brengen, om onzen Heer door de zonde te verloochenen en zelfs aan het kruis te nagelen. Doch, zijn wij eenmaal zoo ongelukkig, volgen wij dan ook het spoedige berouw van dien Apostel na, die onmiddellijk na zijn val naar buiten ging en bitter weende, hetgeen hij, zoo als men zegt, altijd daarna herhaalde, zoo dikwijls hij den haan hoorde kraaien.

De hoogepriester en de schriftgeleerden begaven zich, na het doodvonnis over den Godmensch te hebben uitgesproken, ter ruste en lieten Hem in de handen van hen, die Hem volstrekt geen rust zouden laten nemen. O, welk een nacht bracht onze Verlosser door in het midden van dat gepeupel,

hetwelk om hun eigen wreedheid en de boosaardigheid van hunne meesters te voldoen, dat tooneel van onmenselijkheid vernieuwden, — hetwelk zij reeds begonnen hadden toen hunne meesters nog daar waren — en Hem overlaadden met alle soorten van pijnigingen en godslasteringen! Wij kunnen daarom gerust verzekeren, dat de helft van hetgeen onze Zaligmaker dien nacht leed niet bekend zal worden vóór den oordeelsdag. En al die onbeschaamdheid verdroeg Hij stilzwijgend, ja, terwijl zij Hem mishandelden, bad Hij voor hen, verontschuldigde hen bij Zijn Vader en droeg Hij al Zijn lijden op ter voldoening voor hunne zonden. Dierbare Jezus, schenk ons de genade om U na te volgen!

Z E V E N E N T W I N T I G S T E D A G .

ONZE ZALIGMAKER WORDT VOOR PILATUS EN HERODES
GEBRACHT.

Hoewel zij den vorigen avond tot laat in den nacht bezig geweest waren, kwamen toch de hooge priester en diens broeders in de zonde reeds vroegtijdig tot eene groote vergadering van het Sanhedrin bij elkander, en weder werd dezelfde vraag tot onzen Zaligmaker gericht, of Hij de Zoon van God was? Nadat zij hetzelfde antwoord ontvangen hadden, werd het reeds uitgesproken vonnis bekrachtigd. Maar, omdat zij als onderdanen van het Romein-

sche rijk, het niet veilig achtten zulk een vonnis te laten voltrekken zonder de toestemming van den landvoogd Pontius Pilatus, besloten zij Hem naar Pilatus te brengen, en Hem op diens bevel te laten kruisigen. Hunne boosaardigheid had juist den kruisdood gekozen, omdat deze de schandelijkste was, daar hij alleen op slaven en groote misdadigers werd toegepast, en ook daar het de wreedste straf was, wijl de dood te midden van de scherpste en gevoeligste pijnigingen slechts langzaam naderde. Met gebonden handen werd dan onze dierbare Zaligmaaker langs de straten gesleurd, van het huis van den hoogepriester naar het hof van Pilatus, vergezeld door den geheelen raad en hunne goddelooze trawanten, welke luide verkondigden, dat er nu een einde zou komen aan Zijn bedrog, dat Zijne schijnheiligheid ontmaskerd was, en Hijzelf schuldig was bevonden aan godslastering. Het wispelturige volk, dat nog slechts weinige dagen geleden Hem als een profeet had ingehaald, voegde zich nu onmiddellijk bij Zijne vijanden, terwijl het Hem volgde met uitdagende kreten, Hem langs den geheelen weg belasterde en verguisde, en Hem overlaadde met duizenderlei scheldwoorden en beledigingen.

Als een misdadiger geketend staat daar nu de Rechter van levenden en dooden, voor een nietsbeteekenenden landvoogd om verhoord te worden Nadat de hoogepriesters en oversten des volks Hem aan Pilatus overgeleverd hadden, en deze hun vroeg waarvan zij Hem beschuldigden, aarzelden zij niet weder nieuwe lasteringen te bedenken — dat Hij een

lastig en gevaarlijk man was; dat Hij een verrader en oproermaker tegen de regeering was, die verbood, dat men de schatting aan den Keizer zou betalen, en die verklaarde zelf de Koning der Joden te zijn. Nogmaals christen, bewonder toch dat onoverwinnelijke geduld van uw Zaligmaker, toen Hij hoorde: welke groote misdaden men Hem ten laste legde: zoodat de landvoogd verbaasd was, dat een mensch kon zwijgen bij zulke aantijgingen, welke niets minder ten doel hadden, dan Hem tot den schandelijksten aller doodstraffen veroordeeld te zien. Hij doorzag evenwel zeer duidelijk het geheele bedrog der hoogepriesters en schriftgeleerden en legde dat stilzwijgen daarom uit ten gunste van onzen Zaligmaker; alleen ondervroeg hij Hem een weinig over de uitdrukking: »Koning der Joden,» en nadat hij daaromtrent geheel voldaan was, daar hij begreep, dat het koninkrijk des Verlossers niet van deze wereld, en dus geenszins gevaarlijk voor de regeering des keizers was, besloot hij Hem in vrijheid te stellen. Zoo groot is de kracht der onschuld, welke zelfs een heiden ja den slechtsten der menschen, zooals Pilatus was, kon treffen! Hieruit, christen, kunt gij opmaken, dat geduld en stilzwijgen duizendmaal beter uwe onschuld bewijzen, dan wanneer gij kwaad met kwaad vergeldt en u wilt verdedigen door veel beleedigend misbaar.

Doch Pilatus, hoewel hij overtuigd was van de onschuld van Christus, en Hem in vrijheid wilde stellen, ontmoette een hardnekkigen tegenstand van de zijde der boosaardige oversten en van het bedrogen volk;

en toen hij hoorde, dat onze Zaligmaker, als geboortig uit Galilea, tot het gebied van Herodes, den drieforst van Galilea, behoorde, maakte hij van die omstandigheid gebruik om zich uit de moeielijkheid te redden door Hem naar Herodes te zenden. Weder nieuw lijden voor dien Goddelijken Verlosser, maar ook weder nieuwe bewijzen van onvergelykelijke zachtmoedigheid, toen Hij door de straten ging, aan beide zijden omringd door eene beleedigende menigte en overladen met geschreeuw en verwijtingen. Herodes was blijde, dat Jezus kwam; omdat hij hoopte een wonder van Hem te zien, en deed Hem daarom eene menigte vragen, terwijl de oversten der Joden, onvermoeid in hunne boosaardigheid, al hunne valsche aanklachten tegen Hem herhaalden. De Heer bleef echter zwijgen; ook wilde Hij de nieuwsgierigheid van Herodes niet bevredigen of iets doen, waardoor die Vorst er toe gebracht zou kunnen worden Hem te bevrijden van dien dood, naar welken Hij zoo vurig verlangde, omdat deze volgens de raadsbesluiten des Hemels, het eenige middel voor onze redding was. Gezegend zij Zijne goedheid voor altijd door Zijne schepselen!

Herodes, beleedigd en vergramd, omdat onze Zaligmaker zijne begeerte om een wonder te zien niet wilde voldoen, trachtte zich op Hem te wreken door Hem met verachting en bespotting te behandelen. Hij stelde Hem bloot aan de beleedigingen zijner wachten en gaf bevel, dat men Hem moest kleeden in een wit kleet, gelijk een narrenkap of misschien gelijk een spotkoning, en zoo gekleet zond hij Hem terug naar

Pilatus, vergezeld, zoo als Hij gekomen was, door eene beleedigende menigte, welke aangehitst werd door de Schriftgeleerden en Fariseeën. O Christen, zie hoe de Wijsheid des eeuwigen Vaders gelijk een dwaas werd behandeld en leer daaruit niet te treuren of onbezorgd te zijn omtrent het oordeel der wereld.

Pilatus, den Zaligmaker weder voor zijn rechterstoel ziende, verzon nu een ander middel om Hem te bevrijden en tevens zoo weinig mogelijk aanstoot te geven aan den hoogepriester en de opperhoofden der Joden. Het was de gewoonte, om op den dag van het paaschfeest (hetwelk juist dienzelfden dag gevierd zou worden), ter herinnering aan hunne bevrijding uit de Egyptische slavernij een misdadiger, welke door het volk gekozen werd, in vrijheid te stellen. Pilatus maakte daarom gebruik van die gelegenheid, en stelde aan hunne keuze voor: onzen Zaligmaker aan de eene zijde, en Barabbas, een beruchten misdadiger, roover en moordenaar aan de andere zijde: overtuigd als hij was, dat zij liever zouden hebben, dat het onschuldige Lam Gods in vrijheid werd gesteld, dan dat Barabbas, de ergste misdadiger aan de welverdiende straf zou ontsnappen. Ach, Pilatus, welk eene groote beleediging doet gij den Zoon Gods aan, terwijl gij voorwendt Hem te begunstigen! Wat, moet de Heer van leven en dood, de Koning des Hemels, in vergelijking komen met den laagsten der menschen, met den meest gevreesden misdadiger, dien men in handen kan krijgen? Moet de stem van het volk beslissen wie van de twee de beste, en wie het meest den dood waardig is?

Welk eene ongehoorde belediging, welke eene onvergelykelijke nederigheid van mijnen Verlosser! O, koning der heerlijkheid, hoe diep hebt Gij U verne-
derd, om mij uit het stof der aarde op te heffen!

ACHT EN TWINTIGSTE DAG.

ONZE ZALIGMAKER WORDT GEGEESELD EN MET
DOORNEN GEKROOND.

De list van Pilatus mislukte echter geheel, want de Joden, door de onverbiddelijke vijanden van Jezus Christus aangehitst, verkozen de invrijheidstelling van Barabbas, en bleven met een vreeselijk geraas nog altijd de kruisiging van onzen Heer eischen. Doch, nog gaf Pilatus alle hoop niet op om Hem de vrijheid te bezorgen en om hunne wreedheid te voldoen, liet hij Hem geeselen. O Pilatus, hoe wreed is uwe barmhartigheid! Behandelt gij aldus Hem, dien gij voor onschuldig verklaard hebt? Is dat uwe rechtvaardigheid? Maar ach, Christenen, het waren juist onze zonden, welke eischen dat de Heer der Heerlijkheid zoo wreed zou worden behandeld, en veroordeeld zou worden tot die schandelijke straf, welke alleen aan de geringste slaven en laagste boosdoeners werd opgelegd en tot welke onder geen voorwendsel ooit een Romeensch burger kon worden veroordeeld. Blijft daarom staan en aanschouwt,

hoe dat vonnis volvoerd wordt. Ziet, hoe de bloed-
 dorstige soldaten hunne handen slaan aan het Lam
 Gods; hoe zij Hem van Zijne kleederen ontdoen en
 aan een steenen pilaar vastbinden; ziet, hoe zij aan
 Zijn heiligen rug en schouders ontelbare slagen toe-
 brengen met stokken, zweepen en roeden; ziet
 hoe het bloed van alle zijden vloeit, hoe Zijn
 lichaam door hunne wreedheid wordt verscheurd en
 vernield; hoe het vleesch tot op de beenderen van
 elkander wordt gereten; ziet, hoe Zijne vijanden Hem
 al dien tijd beleedigen en zich verheugen in Zijne
 pijnen; terwijl Hij, met ten Hemel geheven oogen,
 al wat Hij lijdt aan Zijn hemelschen Vader opdraagt
 ter voldoening voor hunne zonden en voor die der
 geheele wereld. Ach, zondaars, bedenkt toch bij
 het aanschouwen van uwen Verlosser, en van Zijn ver-
 scheurd lichaam welk een groot kwaad de zonde is,
 en leert daaruit dat helsche monster te verachten,
 hetwelk den Zoon Gods al dit lijden veroorzaakt
 heeft.

Nauwelijks hadden die naar bloed verlangende
 soldaten onzen Zaligmaker na Zijne geeseling een
 oogenblik rust gegeven, of zij werden door den dui-
 vel tot een ander tooneel van wreedheid aangespoord,
 zoo als men nog nooit gezien had, of nooit weder
 zoude aanschouwen; en dat was niets minder dan
 zich een barbaarsch spel te verschaffen door Hem
 tot koning te kroonen. Zij sleepten Hem daarom
 in den hof van het Pretorium, en verzamelden daar
 het geheele regiment; zij ontdeden Hem weder met
 geweld van Zijne kleederen, welke reeds aan Zijn

met wonden overdekt lichaam begonnen vast te kleven; zetten Hem op een bank of stoel en wierpen eenige oude purperen lompen om Zijne bloedende ledematen; maakten een krans van lange, harde en scherpe doornen; drukten dien op Zijn heilig hoofd, en gaven Hem in Zijne hand voor scepter een riet of stok. Daarop kwamen zij, om Hem te bespotten, één voor één voor Hem nederknielen en met een honenden glimlach Hem begroeten: »Wees gegroet, koning der Joden"! terwijl zij Hem in Zijn aangezicht spuwden, Hem sloegen, en het riet of den stok uit Zijne hand namen, om Hem daarmede op zijn hoofd te slaan, zoodat de doornen er nog dieper in drongen en het bloed in stroomen uit de vele nieuwe wonden vloeide, welke Hij daardoor ontving. Dierbare Jezus, wat zullen wij hier zeggen, of wat moeten wij het meest bewonderen, — de boosaardigheid van die dienaren van Satan, of Uwe onbegrijpelijke liefde, welke U zoovele ongehoorde beleedigingen en pijnigingen deed ondergaan voor ondankbare zondaars? Gezegend voor altijd zij Uwe groote goedheid!

Pilatus, hopen de dat nu de woede en boosaardigheid der Joden voldaan zoude wezen, zoodat zij niet langer op den dood van den Zaligmaker zouden aandringen, nadat zij gezien hadden met hoeveel wreedheid en verachting Hij, om aan hun haat te voldoen, behandeld was geworden, bracht Hem nu voor hen, zoo als Hij was, met den doornen kroon op het hoofd, en de purperen lompen over Zijne schouders, en toonde Hem van eene hoogte aan het volk, zeggende: »Ecce Homo! — Ziet den Mensch!" Ziet,

hoe Hij nu reeds mishandeld is geworden, en houdt daarom op nog langer naar Zijn dood te verlangen! Laat zijn lichaam, van het hoofd tot de voeten verscheurd, uw medelijden opwekken. Ook tot u, christen, zijn die woorden gericht: zie den Mensch, maar zie Hem met andere oogen dan die hardvochtige ellendelingen; zie, in welk een toestand uwe zonden en Zijne oneindige liefde Hem gebracht hebben. En zie daarna opwaarts en aanschouw Hem op Zijn troon van heerlijkheid, en overdenk eens wat gij Hem kunt wedergeven voor die liefde, waarmede Hij u bemind en zich zelf zoo diep vernederd heeft. Hij verlangt niets meer van u dan dat gij Hem navolgt in geduld en nederigheid; denk daarom na, hoe gij die lessen het best in beoefening kunt brengen.

NEGEN EN TWINTIGSTE DAG.

ONZE ZALIGMAKER DRAAGT HET KRUIS EN WORDT ER
AAN VASTGENAGELD.

Helaas, de woede der Joden was nog geenszins bevredigd toen zij het Lam Gods voor de zonden der wereld zagen bloeden; integendeel, met groote onstuimigheid hielden zij vol te roepen, dat Hij gekruisigd moest worden. Eindelijk gaf Pilatus toe aan hunne onbeschaamdheid, en tegen zijn eigen geweten in veroordeelde hij onzen Zaligmaker tot

den kruisdood. Ach, christenen, hebt gij nooit het ongeluk gehad door eene dergelijke lafheid uw Zaligmaker en Zijne leer te veroordeelen, en laaghartig in uwen levenswandel de grondbeginselen van Zijn Evangelie te verzaken, uit vrees voor hetgeen de wereld zou zeggen? Heeft niet al te dikwijls een veel zwakkere beproeving dan de vrees, dat gij de vriendschap des keizers zoudt verliezen, u er toegebracht den Zoon van God op nieuw te kruisigen? Weest daarover beschaamd en hebt berouw!

Dit doodvonnis, hoe onrechtvaardig ook van de zijde van Pilatus, werd, omdat het zeer rechtvaardig van de zijde van Zijn hemelschen Vader en noodzakelijk voor onze redding was, met volmaakte onderwerping, liefde en stilzwijgen door den Heiland aangehoord; die daarop weder van Zijn purperen mantel beroofd en met Zijn eigen kleederen bedekt werd. Een groot kruis, zoo lang en zoo dik, dat het evenredig was aan de krachten van een man, werd op Zijne gewonde schouders gelegd, en twee dieven of moordenaars werden aangewezen om Zijn gezelschap te vormen, en met Hem ter dood gebracht te worden; zoodat de profetie bewaarheid werd: »Met de goddeloozen werd Hij geteld'' (Isaïas LIII).

Dat was dan de laatste gang van onzen Goddelijken Verlosser! Een roeper ging aan het hoofd van den stoet om de voorgewende misdaden en godslasteringen van den ongehoorden boosdoener bekend te maken; dan volgden de soldaten en beulen met touwen, hamers, spijkers, enz. Daarop kwam, of liever kroop

onze Hoogepriester, onze Offerande voort, geheel verminkt en bebloed, met een dief aan elke zijde en het kruis op zijne schouders, hetwelk Hij stap voor stap voortsleepte; gevolgd en omringd door de priesters, schriftgeleerden, en het gepeupel, hetwelk Hem vervloekte, hoonde en bespotte; terwijl de wreede beulen Hem door slagen en schoppen voor zich uit dreven. Ach, Christen, heb nu toch mededoogen met het lijden van uwen Zaligmaker, en vergroot Zijn zondenlast niet!

Nadat onze gezegende Heer met onuitsprekelijke moeite en pijn eenigen tijd Zijn kruis door de straten voortgesleept had, viel Hij eindelijk, niet in staat verder te gaan, onder Zijn last neder. Neen, Christen, sta niet verbaasd; want behalve het gewicht van het kruis, hetwelk rustte op dat lichaam, dat, overal met wonden bedekt, uitgeput was door het verlies van zooveel bloed, had Zijn hemelsche Vader nog een veel zwaarder last op Zijne schouderen gelegd, namelijk: de zonden der wereld. Dat was juist de ondragelijke vracht, waaronder de Zaligmaker nederviel en bezweek. Het hielp niet, dat Simon van Cyrene, die gedwongen werd het kruis op te nemen, dat onbarmhartige gewicht voor Hem torschte, want het verlichtte den zondenlast niet, dien de hemelsche Vader op Zijne schouders gelegd had om door Zijn bloed en dood te worden uitgewischt. O eindelooze goedheid van den Vader! O eindelooze liefde van den Zoon, zooveel te willen verduren voor ons, ongelukkige menschen! O, Christen, zorg dat gij nooit meer ondankbaar zijt jegens zulk een liefdevollen God!

Eindelijk was dan onze Verlosser, geheel vermoeid en uitgeput op den Calvarieberg aangekomen; doch ook toen dachten de bedienaren der hel nog alles uit om Hem met onvermoeide wreedheid te vervolgen. Want terwijl het de gewoonte was aan de misdadigers, die moesten sterven, een versterkenden teugwijn te geven vermengd met myrrhe, wierpen zij gal in den teug, die voor Hem bestemd was. Daarop beroofden zij Hem met geweld van Zijne kleederen, welke nu reeds aan Zijn lichaam vastgekleefd waren; zoodat al die wonden op nieuw begonnen te bloeden, en zij Hem naakt overgaven aan de schaamte en de koude ten aanzien van eene onafzienbare menigte. Kom, zondaar, kom nu nader, en zie Hem weder bloeden uit liefde tot u. Zie, hoe Hij, terwijl het kruis gereed gemaakt wordt, op Zijne knieën nedervalt, en zich aan Zijn hemelschen Vader opdraagt als een bloedig offer om Diens toorn, die door de zonde ontstoken was, weder te verzoenen.

Het kruis werd op den grond gelegd, en als een zachtmoedig lam werd onze Zaligmaker er op uitgestrekt zonder den minsten tegenstand te bieden. Eerst werd Zijn rechterhand op de bestemde plaats gelegd en met hunne hamers dreven zij een scherpen, grooten spijker door de palm van Zijn hand. Met ongeloofelijke pijn drong deze door de zenuwen, pezen, spieren en beenderen, waaruit de hand samengesteld is, tot in het harde hout van het kruis. Intusschen had zich natuurlijk het geheele lichaam, om het indringen van den spijker te bevorderen, naar de rechter zijde verschoven; maar weldra grepen die wreede slachters

ook de andere hand en arm, en trokken Hem me kracht naar de linkerzijde om ook die hand op de bestemde plaats vast te nagelen. Daarop werden Zijne beenen naar beneden getrokken en Zijne heilige voeten eveneens met spijkers aan het hout vastgemaakt en bij dit alles ging men zoo ruw en wreed te werk dat men algemeen denkt, dat zij door dat trekken er scheuren Zijn geheele lichaam uit elkander rukten er het op vele plaatsen ontwrichtten, zooals de Koninklijke Profet zegt: »Zij hebben mijne handen en voeten doorboord; zij hebben al mijne beenderen geteld» (Ps. XXI). Ach, indien het ineenkrimpen of doorsnijden van een enkelen zenuw of pees, of het afscheider of verplaatsen van een enkel been, al is het nog zoo klein, reeds zulk eene vreeselijke pijn is, wat moet onze Goddelijke Verlosser dan wel geleden hebben toen Zijne handen en voeten, waar zoovele zenuwen spieren, pezen en beenderen bij elkander komen door zulke groote nagels doorboord werden! O Christenen, laten wij nooit Zijn lijden vergeten laten wij nooit ophouden Zijne barmhartigheid te bewonderen, te aanbidden en te beminnen.

D E R T I G S T E D A G.

ONZE ZALIGMAKER AAN HET KRUIS.

Niet zoodra hadden de bloedgierige beulen onzen Zaligmaker aan het kruis genageld, of zij begonnen

Hem met touwen op te heffen om het kruis rechtop te zetten. O, welke kreten werden er nu uit den mond Zijner vijanden gehoord, toen Hij daar verscheen boven de hoofden der samengepakte menigte! met welke godslasteringen werd Hij daar begroet, terwijl Zijne diep bedroefde Moeder en andere getrouwe vrienden, door dat gezicht tot in hun hart werden getroffen! Eindelijk lieten ze den voet van het kruis in de holte, die voor dat doel gegraven was, met zulk een schok nedervallen, dat het verscheurde lichaam van den Zaligmaker daardoor niet weinig gekwetst werd, en de wonden aan Zijne handen en voeten grooter werden. Daar hangt Hij nu in de lucht verheven te midden van verschrikkelijke pijnen en kwellingen; het geheele gewicht van Zijn lichaam wordt gedragen door Zijne doorboorde handen en voeten, waardoor Zijne wonden nog aanzienlijk vergroot worden; geen plaats is er voor Zijn hoofd dan op doornen, geen ander bed voor Zijn uitgeput en gewond lichaam dan het harde hout van het kruis.

Hoe groot was de liefde van onzen Zaligmaker en hoe onbeschrijfelijk de boosaardigheid van Zijne vijanden! Te midden van Zijne kwellingen roept Hij uit: »Vader, vergeef het hun, want zij weten niet wat zij doen.» Zij daarentegen grijnslachen en schudden hunne hoofden tegen Hem, zeggende: »Gij, die den tempel Gods kondet afbreken, en in drie dagen weder opbouwen, red nu uzelf! Indien Gij de Zoon Gods zijt, kom dan af van het kruis!» met nog duizend andere verwijtingen en lasteringen, waar-

mede Hij overladen werd, niet alleen door het gemeene volk en de soldaten, maar ook door de hoogepriesters, schriftgeleerden en oudsten; hetwelk Hij alles met geduld en stilzwijgen aanhoorde. Maar o, wie kan beschrijven wat er in die heilige ziel omging, terwijl Hij daar aan het kruis hing; — Zijne gedachten van vrede voor onze zielen, Zijne gebeden voor ons, de angst en vreeselijke smarten, welke Hij onderging en de onuitsprekelijke vreugde over de verheerlijking van Zijn Vader, welke zoude voortvloeien uit de overvloedige redding, die Hij toen aan de arme zondaars verschafte.

»Een zwaard van droefheid zal uwe ziel doorboren.» Zoo had de oude Simeon tot de heilige Moedermaagd gesproken; en maar al te wel werd dat woord in het lijden van haar Zoon bewaarheid. Want welk een verdriet moet die teedere en beminnende moeder gehad hebben, toen zij gedurende al het lijden van haren dierbaren Zoon, dien zij met eene onvergelykelijke liefde beminde, ooggetuige was van al de beleedigen, beschimpingen en kwellingen, die Hij moest verdragen. Ach, heilige Maagd, kunnen wij niet met recht zeggen, dat de zweepslagen, de doornen en de nagels, welke het vleesch van uw Zoon doorboorden, even diepe wonden in uw maagdelijk hart sloegen, en dat niets dan een wonder uw leven onder zulke overstelpende smarten kon behouden? Welk eene diepe wonde werd aan uw ziel toegebracht, toen uw stervende Zoon u aan Zijn beminden leerling, den H. Johannes aanbeval, en u in plaats van den Zoon Gods den zoon van

Zebedeus gaf! Gezegende Maagd, wij erkennen u met geheel ons hart voor onze moeder, die aan ons allen geschonken werd in den persoon van den H. Johannes; en smeeken u bij al uw lijden, voor den troon van genade, aan ons, arme verbannen kinderen van Eva te denken. Christen, leer de bewonderenswaardige lessen, welke die H. Moeder u aan den voet des kruises geeft; volg haar onwankelbaar geloof en hare vaste hoop, hare volmaakte onderwerping, geduld en standvastigheid na. Leer van haar Jezus te beminnen, en de zonde, de wezenlijke oorzaak van al Zijn lijden, te verachten.

Alles schijnt nu tegen onzen dierbaren Heiland te hebben samengespannen. Zijn Vader heeft Hem verlaten; de tegenwoordigheid en het verdriet van Zijne Moeder dringen tot diep in Zijn hart. Wat Zijne Apostelen betreft, een heeft Hem verraden, een ander heeft Hem verloochend en allen hebben Hem verlaten. Zijne vrienden en diegenen, welke Hij het meest heeft begunstigd en op wonderdadige wijze heeft genezen, voegen zich nu bij Zijne vervolgers of schamen zich ten minste over Hem; Zijne vijanden overwinnen en beledigen Hem; zelfs Zijn eigen lichaam dient door zijne zwaarte om Hem te pijnigen. Maar wat Hem het meest bedroeft is de gedachte, dat er zoovele ondankbare Christenen zullen wezen, dat er zoovelen zullen zijn, die geen voordeel trekken uit Zijn lijden en dood; en dat zoovele zielen, welke Hij door Zijn kostbaar bloed vrijkocht, voor eeuwig verloren zullen gaan. Ach, dierbare Jezus, laat niet toe, dat ik tot het getal dier rampzaligen

zal behooren; laat mij niet zoo ongelukkig wezen, dat ik mij bij Uwe vijanden voeg om U door de zonde te kruisigen.

Laten wij nu nog een oogenblik stilstaan bij de lessen, welke onze Goddelijke Zaligmaker ons geeft door Zijne laatste woorden aan het kruis. »Vader, vergeef het hun, want zij weten niet wat zij doen.» Door aldus voor Zijne vijanden te bidden en hen bij Zijn hemelschen Vader te verontschuldigen, leert Jezus ons, dat wij onzen vijanden eene oprechte, waarachtige liefde moeten toedragen. Wij moeten bidden voor hen, die ons haten en vervolgen; ja, wij moeten hen beminnen, en in plaats van hunne misdaden te vergrooten, moeten wij ze verontschuldigen en aan hunne onwetendheid toeschrijven. Want maar al te waar is het van iederen zondaar, dat hij niet weet, wat hij doet; anders zoude hij de oneindige Majesteit niet zoo openlijk in het aangezicht durven slaan nooit zou hij dan zoo dwaas zijn om den hemel voor eene kleinigheid op te offeren en zich in dien afgrond neder te storten, welke ter helle voert. — De kracht van eene oprechte bekeering en eene nederige belijdenis onzer zonden blijkt uit de volkomene vergiffenis, welke onze stervende Zaligmaker aan den goeden moordenaar schonk: »Voorwaar, Ik zeg u, nog heden zult gij met Mij in het Paradijs zijn.» — »Ziedaar uwe Moeder.» Door aldus in den persoon van den H. Johannes die dierbare Moedermaagd aan ons allen te geven, beveelt Hij ons, dat wij haar met kinderlijke liefde moeten beminnen. — Hoe groot de inwendige kwellingen van Zijne ziel waren, getuigen

deze woorden: »Mijn God, Mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten.» Ach, die goede Jezus, Hij wenschte door God verlaten te worden, opdat God den armen zondaar niet zoude verlaten. — »Ik heb dorst.» Bij dit woord van den gekruisten Zaligmaker moeten wij bedenken, dat Christus aan het kruis door twee vreeselijke soorten van dorst gekweld werd. De eene, naar het lichaam, kwam voort uit Zijn lang vasten, uit de pijnigingen, die Hij doorgestaan, en het bloed, dat Hij gestort had; de andere, naar den geest, kwam voort uit Zijne ziel, door eene groote begeerte voor ons welzijn en onze gelukzaligheid. Maar, o die ellendelingen, die Hem slechts azijn wilden geven om dien lichamelijken dorst te lesschen. Doch nog wreeder zondaars, die in plaats van Zijn geestelijken dorst door dankbaarheid en godsvrucht te voldoen, Hem niets anders geven dan den gal en den azijn van zonde en boosheid! — Uit de woorden van den stervenden Zoon Gods: »Het is volbracht,» leeren wij ons te verheugen, dat het verlossingswerk van den mensch geëindigd is; dat de figuren en profetiën van de wet alle vervuld zijn en het handschrift, dat tegen ons getuigde, door het bloed van onzen Verlosser geheel is uitgewischt. — »Vader, in Uwe handen beveel Ik Mijnen geest.» Uit deze woorden eindelijk zien wij, dat wij in leven en sterven ons geheel aan God moeten opdragen.

Zalig zijn zij, die deze lessen, welke hun groote Meester van Zijn kruishout hun gegeven heeft, wel ter harte nemen!

EEN EN DERTIGSTE DAG.

OVER DEN DOOD VAN ONZEN ZALIGMAKER.

Nauwelijks had onze Heer met luide en heldere stem die laatste woorden »Vader, in Uwe handen beveel ik Mijnen geest'', uitgesproken, of Hij boog Zijn hoofd in geheele onderwerping aan den wil Zijns Vaders, en in volmaakte liefde jegens ons, arme zondaars, aan wien Hij in die houding als het ware den vredekus aanbood, en blies Zijne zuivere ziel uit om aldus Zijn sterfelijk leven te eindigen, hetwelk van het allereerste oogenblik tot nu toe niets dan eene aaneenschakeling van lijden voor ons geweest was. Nu, christen, kom nu vrijmoedig nader tot Uwen Verlosser; kus Zijne heilige voeten; aanschouw Zijne verbleekte gelaatstrekken; tel langzaam al Zijne wonden en beweene uwe zonden, voor welke Hij dat alles leed.

»Hij, die zich vernedert, zal verheven worden.'' Het lijden van onzen Zaligmaker geeft ons een schoon en duidelijk bewijs van de waarheid dezer woorden. Onze Verlosser had zich vernederd tot den schandelijken kruisdood, en juist in dienzeldden tijd werd Hij verheerlijkt en verheven door Zijn hemelschen Vader en nog wel op verschillende wijzen. Want terwijl Hij aan het kruis hing, weigerde de zon gedurende drie geheele uren haar licht; bij Zijn dood beefde de aarde, de rotsen scheurden, en de graven werden geopend; het voorhangsel van den tempel, hetwelk voor het heiligdom hing, werd van boven

tot beneden vaneen gereten; de menschen door deze wonderen getroffen, gingen heen en klopten op hunne borst en zelfs de honderdman, de hoofdman van de wacht, bekende openlijk, dat deze man, dien zij gekruist hadden, wezenlijk Gods Zoon was. Verheug u, christen, den dood van uwen Zaligmaker zoo verheerlijkt te zien, en leer onder alle omstandigheden op God te vertrouwen, die de boosheid uwer vijanden ten laatste zal aanwenden tot uw eer en voordeel. Zet u nu aan den voet van het kruis neder en denk nog eens in stilte na over het overvloedige en verschillend lijden, hetwelk uw Jezus voor u onderging van Zijne intrede in den hof van Gethsemane tot Zijn stervensuur op het kruis. Ga al die kwellingen één voor één na, en gij zult zien, dat geen enkel deel van Zijn heilig lichaam (hetwelk het volmaakste en tevens gevoeliger was dan er ooit één bestaan heeft) vrij bleef van bijzondere pijnigingen. Zijn hoofd werd met doornen gekroond; Zijn gelaat werd met speeksel bemorst, geheel gekneusd en bont geslagen; Zijn haar en baard werden uitgeplukt en uitgescheurd; Zijn mond werd ineen getrokken door gal en azijn; Zijne schouders bezweken onder den last van het kruis; Zijne handen en voeten werden met nagels doorboord; Zijn geheele lichaam werd uitgeput door een bloedig zweet, en verscheurd en vaneen gereten door zweepen en roeden; Zijne ledematen uitgerekt en vaneengetrokken aan het kruis. En wat Hij naar de ziel leed, was niet minder, ja oneindig veel meer dan wat Hij naar Zijn lichaam moest verduren. Getuige die doods-

angst, welke Hem in den hof overviel; getuige die bittere klacht aan het kruis: »Mijn God, Mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten?» En in al dat lijden onthield Hij Zich nog den geringsten troost, welchen Hij gewoonlijk aan Zijne dienaren schenkt in hunne kruisen, en welke de grootste kwellingen van de martelaars niet alleen dragelijk, maar dikwijls zoet en aangenaam gemaakt heeft, Maar Hij gunde Zich geen anderen troost dan dezen, dat Hij den wil volbracht van Zijn Vader, en onze verlossing bewerkte.

En wie is het, die dat alles lijdt? Hij is de eeuwige Zoon van God, gelijk aan en één met Zijn Vader, de groote Heer en Schepper van Hemel en aarde, oneindig in macht, oneindig in wijsheid, oneindig in alle volmaaktheden. Maar voor wien ondergaat Hij dat alles? Voor den armen mensch, voor een nietigen aardworm — voor ondankbare zondaars, verraders jegens Zijn eeuwigen Vader en Hem zelf — voor diezelfde Joden, die Hem kruisigden — voor ons stervelingen, die Hem misschien nooit dank zeggen voor al dat lijden, of er bijna nooit aan denken. Hoe bewonderenswaardig, o Heer, zijt Gij in al Uwe wegen, maar vooral in die daad van Uwe barmhartigheid! Hoezeer verhoogt het lijden van onzen Verlosser al de hoedanigheden van God! Daaruit bemerken wij juist Zijne eindelooze goedheid en liefde, dat Hij Zich op zulk eene wonderdadige wijze aan ons mededeelt en Zijn leven voor ons opoffert. Daarin ontdekken wij Zijne onvergelykelijke barmhartigheid, dat Hij onze ellende op Zich neemt en

de slagen ontvangt, welke onze zonden verdiend hebben. Daarin zien wij de bewonderenswaardige wijsheid Zijner voorzienigheid, dat Hij ons door Zijn eigen dood de bron des levens opent. Daaruit leeren wij Zijne rechtvaardigheid kennen, die zoo zwaar drukte op Zijn eigen Zoon; welke slechts de natuur van een zondaar had aangenomen, om voor onze zonden te boeten. O, wat moeten de schuldigen eens van Hem verwachten, indien zij de verschrikkelikheden van Zijne rechtvaardigheid niet voorkomen door nu van Zijne barmhartigheid gebruik te maken!

Uit het lijden van den Goddelijken Verlosser blijkt ook nog de eindelooze boosheid, de onvergelykelijke afschuwelykheid der doodzonde, welke slechts kon worden uitgewischt door den laatsten droppel van het bloed van Gods Zoon. Dit is een van de voornaamste lessen, welke de Zaligmaker wil, dat wij uit Zijn kruisdood zullen leeren; wij kunnen Hem niet beter behagen dan door die groote les wel ter harte te nemen. Laten wij nooit zoo ondankbaar zijn om Hem weder door de doodzonde te kruisigen. Laat dat monster, voor welks vernietiging Christus zelf wilde sterven, nooit in ons leven!